

MĚSTSKÁ
DIVADLA
PRAŽSKÁ

ABCKOMEDIEROKOKO

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2024

MĚSTSKÝCH
DIVADEL
PRAŽSKÝCH

OBSAH

1.	ÚVODNÍ SLOVO	4
2.	ORGANIZAČNÍ STRUKTURA.....	6
	2A. Soupis zaměstnanců.....	6
	2B. Dohody o pracovní činnosti	10
	2C. Herci v pracovním poměru	10
	2D. Externí herci, hudebníci, tanečníci.....	10
3.	PREMIÉRY ROKU 2024.....	13
	3A. Premiéry.....	13
	3B. Dramaturgický výhled na rok 2025	21
4.	REPRÍZOVANÉ TITULY V ROCE 2024.....	22
	4A. Reprízované tituly	22
	4B. Derniéry.....	40
	4C. Kronika MDP	48
5.	OHLASY V TISKU	51
	5A. Recenze premiérováných titulů	51
	a) FRANKENSTEIN.....	51
	b) JEŽEK.....	52
	c) KNIHA NOCÍ	53
	d) KRÁSNÝ NOVÝ SVĚT.....	54
	e) LIŠTIČKY	56
	f) MYSTICAL SELF	59
	g) ORLANDO.....	61
	h) PROMĚNA.....	65
	i) SOUSED.....	66
	j) TEKOUcí PÍSKY	73
	k) ZAPOMENUTOU CESTOU PRAHA – LVOV	83
	5B. Recenze reprízovaných titulů	88
	a) GENIÁLNÍ PŘÍTELKYNĚ	88
	b) PAN POLŠTÁŘ.....	95
	c) YERMA	98
6.	OCENĚNÍ, ÚSPĚCHY, ÚČAST NA FESTIVALECH A ZAHRANIČNÍ AKTIVITY	100
	6A. Ocenění a úspěchy	100
	6B. Zahraniční aktivity	100
7.	EDUKAČNÍ, PUBLIKAČNÍ A DALŠÍ AKTIVITY MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH	101
	7A. Digitalizace tvorby.....	101

7B. Další projekty	102
8. HOSTÉ MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH V ROCE 2024	105
8A. Tuzemští hosté.....	105
8B. Zahraniční hosté.....	106
9. MDP PRO UKRAJINU.....	109
10. PODPOROVATELÉ, DÁRCI, MECENÁŠI, SPONZOŘI V ROCE 2024	111
11. VÝKONOVÉ UKAZATELE	112
11A. Divadlo ABC	112
11B. Divadlo Komédie	112
11C. Divadlo Rokoko	113
11D. Celkem za divadla	114
11E. Náklady na inscenace	115
12. ZPRÁVA O VÝSLEDKU HOSPODAŘENÍ.....	117
12A. Hlavní činnost	117
12B. Doplnková činnost.....	118
12C. Komentář ke zprávě o činnosti MDP	119
12D. Komentář ke zprávě o výsledku hospodaření	121
12E. Závěr.....	123
13. OBRÁZKOVÉ PŘÍLOHY	124

1. ÚVODNÍ SLOVO

Vážené čtenářky a vážení čtenáři výroční zprávy Městských divadel pražských za rok 2024, následujících více než sto stran Vás provede dalším činorodým rokem největšího jednosouborového činoherního divadla v České republice.

Právě završený rok 2024 byl v mnoha ohledech pro Městská divadla pražská (MDP) rekordním: uskutečnilo se celkem 646 představení (což je v meziočném srovnání více než 10% nárůst) pro 141 000 diváků (meziočně + 3 %). Dramaturgický plán byl realizován v zamýšleném rozsahu, přičemž repertoár rozšířilo hned třináct nových inscenací. Rozvíjely se vzdělávací a osvětové programy, digitální aktivity i ambiciózní kulturní diplomacie. Proběhly také všechny plánované investiční akce.

Návštěvnost byla v roce 2024 na podobné úrovni jako v předchozím roce, a to 82 % (ABC 84 %, Rokoko 86 %, Komédie 75 %). Tržebnost se držela na 68 % (ABC 70 %, Rokoko 70 %, Komédie 60 %). V roce 2024 opět zaznamenala MDP silnou poptávku po návštěvě představení a doprovodných programů od škol a organizovaných skupin mladých diváků; celkem se tak odehrálo rekordních 80 dopoledních či odpoledních představení či vzdělávacích programů pro školy a 8 představení pro Klub mladých diváků, další stovky studentů navštívily večerní představení MDP. Také tato čísla jsou dobrým dokladem toho, že MDP plní zodpovědně úlohu zřizované organizace poskytující veřejnou kulturní službu širokému spektru diváků.

PREMIÉRY

V roce 2024 uvedla MDP 13 premiér (z toho 2 koprodukce): Lištičky a Ježka v ABC, Souseda, Tekoucí písky, Proměnu, Vánoce u Čapků a Knihu nocí v Rokoku, Krásný nový svět, Frankensteina a Orlanda v Komedii, Zapomenutou cestou Praha-Lvov v 3KINO ART pasáži, koprodukčně pak Zdeňka Adamce v Rokoku a Mystical Self v Komedii.

UKRAJINSKÝ PROGRAM

Také v roce 2024 se do činnosti MDP promítala válka na Ukrajině. Od jara 2022 se MDP významně angažují v podpoře Ukrajiny, Ukrajinců a ukrajinských umělců, především těch, kteří opustili svou vlast a uprchli do České republiky. V květnu 2022 zahájila MDP v rámci své činnosti ukrajinský program, v jehož rámci od té doby vznikají koprodukční projekty s ukrajinskými subjekty, hostování ukrajinských divadel v MDP, dále organizace poskytuje zázemí ukrajinským studentům uměleckých škol, spolupracuje na nových textech s ukrajinskými autory a také zaměstnává dva ukrajinské umělce ve stálých pracovních úvazcích. Přehledně jsou všechny aktivity MDP pro Ukrajinu popsány zde: <https://www.mestskadivadlaprazska.cz/presahy/pro-ukrajinu/>. Na významu získává festival Měsíc Ukrajiny, který se v roce 2024 konal podruhé od 24. 2. do 24. 3. se značným ohlasem odborné i široké veřejnosti a také ukrajinské menšiny.

VZDĚLÁVÁNÍ

Rok od roku nabývá na významu v portfoliu MDP vzdělávání. V roce 2024 pokračovaly vzdělávací programy MDP zaměřené na širokou veřejnost, především cyklus Kronika – pravidelné pořady věnované popularizaci historie MDP. Dále MDP organizovala odborné architektonické prohlídky jednotlivých divadelních budov. Pravidelné lektorské úvody nadále doplňovaly dramaturgické podcasty a vzdělávací videa pro středoškoláky. Pokračoval také formát Kronika pro školy, který interaktivní formou přibližuje příběh Osvobozeného divadla. Zcela novým vzdělávacím formátem pro středoškoláky se stal projektový den v divadle.

BEZ BARIÉR

Značný důraz je nadále kladen na zpřístupňování tvorby MDP hendikepovaným divákům. MDP se zaměřují na zvyšování komfortu pohybově, sluchově i zrakově postiženým divákům. Došlo mj. k instalaci indukční smyčky pro sluchově znevýhodněné diváky do divadla Komedie a hlasových orientačních majáčků k divadlům Rokoko a Komedie.

DIGITALIZACE

Pandemická situace urychlila digitalizaci tvorby MDP a její umístění na internet. Na webových stránkách MDP funguje vlastní platforma MDPlay, vybrané inscenace jsou natáčeny ve vysoké kvalitě a průběžně vkládány na streamovací platformu Dramox. Digitalizace se ale dotýká i oblastí divadelního provozu a marketingu, do kterých zavádíme nové digitální nástroje, např. systém Fermanio na plánování provozu.

KULTURNÍ DIPLOMACIE

Městská divadla pražská jsou stále členem mezinárodní platformy UTE – Unie evropských divadel, Asociace profesionálních divadel České republiky a Asociace divadelních lektorů. V oblasti mezinárodní spolupráce se v roce 2024 podařilo realizovat mezinárodní inscenační projekt Krásný nový svět, který připravil tým slovinských tvůrců. V listopadu 2024 se v Komedii uskutečnil za mimořádného diváckého zájmu třetí ročník „souboje dramatiků“ La Batalla, což je společná aktivita MDP a pražského Institutu Cervantes zacílená na propagaci současné španělské dramatiky a posílení česko-španělské kulturní výměny.

FESTIVAL NOVÁ KOMEDIE

Zásadním momentem v programovém kalendáři MDP je festival Nová Komedie, který si klade za cíl představit především nedávné absolventy divadelních škol a tvůrce všech uměleckých profesí do třiceti let. V roce 2024 dostal festival podtitul Identita-revoluce-identita-revoluce-identi... a konal se od 5. do 12. dubna 2024. V rámci tohoto třetího řádného ročníku byly v Komedii uvedeny inscenace z polských, rumunských, slovenských a českých divadel doplněné o koncerty a debaty s inscenátory.

INVESTICE

Prioritami MDP v plánu investic jsou energetická úspornost, ekologická udržitelnost, implementace pokročilých technologií a zvyšování diváckého komfortu. Největšími investicemi roku 2024 byly komplexní modernizace vnitřního komunikačního systému v divadle ABC a celková proměna divácké kavárny a šatny v divadle ABC ve víceúčelový společenský prostor.

Děkuji touto cestou všem diváčkám a divákům, kteří v roce 2024 navštívili některou ze sedmi stovek akcí MDP. A vyzdvihuji zde práci celého týmu vynikajících profesionálů, kteří MDP a jeho jedinečný umělecký příběh tvoří.

MgA. Daniel Přibyl

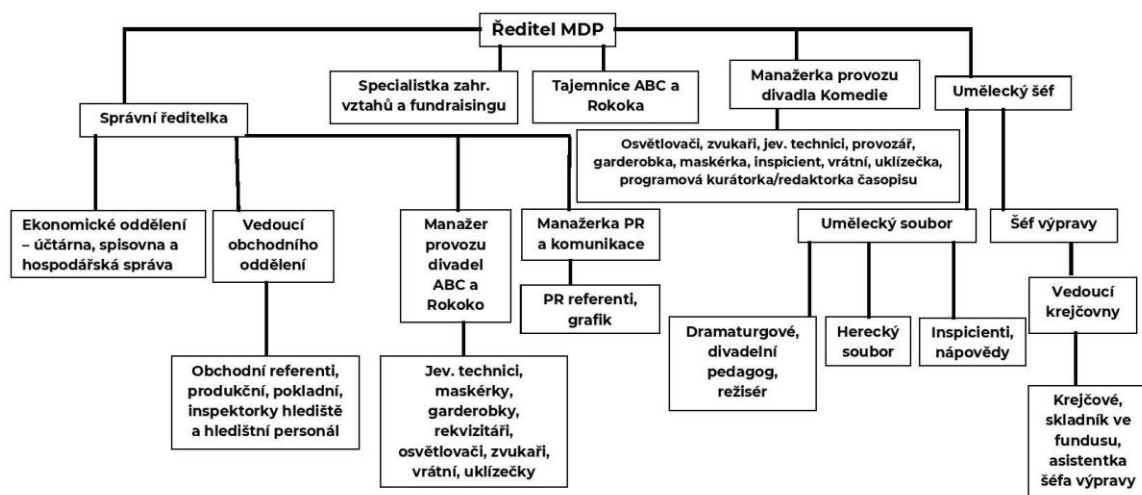
ředitel Městských divadel pražských

2. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA MDP

MĚSTSKÁ
DIVADLA
PRAŽSKÁ
**ABCKOM
EDIEROKOKO**

2A. Soupis zaměstnanců

jméno	zařazení	úvazek
Affašová Sára - MD	herečka - MD	1
Amsler Marián	režisér	1
Baldínský Jan	jevištní technik	1
Batulková Dana	herečka	1
Beran Jakub	produkční	1
Bílík Aleš	herec	1
Blažek Luděk	jevištní mistr	1
Blažek Sebastián	inspicient	1
Bohuňovský David	osvětlovač	1
Bor Hanuš	herec	1
Brodská Judita	tajemnice	1
Burianová Jana	produkční - zahraniční vztahy	1
Clark Barbora	tajemnice	1
Čacká Spišáková Martina	manažerka provozu	1
Čermák Václav	pokladník - vstupenky	0,75
Dalecký Tomáš	herec	1
Damková Markéta	referentka PR	1
Dočekal Michal	umělecký šéf	1
Dombrovská Slívová Lenka	programová kurátorka	1

Deylová Daniela	inspicientka	1
Dohovič Branko	zvukař	1
Donutil Martin	herec	1
Drozda Vít	osvětlovač	1
Dufek Zapadlová Jaroslava	pokladní - vstupenky	0,75
Dušková Eva	mistrová v krejčovně	1
Dvořák František	vrátný	1
Dvořák Viktor	herec	1
Ešpandr Radek	jevištní technik	1
Fales Mariya	uklízečka	1
Faltová Miroslava	garderobiérka	1
Hakl Michal	rekvizitář	1
Hálek Martin	jevištní technik	1
Hamáková Kateřina	maskérka	0,5
Havlínek Tomáš	herec	1
Havlová Helena	účetní	0,75
Havlová Iveta	rekvizitářka	1
Havránek Vilém	obchodní referent	1
Holý Petr	zvukař	1
Horáková Nina	herečka	1
Hornáčková Henrieta - MD	herečka - MD	1
Hrubešová Helena	krejčová	1
Hrušková Eva	maskérka	0,5
Hykyšová Zuzana	nápověda	0,75
Chalupa Ladislav	zvukař	1
Chalupová Věra	garderobiérka	1
Jaabouk Janů Barbara	účetní - metodik	0,5
Jakouš Michal	jevištní technik	1
Jarošík Karel	vrátný	0,8
Jelínek Ivan	jevištní mistr	1
Jelínková Dominika	maskérka	0,5
Jelínková Patricie	PR referentka	1
Ježil Radek	inspicient	1
Jindrová Martina	herečka	1
Jirasová Nina	maskérka	0,75
Jukl Filip	osvětlovač	1
Kačmarčík Milan	herec	1
Kalvoda Radim	herec	1
Kaňoková Beáta - MD	herečka - MD	1
Kašová Jana	maskérka	1
Kašparová Justína	archivářka	1
Kíkalo Tetjana	uklízečka	1
Kirschnerová Vendula	asistentka ekonomického oddělení	0,5
Klestil Zdeněk	vrátný	0,8
Kmochová Helena	garderobiérka	1
Kocábek Bohumil	vrátný	0,8

Kohoutová Jana	garderobiérka	1
Kolářková Marie - MD	správní ředitelka - MD	1
Konáš Petr	herec	1
Koryntová Kristýna	maskérka	0,5
Kořínková Martina	krejčová	1
Koudelková Veronika	nápověda	1
Kratochvíl Josef	jevištní technik	1
Krupička Filip	jevištní technik	1
Krutina Tomáš	herec	1
Kuchař Miroslav	vrátný	1
Kukučková Eva	inspicientka	0,75
Kuna Jan	jevištní technik	1
Lár Pavel	zvukař	1
Lašek Tomáš	osvětlovač	1
Lehký Stanislav	herec	0,5
Löffler Stanislav	domovník	1
Lukavská Pavlína	personální oddělení + mzdy	1
Lupačová Ivana	nápověda	0,75
Machač Michal	osvětlovač	1
Macháčková Naděžda	krejčová	1
Makuch Martin	jevištní technik	0,8
Malěřová Zuzana	tisková mluvčí	1
Martinák Jakub	zvukař	1
Matsalak Orest	jevištní technik	1
Matějčíková Renáta	herečka	1
Melša Radek	herec	1
Messenská Zuzana	rekvizitářka	0,5
Mezrová Nikola	maskérka	0,5
Michálková Marie	účetní	1
Milostný Tomáš	herec	1
Mourečková Maruše	vrátná	0,8
Nádvoříčková Aneta	produkční	1
Nekolná Šárka	garderobiérka	1
Nohejl Zdeněk	jevištní technik	1
Novotný Lukáš	jevištní technik	1
Orosz David	osvětlovač	1
Pacoláková Evellyn	herečka	1
Palšovičová Anna	krejčová	1
Pastukh Orest	herec	1
Paták Josef	jevištní technik	1
Pavelka Tomáš	herec	1
Peřina Vojtěch	referent HS	0,8
Peteráč Leoš	jevištní technik	1
Petrů Simona	dramaturgyně	0,5
Pitra Adam	vedoucí výpravy	1
Pokorný Kryštof	osvětlovač	1

Pokorný Matěj	osvětlovač	1
Pokorný Miroslav	vrátný	0,8
Polívková Eva - MD	účetní - MD	1
Příbyl Daniel	ředitel	1
Poštolka Ludvík	jevištní technik	1
Potěrajko Semjon	jevištní technik	1
Radoslavová Alena	statistička + pokladní	1
Rédlová Romana	garderobiérka	1
Ruppert Karel	vrátný	0,8
Salzmannová Eva	herečka	1
Schubertová Lucia	rekvizitářka	1
Simčíšín Zbyněk	manažer provozu	1
Skálová Alena	divadelní pedagožka	1
Slavík Tomáš	inspicient	1
Sucharda Marek	osvětlovač	1
Suchardová Hana	asistentka	0,5
Sychra Petr	osvětlovač	1
Sýkora Ondřej	zvukař	1
Šimáková Lidmila	pokladní - vstupenky	0,75
Šorfová Veronika	maskérka	0,5
Šorm Timoteus	jevištní technik	1
Šraier Petr	obchodní referent	1
Šubertová Kateřina	hlavní účetní	1
Švejkovská Slavomíra	obchodní referentka	1
Tenorová Petra - MD	herečka - MD	1
Tkeshelashvili Levani	jevištní technik	1
Trčková Martina	krejčová	1
Trefná Kateřina	krejčová	1
Turlo Ganna	produkční	1
Uhlířová Ivana	herečka	1
Vaňková Zuzana	vedoucí obchodního oddělení	1
Vencl Zdeněk	herec	1
Vičík Roman - RD	jevištní technik - RD	1
Vojáčková Jana	rekvizitářka	1
Vojíř Miloš	vrátný	1
Vojtěchová Božena	pokladní - vstupenky	0,75
Vojtíšek David	jevištní technik	1
Weisser Tomáš	herec	1
Zelenko Nina	uklízečka	1
Žantovská Kristina	dramaturgyně	1
Celkem		141,15

Pozn.: stav k 31. 12. 2024

2B. Dohody o pracovní činnosti

Pozice	Počet
Asistentka ved. provozu	1
Barvení látek	1
Distribuce časopisu MDP	1
Elektroúdržba ABC	1
Elektroúdržba Rokoko	1
Garderoba - výpomoc	2
IT - ABC	1
Krejčová	1
Osvětlovač - ABC	1
Osvětlovač - Komédie	1
Pokladní - Komédie	2
Skladník Rokoko + požární dozor	1
Správce rozpočtu	1
Údržba osvětlení a projekčních zařízení	1
Údržba provozu	1
Úklid Vodičkova	1
Uvaděčky ABC + Rokoko + Komédie	65

Pozn.: stav k 31. 12. 2024

2C. Herci v pracovním poměru

Affašová Sára - MD	Jindrová Martina	Pacoláková Evelyn
Batulková Dana	Kačmarčík Milan	Orest Pastukh
Bílík Aleš	Kalvoda Radim	Pavelka Tomáš
Bor Hanuš	Kaňková Beáta - MD	Salzmannová Eva
Dalecký Tomáš	Konáš Petr	Tenorová Petra - MD
Donutil Martin	Krutina Tomáš	Uhlířová Ivana
Dvořák Viktor	Lehký Stanislav	Venci Zdeněk
Havlínek Tomáš	Matějčíková Renáta	Weisser Tomáš
Horáková Nina	Melša Radek	
Hornáčková Henrieta - MD	Milostný Tomáš	

Pozn.: stav k 31. 12. 2024

2D. Externí herci, hudebníci, tanečníci

Aleš Jan	Bednář Michal	Blažková Adéla
Alferi Tomáš	Bechyňová Jessica	Bolíková Barbora
Baláž Tadeáš	Bíliková Karin	Brnula Jiří
Bareš Tomáš	Bilina Šimon	Brunner Martin
Bartoš Kryštof	Blažek Jaroslav	Březina Filip
Bašista (Barrouquère) Fanny	Blažek Luděk	Budiman Samuel

Cicáková Petra
Cisarz Matěj
Čaban Stano
Částková Monika
Čepelák František
Černík Pavel
Černoch Lukáš
Červenka Filip František
Červenka Timotej
Čipčala Jan
Dalecký Tomáš
Daňková Andrea
Dean Michael
Dillard Alyssa
Dittrich Jakub
Dohnálek Šimon
Doležal Jakub
Donutil Miroslav
Doulová Hana
Drábek Jan
Ducháčková Lucie
Dvořák Roman
Dvořák Vojtěch
Dzurovčinová Michaela
Eben Jakub
Fialová Kateřina Marie
Fidlerová Radka
Fleková Tereza
Florián František
Fojt Josef
Forejtek Robert
Franců Vojtěch
Frej Ladislav
Fridrich Vasil
Fuchs Tomáš
Glassnerová Anna
Goetzová Julie
Hána Jiří
Hanuš Miroslav
Hauser Ondřej
Havelka Václav
Havelka Vojtěch
Hof Tereza
Honzík Pepa
Horníčková Josefína
Hrušková Barbora
Humpolec Zbyšek
Janků Veronika

Janouch Jiří
Janoušek Štěpán
Jarkovská Humel Barbara
Jáša Filip
Jedličková Kristýna
Jeništa Petr
Jungmanová Petra
Kalfus Petr
Kaňkovský Filip
Kern Michal
Klapil Martin
Klápště Miloš
Klimek Niko
Klímeček Ondřej
Klus Tomáš
Kněží Karolína
Kniha Jiří
Kolenčíková Eliška
Komisarenko Diana
Konečný Matěj
Kopta Václav
Kortya Filip
Košař Prokop
Kozák Martin
Kozák Tomáš
Kranich Dan
Krupa Martin
Kryštůfková Agáta
Kryvushenko Yasmina
Kříček Kryštof
Kult Petr
Labusová Markéta
Langer Adam
Leinweberová Eva
Lexová Tereza
Libjkáková Lenka
Linka Dominik
Ludvík Petr
Ludwig Hubert
Lustigová Petra
Lustyk Štěpán
Lustýková Pavla
Machalová Ivana
Malíková Táňa
Malinská Rosalie
Málková Marie
Marečková Tereza Maxmilián
Marková Dana

Maroušková Jana Hampl
Mededa Francois Maxime
Meduna Jan
Medvecká Tatiana
Měchurová Kateřina
Mejzlík Miloslav
Míčová Gabriela
Mikluš Robert
Moravec Michal
Musilová Markéta
Nagl Marek
Nejezchleba Jakub
Nosek Michal
Novotný Tomáš
Olhová Jana
Orozovič Igor
Otevřelová Karolina
Panzner Jiří
Patočka Vítězslav
Pazderka Michal
Pechlát Martin
Pelc Dalibor
Pencová Štěpánka
Petřík Tomáš
Pialová (Jonczyová) Michaela
Piktorová Jasmína
Piškula Zdeněk
Poláchová Barbora
Poliak Juraj
Pozniak Veronika
Prais Pavel
Procházka Matyáš
Procházková Marika
Pudlák Jan
Ráliš Tomáš
Reif Petr
Remundová Sabina
Rossini Isabela
Rošetzký Marcel
Ruml Ondřej
Rychlá Tereza
Rypalenko Danylo
Řehořová Magdaléna
Sadirov Alex
Sedílek Kryštof
Schubertová Lucia
Schwarz Jiří
Sikora Michal

Sladký Vít
Slámová Tereza
Smadiš Luděk
Smolárik Pavol
Sojka Adam
Spišák Jakub
Staněk Jan
Staněk Štěpán
Stankov Alexandr
Stárková Erika
Stejskalová Ivana
Strýček Jan
Svoboda Jiří
Szymik Jan
Šafařík Denis
Šanda Richard
Šatra Jan
Šesták Jan
Šindelář Václav
Šindler Jakub
Šípová Vanda

Šišková Daniela
Šrámek Ondřej
Šťastná Aněžka
Štrébl Jiří
Štýs David
Švec Václav
Talaga Martin
Tereza Říhová
Timofeeva Vera
Tomicová Pavla
Toniková Diana
Topek Petr
Trnková Kamila
Urban Petr
Vaculík Pavel Čeněk
Vančura Petr
Vašata Tomáš
Vašíčková Barbora
Vedral Milan
Vermelho Gabriela
Veselý Adam

Vetchý Ondřej
Vi Tranová Huyen
Vítová Veronika
Vladyka Karel
Vlasák Jan
Vorkhlik Vitalii
Vrbková Eva
Vrobel David
Vyhnálková Milada
Vykus Michael
Vyšohlíd Jiří
Vyšohlídová Jana
Widenková Romana
Yankova Tanita
Zabrucký Erik
Zatloukalová Lucie
Zbrožek Martin
Zhyrov Kostiantyn
Zima Karel
Ženíšek Šimon

Pozn.: Včetně všech účinkujících v komponovaných večerech a jednorázových akcích,
stav k 31. 12. 2024

3. PREMIÉRY ROKU 2024

Premiérové tituly jsou abecedně seřazeny.

Název inscenace	Datum premiéry	Počet repríz
FRANKENSTEIN	08.06.2024	8
JEŽEK	07.12.2024	5
KNIHA NOCÍ	22.06.2024	6
KRÁSNÝ NOVÝ SVĚT	23.03.2024	11
LIŠTIČKY	21.09.2024	9
MYSTICAL SELF / koprodukce	18.09.2024	4
ORLANDO	26.10.2024	6
PROMĚNA	19.10.2024	5
SOUSED	16.03.2024	17
TEKOUCÍ PÍSKY	25.05.2024	8
VÁNOCE U ČAPKŮ	23.11.2024	27
ZAPOMENUTOU CESTOU PRAHA - LVOV	10.03.2024	8

3A. Premiéry

Podle Mary Shelleyové

FRANKENSTEIN

INSCENACE NA MOTIVY KULTOVNÍHO ROMÁNU MARY SHELLEYOVÉ ZDŮRAŽŇUJE DUALITU STVOŘITELE POTOMSTVA, ŽENY A MUŽE, ŽIVOTA A SMRTI. A TAKÉ SI KLADE OTÁZKU, ZDA ČLOVĚKA FORMUJE GENETIKA, NEBO PROSTŘEDÍ.

Vítejte na svatební oslavě, která každým dalším okamžikem silněji naznačuje, že Viktor Frankenstein a jeho snoubenka Elizabeta budou žít šťastně až po smrti. Inscenace o stvoření, ve které se snoubí divadelní a filmový jazyk. Tři herci oživují hmotu, předmětům dodávají nevídané významy a k tomu jim hraje dvojhlová kapela.

Herecká asociace ocenila JANA STRÝČKA širší nominací na Cenu Thálie 2024 za Loutkové divadlo za jeho výkon v inscenaci Frankenstein.

Hrají: Karin Bílíková, Dan Kranich, Jan Strýček, Markéta Labusová (housle), Jan Pudlák (klavír)

Scénář: Jakub Maksymov, Marta Hermanová

Režie: Jakub Maksymov

Dramaturgie: Lenka Dombrovská

Scéna a kostýmy: Olga Ziębińska

Hudba: Lazar Novkov

Hudební design: Juraj Mišejka

Supervize práce s kamerou: Luboš Hradec

Simona Petrů

JEŽEK

HRA ZE ŽIVOTA JEDNOHO Z NEJVĚTŠÍCH SKLADATELŮ MODERNÍ ČESKÉ VÁŽNÉ I POPULÁRNÍ HUDBY. V PODPROVODU ŽIVÉHO ORCHESTRU A S JEŽKOVÝMI NESTÁRNOUCÍMI MELODIEMI.

Zemřel jako uprchlík v New Yorku na Nový rok 1942. Osud mu vyměřil, stejně jako Mozartovi, pětatřicet let. Jeden z největších skladatelů moderní české vážné i populární hudby, věčné dítě, milovník piva, hovadin i temně modrých blues, kluk ze Žižkova, který se dalekohledem díval vysoko do světél velkoměst a svůj milovaný pokoj si musel přidržovat blízko před očima. Žil a hrál vždycky naplno. Všem omezením, trápením a bolestem navzdory. A jeho hudba nepotřebuje žádné polehčující okolnosti.

Hraje orchestr konzervatoře Jaroslava Ježka pod vedením Jana Šestáka.

Hrají:	Radek Melša, Aleš Bílík, Tomáš Havlínek, Nina Horáková, Renáta Matějčíková, Tomáš Pavelka, Hanuš Bor, Lucie Ducháčková
Režie:	Michal Dočekal
Dramaturgie:	Simona Petrů
Scéna:	Jakub Peruth
Kostýmy:	Zuzana Bambušek Krejzková
Scénická hudba:	Martin Srpek Konvička
Choreografie:	Karolina Gilová

Podle Sylvie Germain

KNIHA NOCÍ

MAGICKO-REALISTICKÁ VÝPRAVA DO ČERNOZEMĚ, KDE POVSTÁVÁ ROD PÉNIELŮ. MYSTICKÁ CESTA PO VODĚ I PO ZEMI NAZPÁTEK DĚJINAMI, KRAJINOU MLHAVÝCH HRANIC, MÝTŮ A KOUZEL NA MOTIVY MNOHA CENAMI OVĚNČENÉHO ROMÁNU VÝZNAMNÉ SOUČASNÉ FRANCOUZSKÉ SPISOVATELKY.

Neustále se opakující širá noc předků, kteří se v ní pokolení za pokolením rodí, křičí, milují, bojují, zraňují, uléhají a umlkají. Drama osudem rozervaných životů a lásek. Drama vzdoru a vzpoury, naprostého odevzdání, samoty, sobectví, nepřiznané viny. Drama zločinu, krutého násilí a smíření, drama krajností.

Expresivní syntéza hudby, slova a obrazu věhlasného režiséra Vlada Troitského, zakladatele nezávislého divadla Dakh a populárních hudebních skupin DakhaBrakha a Dakh Daughters. Mnohohlasá hymna života na motivy mnoha cenami ověřené Knihy nocí od významné současné francouzské spisovatelky Sylvie Germain, která prožila několik let i v Praze.

Hrají:	Julie Goetzová, Veronika Janků, Veronika Pozniak, Tomáš Dalecký, Petr Konáš, Radek Melša, Pavol Smolárik, Orest Pastuch, Diana Toniková
--------	---

Divadelní adaptace, výprava, hudba, režie: Vlad Troitskyj

Spolupráce na adaptaci:	Simona Petrů
Dramaturgie:	Simona Petrů, Anna Turlo
Výtvarná spolupráce:	Ruslana Basenko
Hudební spolupráce:	Veronika Pozniak a kolektiv
Pohybová spolupráce:	Diana Toniková
Projekce:	František Pecháček
Asistent režie:	Kostiantyn Žyrov

Aldous Huxley

KRÁSNÝ NOVÝ SVĚT

NOČNÍ MŮRA, NEBO KRÁSNÝ SEN? KLASIKA SCI-FI ŽÁNRU POPRVÉ NA ČESKÉM JEVIŠTI.

Jaký je ten krásný nový svět? Stabilita, prosperita, žádné války, bída a hlad. Žádná monogamie, protože všichni patří všem. No není to nakonec to nejrozumnější uspořádání?

Děti se rodí ze zkumavky. Nikdo není nespokojený, protože jsou všichni předurčení pro svůj budoucí úděl ve společnosti: Epsilon pracující v továrnách, Bety zase v laboratořích, Alfy ve vedoucích pozicích. A pokud na někoho přijde negativní emoce, je tu vždycky soma – droga na potlačení emocí, po které nenastupuje žádná nepříjemná kocovina... Bůh neexistuje, láska neexistuje, umění neexistuje. Nahradila je pocitová kina a okamžité uspokojení všech potřeb. Všichni stejní, všichni šťastní. Není to svět, ve kterém byste chtěli žít?

Jenže pak vstoupí do ideální společnosti cizinec: John, který se narodil v divošské rezervaci. John ještě zná náboženství, četl Shakespeara, chce milovat, vlastnit, ale nejdřív se má začlenit do nové společnosti... Zničí on ji, nebo ona jeho?

Hrají: Tomáš Havlínek, Renáta Matějčíková, Tomáš Krutina, Radka Fidlerová, Martina Jindrová, Tomáš Weisser, Tereza Hof, Viktor Dvořák

Režie a koncept:	Jaša Koceli
Dramatizace a dramaturgie:	Barbora Hančilová
Překlad:	Barbora Hančilová, Kamila Krbcová
Scéna:	Darjan Mihajlovic Cerar
Kostýmy:	Tereza Kopecká
Hudba:	Miha Petric
Pohybová spolupráce, asistentka režie:	Tajda Podobnik
Light design:	David A. Francky

Lillian Hellmanová

LIŠTIČKY

KLASICKÉ DÍLO AMERICKÉHO DRAMATU 20. STOLETÍ. MISTROVSKÝ OBRAZ PODNIKATELSKÉ RODINY ZMÍTANÉ CHAMTIVOSTÍ A TOUHOU PO MOCI.

Rok 1900, jih Spojených států amerických. Hubbardovi mají nový projekt. Jejich firma obchoduje s bavlnou už druhou generaci, ale to už jim nestačí. Aby mohli firmu rozšířit, musí každý ze tří sourozenců složit svůj podíl. Ben a Oskar peníze mají. Teď je řada na Regině: má přesvědčit svého manžela, aby do společného podniku investoval. Jenže Horác v poslední době leccos přehodnotil. Rodinných nerovných kšeftů už má plné zuby. Začíná manželský souboj na život a na smrt...

Dnes již klasická hra od Lillian Hellmanové z roku 1939 zásadně ovlivnila vývoj amerického dramatu. Společensky kritický, ale zároveň psychologicky hluboký styl Hellmanové inspiroval díla Tennessee Williamse či Arthura Millera. Hra Lištičky se vrací na české jeviště poprvé po čtvrtstoletí. Na jevišti Městských divadel pražských se naposledy objevila v režii Ladislava Vymětala s Jaroslavou Adamovou v hlavní roli.

Hrají:	Ivana Uhlířová, Tomáš Pavelka, Kateřina Měchurová, Nina Horáková, Viktor Dvořák, Milan Kačmarčík, Tomáš Weissner, Tomáš Milostný, Barbora Bolíková, Hubert Ludwig, Veronika Janků, Radek Ježil, Zuzana Hykšová, Lucia Schubert
Režie:	Michal Dočekal
Inscenační úprava:	Michal Dočekal, Barbora Hančilová
Překlad:	Viktor Janiš
Dramaturgie:	Barbora Hančilová
Scéna:	Dragan Stojčevski
Kostýmy:	Zuzana Krejzková
Hudba:	Jiří Hájek

Eduardo Ernesto

MYSTICAL SELF

TANEČNÍ INSCENACE ZVE K PROZKOUMÁNÍ HLUBIN NAŠEHO VNITŘNÍHO SVĚTA, K PŘIJETÍ JEHO TAJEMSTVÍ A HLEDÁNÍ ÚTĚCHY, ZATÍMCO STÍNY TANČÍ A ŠEPOT SE OZÝVÁ.

Má být připomínkou, že pod povrchem našeho každodenního života se skrývá hluboký a nekonečný prostor, který čeká na objevení a prožití. Díky nelineárnímu vyprávění se v inscenaci objevují a propojují povahové, emoční a komunikační podobnosti mezi bytostmi. Choreograf s mozambickými kořeny Eduardo Ernesto rozvíjí intuitivní obrazy a pohyby a inspiruje tanečnický k tomu, aby se ponořili do vlastní proměnlivosti a dosáhli rozmanitých charakterů.

Pedagog, choreograf a mistr improvizace Eduardo Ernesto v současné době působí v Německu. Pochází z Mozambiku, kde započal taneční kariéru v roce 1997 spoluprací s taneční skupinou Tsemba. Od roku 2010 spolupracuje jako asistent a performer s Davidem Zambranem. Od roku 2007 spolupracoval v

Berlíně se souborem Sasha Waltz and Guests na mnoha inscenacích. V roce 2015 mělo premiéru jeho choreografické sólo *Tears*, se kterým se vydal na turné v Evropě, Asii a Jižní Americe. V roce 2017 spolupracoval s režisérkou a choreografkou Lindou Kapetanea na choreografii duetu *Half the Truth* pro soubor Rootlessroot. V roce 2022 uvedl premiéru svého nového sóla *Brace* na festivalu Kalamata v Řecku. V roce 2020 režíroval sólovou inscenaci *Enchant* v podání Rosario Ordeñeze (Mexiko) a několik studentských projektů Salcburské experimentální akademie tance v Rakousku. V roce 2023 připravil projekt *IT FOLLOWS* pro program Amsterdam University of Arts v Nizozemsku. Edivaldo Ernesto od roku 2011 vyučuje vlastní taneční metodu Depth Movement, kterou systematicky rozvíjí po celém světě. Je to intenzivní skupinová dynamická taneční metoda, jejíž náplní je zejména správné a cílené využití kinetické energie, neustálé zdolávání vlastních limitů, posouvání fyzických hranic, pochopení definice sebe jako tanečníka. Zaměřuje se na vnímání okolního prostředí a na způsob jakým ovlivňuje nebo formuje taneční dovednosti, hledá nástroje pro vytváření nových pohybových kvalit a rytmů.

Hrají:	Adam Sojka, Matilde Giacomelli, Léonard Vo Tan, Leo Terris, Lukas Benjamin Lizama Garrido, Dalma Kitley
Choreografie a koncept:	Edivaldo Ernesto
Hudba:	Ivan Acher
Kostýmy:	Simona Rybáková (kreativní spolupráce Barbora Kotěšovcová)
Zvuk:	Eva Hamouzová
Light design:	Jan Hugo Hejzlar
Produkce:	Soňa Hájek Bartková, Eliška Řezníčková
Fotografie:	Vojtěch Brtnický

Inscenace vzniká v koprodukcí Lenka Vagnerová & Company a Městských divadel pražských.

Podle Virginie Woolfové

ORLANDO

KRONIKA MUŽE A POZDĚJI ŽENY A ZÁROVEŇ LIDSTVA PO NĚKOLIK STALETÍ, VE KTERÉ SE PROLÍNÁ HISTORICKÁ PRAVDA S UMĚLECKOU FIKCÍ. DÍLO O TOUŽENÍ PO TVORBĚ A TVORBĚ TOUHY.

Feministická spisovatelka Virginie Woolfová ve svém poetickém i ironickém románu zkoumala dvě a více pohlaví, identitu člověka i společnosti a podstatu umění a došla k závěru, že budoucnost se jeví nadějně. A my se po sto letech ptáme, zda to všechno nebyla jen iluze.

Hrají:	Vojtěch Franců, Petr Konáš, Eva Salzmannová, Martina Jindrová, Tomáš Krutina, Pavol Smolárik, Tomáš Dalecký
Adaptace, scéna, režie:	Marián Amsler
Spolupráce na adaptaci, dramaturgie:	Lenka Dombrovská
Kostýmy:	Pavol Dendis
Hudba:	Berlin Manson
Projekce:	Dominik Žižka

Franz Kafka

PROMĚNA

ŘEHOŘ SAMSA SE JEDNOU RÁNO PROBUDIL JAKO NĚKDO DOCELA JINÝ. NĚKDO, KDO POVSTAL Z NEPOKOJNÝCH SNŮ. CÍTIL, ŽE VŠECHNO JE JINÉ...

Co to dělá Řehoř Samsa u sebe v pokoji? Natáčí videa? Hraje počítačové hry? Propadá se do samoty? Zešílel? Sní nebo žije? Poznává ještě křehkou hranici mezi realitou a virtuální skutečností, do níž se převtělil? Slavné dílo Franze Kafky jako surreálná počítačová hra, která se mění v urputný boj o vlastní identitu a existenci v rychle se měnícím okolním světě. Renomovaný režisér Ivan Uryvskij přináší odvážný novátorský přístup ke klasické literární předloze. Probudí se Řehoř Samsa ze svých nepokojných snů? A bude to ještě on?

Hrají:	Martin Donutil, Sára Affašová / Kamila Trnková, Evellyn Pacoláková, Radim Kalvoda, Zdeněk Vencel, Orest Pastuch, Veronika Pozniak
Režie:	Ivan Uryvskij
Divadelní adaptace:	Ivan Uryvskij, Anna Turlo
Dramaturgie:	Anna Turlo
Textová spolupráce:	Simona Petrů
Scéna:	Petro Bohomazov
Kostýmy:	Teřana Ovsijčuk

Daniel Kehlmann

SOUSED

HOŘKÁ KOMEDIE ZE SOUČASNOSTI S MIROSLAVEM HANUŠEM A MARTINEM DONUTILEM V HLAVNÍCH ROLÍCH.

Nikdy nevíte, vedle koho si stoupnete v baru... Nikdy nevíte, co o vás ví a co vy nechcete vědět o něm. Třeba je to váš nenápadný soused. Ani ve snu vás nenapadne, že když se spolu dáte do hovoru, necháte nakonec i uletět letadlo na důležitou pracovní schůzku. Že vám ten rozhovor jednou provždy změní život...

Hrají:	Martin Donutil, Miroslav Hanuš, Dana Batulková, Sára Affašová / Daniela Šišková, Zdeněk Vencel, Milan Kačmarčík
Režie:	Michal Dočekal
Překlad:	Jana Slouková
Dramaturgie:	Kristina Žantovská
Scéna:	David Marek

Kostýmy: Zuzana Bambušek Krejzková
Hudba: Ivan Acher

Jen Silverman

TEKOUCÍ PÍSKY

ČESKÁ PREMIÉRA POTEMNĚLÉ KOMEDIE VOLNĚ INSPIROVANÉ DOPISY CHARLOTTY BRONTĚOVÉ.

Mladá guvernantka přijíždí na odlehlé panství uprostřed skotských blat poté, co vedla romantickou korespondenci s tajemným panem Branwellem. Jenže brzy se ukáže, že jedinými obyvatelkami domu jsou dvě Branwellovy sestry, jejich služebná a pes. A nikde žádný muž ani dítě, o které by se bylo třeba postarat...

Tekoucí písky jsou důvtipně smíchané gotické drama i absurdní komedie odehrávající se na blatech, kde je možné všechno a nic není takovým, jakým se zdá.

„Když jsme psali Tekoucí písky, cítili jsme, že musíme rozmetat celou řadu konvencí, které utváří, jakým způsobem se nahlíží na ženy – v našem současném kulturním prostoru, ne v tom smyšleném viktoriánském. Chtěli jsme použít žánr jako prostředek, pomocí kterého můžeme vést rozhovor o tom, co se děje nyní.“ Jen Silverman

Hrají: Eva Salzmannová, Ivana Uhlířová, Martina Jindrová, Dana Batulková, Tomáš Milostný, Sára Affašová / Petra Tenorová
Režie: Viktorie Čermáková
Překlad: Ester Žantovská
Dramaturgie: Kristina Žantovská
Výprava: Eva Jiřikovská
Hudba: Jakub Kudláč

Tereza Lexová a Jiří Jelínek

VÁNOCE U ČAPKŮ ANEB JAK KAREL A OLINKA VAŘILI ~~DORT~~ CUKROVÍ

RODINNÉ VÁNOČNÍ PŘEDSTAVENÍ O TOM, JAK TO ASI MOHLO VYPADAT NA VÁNOCE U SLAVNÉHO SPISOVATELE PANA KARLA ČAPKA A OSLŇUJÍCÍ HEREČKY PANÍ OLGY SCHEINPFLUGOVÉ.

To, že umíte napsat knihu o životě štěněte, ještě neznamená, že umíte zkrotit kapra. A co teprve, když přijde na vánoční úklid, zdobení stromečku nebo zpívání koled... Naštěstí u Čapků se dveře netrhnou a o slavné návštěvníky není nouze. Buďte i vy jedním z nich a přijďte navštívit Karla a Olinku. Přijďte navštívit dějiny.

Hrají: Tereza Lexová, Tomáš Alferi, Jiří Kniha, Tomáš Milostný, Alexandr Stankov, Tomáš Weisser
Režie: Jiří Jelínek

Dramaturgie:	Tereza Lexová, Simona Petrů
Scéna a kostýmy:	Barbora Čechová
Hudba:	Zdeněk Král

Simona Petrů

ZAPOMENUTOU CESTOU PRAHA – LVOV

VÍTE, KDE SKUTEČNĚ LEŽÍ STŘED EVROPY? VE MĚSTĚ LEOPOLIS – MĚSTĚ LVA, LEMBERGU, LWÓWĚ, LVOVĚ, LVIVĚ. MĚSTĚ, KTERÉ ZA SVOU EXISTENCI ZMĚNILO JMÉNO HNED SEDMKRÁT A KTERÉ S PRAHOU SPOJUJE MNOHEM VÍ NEŽ KDYSI SPOLEČNÁ NÁRUČ RAKOUSKO-UHERSKÉ MONARCHIE.

Právě odtamtud se vydávají napříč 20. stoletím postavy našeho příběhu. Na cestu s mnoha společnými zastávkami, historickými odbočkami, míjením, čekáním, zpožděními a výlukami. Skrz mír i války, radost i bolest. Necháávají za sebou minulé, věří v budoucí a chovají v sobě naději, že i jejich cesta najde svůj cíl. A dovede je třeba šťastně zpátky domů.

Hrají:	Kristýna Jedličková, Veronika Pozniak, Eva Salzmannová, Jiří Chadraba, Tomáš Dalecký, Radek Melša
Režie:	Orest Pastuch
Hudební spolupráce:	Veronika Pozniak
Výtvarná spolupráce:	Adam Pitra

3B. Dramaturgický výhled na rok 2025

Rok 2025 bude pro Městská divadla pražská obdobím řady personálních změn v uměleckém souboru. V polovině roku dojde k výměně ve funkci uměleckého šéfa, kterým se stane dosavadní kmenový režisér divadla Marián Amsler. Naopak Michal Dočekal, nynější umělecký šéf, bude od sezony 2025/26 stálým režisérem. Soubor navíc získá dalšího, tedy třetího režiséra Tomáše Ráliša. Výrazně posílí dramaturgie, neboť postupně nastoupí v průběhu roku Lenka Veverková, Romana Maliti Štorková (jako lektorka dramaturgie) a Martin Satoranský. Velká obměna čeká také na herecký soubor.

Dramaturgický plán pro rok 2025 předpokládá jedenáct premiér. V divadle ABC bude první premiérou rodinná autorská inscenace režisérů Miřenky Čechové a Petra Boháče na populární námět - Gulliverovy cesty. Tamtéž bude následovat nová hudební revue Ondřeje Havelky Neboj bejby, to je jazz!, opět za živého doprovodu orchestru Melody Makers, a poté současné drama britské autorky Lucy Kirkwoodové Nebesa v režii Mariána Amslera. Čtvrtou a poslední premiéru v ABC nastuduje Michal Dočekal: rozsáhlým dobovým plátnem Nana a Zabiják na motivy ze stejnojmenných próz Emila Zoly naváže na své předchozí úspěšné epické inscenace.

V divadle Komedie uvedou MDP tři premiéry, z toho jednu koprodukční. V červnu to bude česká premiéra původní hry Tomáše Ráliša Ofélie OnlyFans v jeho vlastní režii. Následovat bude v září koprodukce s rezidentním souborem Lenka Vagnerová and Company s názvem Your Ghosts, My Shadows. A v listopadu uvedou MDP v české premiéře slavnou experimentální operu The Black Rider autorů Toma Waitse, Williama Burroughse a Roberta Wilsona v režii Veroniky Kos Loulové.

Repertoár divadla Rokoko se těší diváckému zájmu natolik, že jej v roce 2025 postačí doplnit dvěma novými inscenacemi. Nejprve to bude původní adaptace slavné prózy F. Scotta Fitzgeralda Podivuhavný případ Benjamína Buttona v režii Petra Haška. Na podzim pak česká premiéra hry Claire von Kampanové Farinelli a král v režii Mariána Amslera.

V únoru a březnu se uskuteční 3. ročník festivalu Měsíc Ukrajiny a v dubnu pak festival Nová Komedie.

4. REPRÍZOVANÉ TITULY V ROCE 2024

4A. Reprízované tituly

Reprízované tituly jsou abecedně seřazeny.

Název inscenace	Datum premiéry	Počet repríz v roce 2024	Celkový počet repríz včetně zájezdů
ANTIGONA	04.06.2022	19	19
BÍLÁ NEMOC	22.04.2023	18	21
ČURDA, HRDINA JEDNÉ PROHRY	25.02.2023	9	9
GENIÁLNÍ PŘÍTELKYŇ	25.11.2023	15	15
HAMLET	30.10.2021	12	12
HEREČKA SOBOTNÍ NOCI	30.04.2022	12	12
HONZLOVÁ	06.10.2021	3	3
JÁ, JOHAN*A	11.11.2023	11	11
KOMEDIE JAKC STAVÍ DŮM	04.03.2023	10	11
LAZARUS	12. a 13.10.2019	22	22
NEVIDITELNÝ	06.04.2019	4	4
ODDACÍ LIST	18.10.1999	9	9
PAN POLŠTÁŘ	28.10.2023	14	16
PANOPTIKUM / koprodukce LV	07.12.2019	11	11
PETR PAN	18.09.2021	10	10
REVIZOR	07.03.2020	9	9
RIDERS	04.12.2022	8	8
ROMEO A JULIE	27.04.2019	8	8
SHIRLEY VALENTINE	25.05.2019	20	20
SMRT OBCHODNÍHO CESTUJÍCÍCHO	15.09.2019	10	11
TESLA	14.06.2021	16	16
VÍM, ŽE VÍŠ, ŽE VÍM	09.06.2018	10	10
VOJNA A MÍR	04.09.2020	6	6
YERMA	10.06.2022	9	10
ZÍTRA SWING BUDE ZNÍTI VŠUDE	30.06.2021	18	18

Tomáš Jarkovský a Jakub Vašíček podle Sofokla

ANTIGONA

AUTORSKÉ ZPRACOVÁNÍ ANTICKÉHO MÝTU VYPRÁVĚJÍCÍ O SLOŽITOSTECH DOSPÍVÁNÍ V PODIVNÉ DOBĚ A JEŠTĚ PODIVNĚJŠÍ RODINĚ.

Toto není námět latinskoamerické telenovely ani nekonečného seriálu z periferie velkoměsta, ale osud mladé hrdinky jedné staré antické tragédie: Její otec zavraždil svého otce, jejího dědečka, a spal se svojí matkou. A zároveň teda i její matkou. A tím pádem taky babičkou. Její bratři se zabijí navzájem a jednoho z těch bratrů nedovolí pohřbít její budoucí tchán. A taky teda bratr její matky. Nebo babičky. Jak se to vezme. A ani se sestrou to nemá úplně jednoduché. Nebo sestra s ní? Těžko říct...Oidipovský komplex, Psýché, Erós. Jenom ten Xanax není slovo z řečtiny, klidně by ale mohl být. Každopádně dokráčet s takovou náloží na zádech až na samý práh dospělosti se zdá spíš jako Pyrrhovo vítězství. Čím

si to vůbec zasloužila? Proč se nemohla narodit do nějaké normální rodiny? Je vůbec nějaká rodina normální?

Naše hrdinka by ráda konečně vzala svůj osud do vlastních rukou. Je ale postavena před absurdní zákaz, který oživuje všechny stíny rodinné minulosti. Jenže proč by zrovna ona měla nést tíhu křivd a provinění, kterých se dopustil někdo jiný? Zdá se, že aby se dalo vůbec normálně žít, nezbývá jí než nejdřív zásadně přehodnotit svůj vztah k autoritám, k rodičům, k blízkým, ke světu, a nakonec i k sobě samé.

Hrají:	Jazmína Piktorová, Edita Valášková, Milan Hajn, Šimon Dohnálek, Luděk Smadiš, Petr Reif, Barbara Jarkovská Humel, Jiří Vyšehradský, Jan Popela, Dominik Linka
Sbor:	Pavla Lustyková, Petra Cicáková, Pavel Černík / Milan Kárník Jakeš, Jan Čipčala, Šimon Ženíšek
Režie:	Jakub Vašíček
Dramaturgie:	Tomáš Jarkovský
Dramaturgická spolupráce:	Barbora Pokorná
Scéna:	Kamil Bělohávek
Kostýmy:	Tereza Vašíčková
Hudba:	Daniel Čámský
Pohybová spolupráce:	Dora Sulženko Hořtová
Produkce:	Barbora Kalinová

Koprodukce s Divadlem Drak.

Karel Čapek

BÍLÁ NEMOC

ČAPKŮV PROROCKÝ OBRAZ V HLAVNÍ DVOJROLI S MIROSLAVEM DONUTILEM.

Do společnosti na pokraji války a s nacionalistickým vládcem v čele přichází z Číny pandemie nemoci, na niž není lék. Připomíná vám to něco? Ne, nejde o shrnutí posledních let, ale o výchozí situaci slavného dramatu Karla Čapka z roku 1937.

Když doktor Galén proti bílé nemoci lék nalezne, má pro jeho distribuci jedinou podmínku: své tajemství vydá, pokud se všechny vlády dohodnou na mezinárodním míru. V zemi, kterou vede nacionálně militantní Maršál, se zdá taková podmínka nemyslitelná. Maršál cítí jako svou svatou povinnost skrze válku pozvednout národ. Zbrojí se a mnozí na zbrojení vydělávají. Galén odmítne léčit, zachraňuje jen ty nejchudší, bezbranné. Jde o morálně oprávněný akt občanské neposlušnosti? Nebo je odepření pomoci nemocným podobně fanatický krok jako Maršálovo zuřivé zbrojení? A nejsou tihle zdánliví oponenti spíš dvě strany jedné mince než černobílé protiklady hrdiny a padoucha? Jak

poznamenává Karel Čapek ve své předmluvě: Ve světě války sám Mír musí být tvrdým a neústupným bojovníkem.

Karel Čapek po uvedení Bílé nemoci čelil útokům v novinách i anonymním dopisům. Kontroverzní názory obsažené v jeho hře vzbudily debatu o pacifismu v době národního ohrožení i o povaze nacionalismu. Až zarážející aktuálnost Bílé nemoci vyvolává otázku, zda se dokážeme ze své minulosti poučit...

Hrají:	Miroslav Donutil, Eva Salzmannová, Tomáš Milostný, Milan Kačmarčík, Kryštof Krhový, Radek Melša, Kristýna Jedličková
Režie:	Michal Dočekal
Dramaturgie:	Barbora Hančilová
Scéna:	Dragan Stojčevski
Kostýmy:	Eva Jiřiková
Hudba:	Ivan Acher
Video:	František Pecháček
Úprava:	Michal Dočekal, Barbora Hančilová

David Jařab

ČURDA, HRDINA JEDNÉ PROHRY

NEŠŤASTNÁ OBĚŤ NEŘEŠITELNÉ SITUACE, NEBO NEJVĚTŠÍ ČESKÝ ZRÁDCE 20. STOLETÍ?

Jeden z nejodvážnějších hrdinných parašutistů, nebo proradný gestapácký ďábel? Na tyto otázky nelze jednoznačně odpovědět, protože v životě nechvalně známé osobnosti českých dějin byla bezpochyby období, kdy byl jedním, i období, kdy byl druhým. Byla to ale stále tatáž bytost a pokud ano, co se s ní stalo? Martin Donutil v roli Karla Čurdy a Robert Mikluš v roli švejkovského čističe bot Juráčka. Nová česká faustovská tragikomedie režiséra a dramatika Davida Jařaba, která začíná na prknech divadla Rokoko a končí na schodišti Petschkova paláce, bývalé nechvalně proslulé ústředny pražského gestapa.

Po první části představení, která se odehrává v sále divadla Rokoko, následuje audiowalk se sluchátky z Rokoka přes Václavské náměstí Opletalovou ulicí do Petschkova paláce (Politických vězňů 20). Druhá část představení končí symbolicky v Petschkově paláci, bývalé protektorátní úřadovně gestapa, na autentickém místě zrady Karla Čurdy. Audiowalk je volitelný a vzhledem k dispozici Petschkova paláce není bezbariérově dostupný.

Hrají:	Donutil, Aleš Bílík, Robert Mikluš, Ivana Uhlířová, Renáta Matějčíková, Martina Jindrová
Režie:	David Jařab
Dramaturgická spolupráce:	Kristina Žantovská
Scéna:	David Jařab

Kostýmy: Sylva Zimula Hanáková
Hudba: Jakub Kudláč

Elena Ferrante, April de Angelis

GENIÁLNÍ PŘÍTELKYŇ

DIVADELNÍ ADAPTACE SVĚTOVÉHO BESTSELLERU. PADESÁTÁ LÉTA DVACÁTÉHO STOLETÍ, NEAPOLSKÁ PERIFÉRIE A DVĚ DĚVČÁTKA, KTERÁ SI SLÍBÍ PŘÁTELSTVÍ NA ŽIVOT A NA SMRT.

Lenu a Lila, hlavní hrdinky italského knižního bestselleru, spolu procházejí celým životem. Jejich složitý vztah je plný lásky, nenávisti, soupeření i podpory, doplňují se a ženou kupředu, stejně tak se ale dovedou zraňovat a vzájemně bolestně zrcadlit. Každá po svém se však především snaží vybojovat lepší život, vzdálený chudobě, pokrytectví a násilí prostředí, do kterého se narodily. Na pozadí jejich cesty sledujeme v propracovaném mikrosvětě obyvatel jedné čtvrti celý vývoj poválečné Itálie od chudoby k ekonomickému zázraku let šedesátých, posilování moci Camorrry a její vliv, proměny postavení ženy, politické boje i dozvuky fašismu. Geniální přítelkyně vyšla úspěšně ve více než padesáti zemích světa, a přestože je skutečná totožnost autorky neznámá, bývá Elena Ferrante řazena k nejvlivnějším spisovatelům současnosti.

Hrají: Nina Horáková, Eva Salzmannová, Hanuš Bor, Daniela Šišková, Evellyn Pacoláková, Viktor Dvořák, Beáta Kaňoková / Renáta Matějčková, Stanislav Lehký, Radek Melša / Petr Urban, Petr Konáš, Tomáš Krutina, Pepa Honzík, Tomáš Milostný, Dana Batulková, Adam Langer, Veronika Janků, Tomáš Weissner, Milan Kačmarčík, Táňa Malíková, Kryštof Krhovják, Martin Donutil, Sára Affašová / Martina Jindrová

Režie: Marián Amsler

Dramaturgie a úprava: Kristina Žantovská

Překlad: Marie Špalová

Výprava: Eva Jiřikovská

Hudba: Ivan Acher

Pohybová spolupráce: Stanislava Vlčeková

Asistentka režie: Kateřina Adámková

Projekce: František Pecháček

William Shakespeare

HAMLET

TRAGÉDIE MYŠLENÍ A ČINU, KDE SI LEŽ HRAJE NA PRAVDU, ZRÁDCI NA PŘÁTELE A VRAH NA DOBRÉHO VLÁDCE.

Kdo je Hamlet? Přecitlivělý syn, hloubavý intelektuál nebo nesmiřitelný mstitel? Mladý dánský princ se vrací ze studií na pohřeb svého otce. Místo na trůně a po boku královny už ale patří jeho strýci. Země

je v ohrožení cizí armádou, lež a korupce prorůstají státním aparátem a ve jménu osobních cílů se porušují základní morální pravidla. Kde leží hranice lidského svědomí, odvaha postavit se zlu a síla vzít nápravu pořádků do vlastních rukou? Je možné zachovat si ve špíně čistý štít? A může v ní přežít láska? Příběh o šílenství v šílené době. Hra o tom, zda je víc žít než být.

Hrají: Tomáš Havlínek, Ivana Uhlířová, Tomáš Milostný, Petr Konáš, Beáta Kaňoková / Renáta Matějíčková, Martin Donutil, Vojtěch Dvořák, Filip Březina / Tomáš Weissner, Eva Salzmannová, Petr Kult / Jan Staněk, Petr Urban, Samuel Toman / Matyáš Procházka, Martina Jindrová

Překlad: Jiří Josek
Režie: Michal Dočekal
Úprava: Jana Slouková, Michal Dočekal
Dramaturgie: Jana Slouková, Daniel Příbyl
Scéna: Martin Chocholoušek
Kostýmy: Zuzana Bambušek Krejzková
Hudba: Ivan Acher
Hudba k houslovým partům: Tomáš Havlínek

David Drábek

HEREČKA SOBOTNÍ NOCI

KOMEDIE NAPSANÁ PŘÍMO PRO PAVLU TOMICOVOU V HLAVNÍ ROLI.

Hrdinkou je žena s velkým dětským srdcem v dospělém těle, naivní a odvážná, jako její milovaný vzor Pipi Dlouhá punčocha. Pro mnohé podivínská paní se rozhodla rozdávat dobro stůj co stůj, i když svět kolem se pomalu řítí do prázdnoty. Po mnoha letech se setkává s dávnými kamarády z dětství, otevírají se stará tajemství, přání i smutky, ale hlavně přichází čas Vánoc a spolu s ním chvíle jednoho velkého zázraku.

Hrají: Pavla Tomicová, Dana Batulková, Petr Konáš, Radim Kalvoda, Markéta Musilová
Režie: David Drábek
Dramaturgie: Kristina Žantovská
Scéna a kostýmy: Petr Vítek
Hudba: Darek Král
Texty písní: Tomáš Belko
Pohybová spolupráce: Barbora Nechanická

Zdena Salivarová

HONZLOVÁ

DIVADELNÍ ADAPTACE JEDNOHO Z NEJLEPŠÍCH DĚL MODERNÍ ČESKÉ PRÓZY OD ZDENEK SALIVAROVÉ, SPISOVATELKY STOJÍCÍ NEPRÁVEM VE STÍNU SVÉHO MUŽE JOSEFA ŠKVORECKÉHO. V TITULNÍ ROLI BEÁTA KAŇOKOVÁ.

Je parné pražské léto a jedenadvacetiletá Jana Honzlová tvrdne v kanceláři soubor tanců a písní Sedmikrásy. Protože je sebevědomá, přímočará, vynalézavá, sečtělá a z kádrově nevyhovující rodiny plné emigrantů, politických vězňů a buržoazních živlů, nepustili ji na zájezd do Finska. Honzlová se nevzdává a ve vražedném dusnu padesátých let energicky a s úsměvem bojuje s udavači, agenty a kariéristy, hledá víru a drží morálně i finančně nad vodou početnou rodinu. Jenže humoru a smyslu pro spravedlnost totalita vůbec nepřeje. Normální holka, která hledá pravdu, je ohrožený druh.

Hrají:	Beáta Kaňoková, Martina Jindrová, Agáta Kryštofková, Samuel Budiman / Nico Klimek, Veronika Janků, Radka Fidlerová, Petra Jungmannová, Viktor Dvořák, Petr Konáš, Stanislav Lehký, Kryštof Bartoš / Tomáš Weissner
Režie:	Jakub Nvota
Divadelní adaptace:	Marie Nováková
Dramaturgická spolupráce:	Daniel Příbyl
Scéna:	Adam Pitra
Kostýmy:	Katarína Hollá
Hudba:	Mario Buzzi

Charlie Josephine

JÁ, JOHAN*A

JOHANKA Z ARKU NEBO TÉŽ PANNA ORLEÁNSKÁ JE SYMBOLEM NEZLOMNOSTI A VÍRY V BOHA I SAMU SEBE UŽ OD 15. STOLETÍ. JOHAN*A BOJUJE ZA SVOBODU, JINAKOST A PRÁVO BÝT SÁM*A SEBOU. JE HLASEM LGBTQI+ LIDÍ. JE HLASEM DNEŠKA.

Příběh válečnice, která vedla francouzské vojsko během stoleté války proti Anglii, a mučednice, jež byla roku 1431 upálena jako kacířka a v roce 1920 blahořečena, zpracovalo a vyložilo nesčetně umělců. Světová premiéra hry I, Joan Charlie Josephine byla uvedena roku 2022 v londýnském divadle Shakespeare's Globe a hovořilo se o ní jako o jednom z nejkontroverznějších děl roku. V divadle Komedie inscenaci podle tohoto textu připravil česko-slovenský tvůrčí tým. Vznikla ve spolupráci s queer platformou PiNKBUS. Není tedy pochyb, že uvidíte hýřivou podívanou, která se vám ovšem bude zadírat pod kůži jako tříška z dřevěné hranice, kterou pod Johanou postavil církevní soud.

Hrají:	Martina Jindrová, Petr Jeništa, Jiří Svoboda, Jiří Brnula / Karel Vladyka, Alyssa Dillard, Martin Talaga, Michal Sikora, Jakub Spišák, Petra Lustigová, Zbyšek Humpolec
Režie:	Alžběta Vrzgula
Překlad:	Hana Pavelková

Dramaturgie:	Lenka Dombrovská
Scéna:	Alžběta Kutlíková
Kostýmy:	Vojtěch Hanyš
Hudba:	Aid Kid a Alyssa Dillard
Light design:	Jan Hugo Hejzlar
Choreografie:	Martin Talaga

Lars von Trier a Dante Alighieri

KOMEDIE JACK STAVÍ DŮM

TRAGICKO-KOMICKÁ INSCENACE O ZLOČINU A TRESTU, VE KTERÉ HLAS SPRAVEDLNOSTI SKOMÍRÁ.

Jakou hodnotu má lidský život? Co je víc než umění? A opravdu zlo shoří v pekle a dobro přijde do nebe, kde bude velebeno?

Jack je asociální vizionář. Nemá sice smysl pro humor, ale oplývá kultivovaností a vznešenými plány. Má trochu talentu a kupu štěstí. Recituje verše z Božské komedie Danta Alighieriho a věří, že skutečný umělec musí konvence bořit. Ze všeho nejvíc ovšem touží vybudovat své vpravdě životní dílo! Divadelní adaptace filmu kontroverzního dánského režiséra Larse von Triera o umělecky smýšlejícím sériovém vrahovi.

Hrají:	Dan Kranich, Jiří Svoboda, Gabriela Míčová, Julie Goetzová, Petr Ťopek
Adaptace a režie:	Tomáš Loužný
Adaptace a dramaturgie:	Lenka Dombrovská
Scéna:	Martin Chocholoušek
Kostýmy:	Petr Vítek
Hudba:	Ivo Gregorec Sedláček

David Bowie, Enda Walsh

LAZARUS

POSLEDNÍ DÍLO DAVIDA BOWIEHO, KOMORNÍ MUZIKÁL O SAMOTĚ, NADĚJI A POTŘEBĚ NÁVRATU, PLNÝ NESMRTELNÝCH HITŮ TÉTO MIMOŘÁDNÉ HUDEBNÍ OSOBNOSTI.

Poslední dílo Davida Bowieho, komorní muzikál, který napsal společně s dramatikem Endou Walshem a ve kterém kromě starších hitů (Changes, Life On Mars) zazní i písně z alba Blackstar, vydaného krátce před zpěvákovou smrtí. Melancholický příběh o samotě, sebestrukci a potřebě lásky navazuje na více než čtyřicet let starý film Muž, který spadl na Zemi, ve kterém ztvárnil Bowie roli mimozemšťana Newtona. Téma cizince mezi lidmi zůstává, přidávají se však motivy vyhoření, závislosti, a především velké potřeby návratu do čistého života, světa a duše. Kromě Newtona tak poznáváme sebevědomou Elly, které setkání s tajemným excentrikem změnil život, jejího nudného manžela Zacha, černého anděla

Valentina, dávného hrdinova přítele Michaela nebo „ideální pár“ Bena a Maemi. A pak je tu ještě Dívka – naděje, se kterou je možné letět ke hvězdám... Muzikál, který již sklízí úspěch na evropských scénách, uvádíme v české premiéře s Igorem Orozovičem nebo Ondřejem Rumlem v hlavní roli.

Muzikál Lazarus je inspirován knihou Waltera Tevise Muž, který spadl na Zemi. Uvádíme po dohodě se společnostmi Robert Fox a Jones/Tintoretto Entertainment a New York Theatre Workshop.

Hrají: Igor Orozovič / Ondřej Ruml, Nina Horáková, Lenka Libjaková / Erika Stárková, Pavol Smolárik, Michael Vykus / Jakub Spišák, Huyen Vi Tranová / Jessica Bechyňová, Michal Bednář / Orest Pastukh, Josefína Horníčková, Michaela Pialová, Veronika Vítová, Alžběta Blažková, Karolina Otevřelová, Martin Klapil, Filip František Červenka, Tomáš Bareš

Kapela: Jan Aleš / Martin Brunner, Jakub Šindler / Vítězslav Patočka, Miloš Klápště / Ondřej Hauser, Tomáš Fuchs / Igor Ochepovsky, Petr Kalfus / Jakub Doležal, Štěpán Janoušek / Richard Šanda / Jan Šatra

Režie: Marián Amsler

Dramaturgie: Jana Slouková

Scéna: Juraj Kuchárek

Kostýmy: Eva Jiřikovská

Původní instrumentace a aranžmá: Henry Hey

Hudební nastudování: Jan Aleš

Pohybová spolupráce: Stanislava Vlčeková

Překlad libreta: Michal Zahálka

Projekce: František Pecháček

Sound design: Michal Brůna

Zvuk: Michal Brůna, Vojtěch Panenka

Jaroslav Havlíček

NEVIDITELNÝ

DIVADELNÍ ADAPTACE ROMÁNU O TOUZE PO MOCI, RODINNÉ ANAMNÉZE A NEVIDITELNÉM STRÝCI.

Je počátek 20. století a v továrníkově vile na maloměstě se chystá svatba. Novomanžel Petr Švajcar, inteligentní mladík z bídnych poměrů, zná jen jednu radost, radost z moci, bohatství a splnění vytyčených cílů za každou cenu. Odmítá přikládat váhu zjištění, že rodina Hajnova, do které se přiženil, je zatížena duševní nemocí. Svou cestu ze dna na vrchol společenského žebříčku si prokousává bezohledně, krutě a cynicky. Jenže osud, či bůh, neviditelná síla, ho v podobě rodinného prokletí sráží zpět na kolena.

Román klasika české psychologické prózy byl už dvakrát úspěšně zfilmován, poprvé s Ludkem Munzarem v hlavní roli a podruhé pod názvem Prokletí domu Hajnů, kde si záhadnou postavu strýce

Cyrila zahrál Petr Čepek. Městská divadla pražská uvádějí Neviditelného vůbec v první divadelní adaptaci.

„Neřekl jsem nesčíslněkrát, že mé odvážnosti, mé krutosti měly jediný cíl, získat pro sebe kousek štěstí? Och, ani mi nešlo o veliké štěstí. Přál jsem si mít trochu moci, která by odpovídala mé povaze, a šosácké, pokojné soukromí ve středu zdravé rodiny.“

Hrají: Petr Konáš, Petra Tenorová, Miloslav Mejzlík, Marie Málková, Milan Kačmarčík, Sára Affašová / Renáta Matějčková, Aleš Bílík, Radim Kalvoda, Michal Kern

Režie: Martin Františák

Divadelní adaptace: Martin Velíšek

Dramaturgie: Marie Nováková

Scéna a kostýmy: Eva Jiřikovská

Hudba: David Smečka

Světelný design: Ondřej Kyncl

Ephraim Kishon

ODDACÍ LIST

ŘADA KOMICKÝCH SITUACÍ S JEMNOU NADSÁZKOU A CHYTROU IRONIÍ PROVOKUJE K ZAMYŠLENÍ: VZALI BYCHOM SI SVÉHO PARTNERA I PO DVACETI LETECH SPOLEČNÉHO SOUŽITÍ?

Originální rodinná komedie. V jedné izraelské rodině se provdává dcera, avšak konzervativní matka ženicha vyžaduje oddací list rodičů nevěsty. Ten však kupodivu není k nalezení. Řada komických situací s jemnou nadsázkou a chytrou ironií provokuje k zamyšlení: vzali bychom si svého partnera i po dvaceti letech společného soužití?

Hrají: Jan Vlasák, Tatjana Medvecká, Marika Procházková, Marcel Rošetzký / Jiří Hána, Jiří Hána / Tomáš Novotný, Radka Fidlerová

Režie: Ondřej Zajíc

Překlad: Eva M. Kavanová a Jakub Markovič

Dramaturgie: Jiří Trnka

Scéna: Adam Pitra

Kostýmy: Adam Pitra

Hudba: David Pečírka a Filip Nebřenský

Martin McDonagh

PAN POLŠTÁŘ

POSTMODERNÍ DETEKTIVKA O HRANICI MEZI SNEM A REALITOU.

Katurian je spisovatel, který žije v totalitě a ve své fantazii. Jeho povídky jsou temné, velmi temné, plné zločinů. Ale jsou to jen vraždy na papíře. Nestaly se. Nic jimi nemyslel. Jen je napsal. Co když se ale najednou skutečně stanou? Nebo jde jen o náhodnou podobnost s výplody jednoho vyšinutého pisálka? To by zajímalo vyšetřovatele, kteří ho právě vyslýchají. Černá groteska o hranici mezi snem a realitou, odpovědnosti za slovo, moci a manipulaci. Postmoderní detektivka, v níž jako by pohádky bratří Grimmů naporcoval Quentin Tarantino sekáčkem na maso. Martin McDonagh, jeden z nejocetovanějších dramatiků současnosti, tne do živého a předkládá nám elektrizující výpověď o násilí, za které odmítáme nést odpovědnost. Protože jde přece jen o to odvyprávět příběh, nebo ne?

Hrají:	Aleš Bílík, Tomáš Dalecký, Tomáš Havlínek, Radim Kalvoda
Režie:	Tomáš Ráliš
Překlad:	Klára Vajnerová
Dramaturgie:	Simona Petrů
Scéna:	Jakub Peruth
Kostýmy:	Anna Havelková
Hudba:	Tomáš Dalecký & Tomáš Ráliš
Choreografie:	Karolina Gilová

Lenka Vagnerová & Company

PANOPTIKUM

PANOPTIKUM JE O STRACHU Z CIZÍHO A NEZNÁMÉHO, O TOM, CO VŠE JSME SCHOPNI PRODAT A ZA JAKOU CENU, O HRANICÍCH A MORÁLNÍCH HODNOTÁCH STOJÍCÍCH NA ZISKU, O ZÁBAVĚ BEZ ZÁBAVY, O OSAMĚLOSTI, ALE I O SMÍCHU, ODVAZE, SNECH, LIDSKÉ DŮSTOJNOSTI, KOUZELNÍKOVI A REFLEKTORECH.

Panoptika nebo také freak shows byly putovní společnosti cestující od města k městu a vystavující na obdiv kuriózní předměty, dovednosti, a především tak zvané „velmi zvláštní lidi“.

V dobách, kdy panoptika zažívala svou největší slávu, byla jediným možným útočištěm osob, které společnost zavrhovala a odmítala ze strachu z neznámého a odlišného. Vystavovat ty, kteří neměli kam jít, bylo vydatným zdrojem příjmů pro majitele – impresária. Ve společnosti hladové po lidském utrpení, kterým se může královsky bavit celá rodina, se před pokladnami panoptik táhly fronty ctihodných občanů. Ženy se pak znechuceně odvracely od lidských anomalit, děti si zakrývaly oči hrůzou a muži pohrdavě hleděli do očí stvůrám, které si sotva zaslouží být nazývány lidmi. Bytosti ponížené na exponáty bez osudů, snů a nadějí a přitom lidé, kteří snili, toužili a chtěli žít.

A co když slavná show přestává být atraktivní, putování po odlehlých místech přináší menší zisky a lhostejnější publikum? Co když už není účinkující předmětem výnosného podnikání, stává se břemenem a je potřeba se jej zbavit? V jakých situacích ztrácí lidská duše hodnotu?

Hrají: Adam Sojka / Vahe Akopjan, Monika Částková, Andrea Opavská / Jana Hampl Maroušková, Fanny Bašista / Zuzana Veselá, Alex Sadirov, Lukáš Záhorák, Vanda Šípová, Tereza Holubová / Michaela Kadlčíková

Choreografie a režie: Lenka Vagnerová
Hudba: Ivan Acher
Scénografie a kostýmy: Simona Rybáková, Jakub Kopecký
Světelný design: Michal Kříž
Dramaturg iluzí: Jiří Marek
Producent: Lenka Vagnerová & Company

Inscenace vznikla v koprodukcí s Městskými divadly pražskými a za podpory Magistrátu hlavního města Prahy a Ministerstva kultury ČR.

James M. Barrie, David Drábek

PETR PAN

VÝPRAVA SVĚTEM FANTAZIE PRO VŠECHNY, KTEŘÍ ODMÍTÁJÍ VYRŮST.

Rodina Darlingových si žila poklidným životem. Psi chůva Nana svědomitě hlídala malou Wendy i jejího bratříčka, ale jedné noci přiletěl otevřeným oknem do pokoje tajemný chlapec Petr Pan spolu se svou průvodkyní vílou Zvoněnkou a pozval děti na dobrodružnou cestu do Země Nezemě. Stačí jen vzlétnout a vydat se vstříc hvězdné obloze... Ztracení chlapi, piráti, mořské panny, nebezpečný kapitán Hák nebo krokodýl s budíkem v žaludku, to jsou jen někteří hrdinové slavného příběhu v nové adaptaci Davida Drábka.

Hrají: Kryštof Krhovják, Martin Donutil, Hanuš Bor, Nina Horáková, Kateřina Marie Fialová, Denis Šafařík, Tereza Rychlá / Rennáta Matějčíková, Filip Březina, Radim Kalvoda, Pepa Honzík, Vojtěch Dvořák, Maxime Mededa, Jessica Bechyňová, Martin Klapil / Michal Pazderka, Filip František Červenka, Štěpán Staněk, Timotej Červenka

Režie: David Drábek
Dramaturgie: Jana Slouková
Scéna: Marek Zákostelecký
Kostýmy: Sylva Zimula Hanáková
Choreografie: Dora Sulženko Hořtová
Hudba a hudební produkce: Darek Král
Texty písní: Xindl X
Instrumentace: Martin Sedláček
Světlený design: Jan Beneš
Asistent režie: Filip Bařina

Nikolaj Vasiljevič Gogol

REVIZOR

TAKY VÁM SLOVA AUDIT A FINANČNÍ KONTROLA ZRYCHLUJÍ TEP? A CO TŘEBA REVIZE? A REVIZOR? TEN NÁŠ – REVIZOR ON ICE! – VÁM POLECHTÁ BRÁNICE. A MOŽNÁ OPOTÍ PLEŠ. NEBO POSUNE TUPÉ? „Posaď svini do křesla, vyleze ti na stůl!“

Revizor – to je explozivní anekdota o těch, již majíce v péči blaho obce, pečují jen o blaho vlastní, a o tom, jak naletí jinému typu „šmejda“, než jsou oni sami. Bravurní, věčná komedie o parazitech, s jejichž světem zatřese jediné srážka s parazitem jiného druhu. Historka, kterou původně vyprávěl Gogolovi Puškin a která se posléze strašně nelíbila carovi.

Inu... Rusko není jen ruské kolo, ruské vejce, ruská ruleta a Máša a medvěd. Rusko je zemí geniální literatury, brutální satiry a monstrózních činovníků moci. A paradoxů. Jedl Čajkovský labardan? Kousal Potěmkin karandaš? Měl Rasputin sabáčku? A vůbec, víte vy, co je právě must have v Petrohradu?

Hrají: Václav Kopta, Pavla Tomicová, Eva Leinweberová, Jiří Panžner, Vojtěch Dvořák, Tomáš Milostný, Jan Szymik, Viktor Dvořák / Kryštof Krhovják, Evellyn Pacoláková, Zdeněk Vencel, Tomáš Havlínek, Radim Kalvoda, Maxim Mededa, Lucia Schubert

Režie: David Drábek

Dramaturgie: Markéta Bidlasová

Překlad: Zdeněk Mahler

Scéna: Marek Zákostelecký

Kostýmy: Alexandra Grusková

Hudba: Darek Král

Lenka Vagnerová

RIDERS

KDYŽ SE VĚCI VYMKNOU KONTROLE, HLEDÁME CESTU K NÁPRAVĚ. INSCENACI O TOLERANCI, SLABOSTI A SÍLE, POCHYBNOSTECH A RESPEKTU, TOUZE PO OVLÁDÁNÍ I DESTRUKCI PŘIPRAVIL SOUBOR TANEČNÍHO DIVADLA LENKA VAGNEROVÁ & COMPANY KE SVÉMU DESETILETÉMU VÝROČÍ.

Schopnost existovat v symbióze s ostatními tvory na planetě, důležitost respektu a ctění hodnot všech bytostí, jedinečnost druhů a snaha o jejich zachování – to jsou hlavní témata inscenace. Síla a moc přírody si vždy najde cestu a provedou, co je nutné. Riders nahlíží na lidské konání očima ptáků. Dávných obyvatel naší planety, bytostí vnímavých, inteligentních, svobodných, opředených mytologií. Tichých pozorovatelů našich osudů. Učili jsme se od nich, obdivovali je a uctívali. Potom jsme zapomněli. Ptáci jsou jediná přeživší skupina dinosaurů. Byli tady před námi a budou i po nás.

Inscenace Riders je „remakem“ projektu Jezdci, ze kterého vychází a volně na něj navazuje. Právě Jezdci stáli u zrodu souboru Lenka Vagnerová & Company a stali se jeho pilotní inscenací před deseti lety.

„Teď, když jsme se naučili létat ve vzduchu jako ptáci a potápět se v moři jako ryby, zbývá už jen jediné – naučit se žít na zemi jako lidé.“

George Bernard Shaw

Hrají:	Matilde Giacomelli, Eliška Hulínská, Léonard Vo Tan, Leo Terris, Adam Sojka / Lukas Lizama Garrido
Režie a choreografie:	Lenka Vagnerová
Scéna a kostýmy:	Eva Jiřikovská
Hudba:	Ivan Acher
Světelný design:	Jiří Šmirk
Sound design:	Andrej Jurkovič
Produkce:	Eliška Řezníčková, Soňa Hájek Bartková
Fotograf:	Vojtěch Brtnický

Inscenace vznikla v koprodukcí s Městskými divadly pražskými.

William Shakespeare

ROMEO A JULIE

NEJS LAVNĚJŠÍ SHAKESPEAROVA TRAGÉDIE O NEŠTASTNÉ LÁSC E V ROZEŠTVANÉM SVĚTĚ S TEREZO U MAREČKOVOU A ZDEŇKEM PIŠKULOU V TITULNÍCH ROLÍCH.

Snad žádnou hru není třeba představovat méně než Shakespeareova Romea a Julii. Slavný příběh o lásce a nenávisti, o osudovém nesváru mezi dvěma rody a o tom, jak může malichernost vést k osudové tragédii, připravil pro divadlo ABC umělecký šéf Michal Dočekal. Do hlavních rolí obsadil mladé talenty Terezu Marečkovou a Zdeňka Piškulu. Živou hudbou inscenaci doprovází indie rocková kapela Please The Trees.

Hrají:	Zdeněk Piškula, Milan Kačmarčík, Pavel Čeněk Vaculík / Kryštof Krhovják, Tereza Maxmilián Marečková, Jiří Štrébl / Tomáš Milostný, Dana Batulková, Michael Vykus, Martin Donutil / Daniel Toman, Sabina Remundová, Filip Březina, Aleš Bílík, Vojtěch Dvořák, Fanny Bašista / Lucie Anna Zatloukalová, Barbora Rokoszová / Lucie Anna Zatloukalová / Veronika Boháčová, Jaroslav Blažek / Matyáš Darnady / Daniel Toman, Jakub Dittrich / Filip František Červenka, Jaroslav Blažek
Muzikanti:	Please the trees (Václav Havelka, Jan Svačina, Kryštof Kříček, Marek Novotný)
Režie:	Michal Dočekal

Překlad:	Martin Hlinský
Dramaturgie:	Daniel Příbyl
Scéna:	Dragan Stojčevski
Kostýmy:	Eva Jiřikovská
Hudba:	Please the trees
Pohybová spolupráce:	Lenka Vagnerová, Radek Mačák
Hlasová spolupráce:	Eva Spoustová
Světelný design:	Jan Beneš

Willy Russell

SHIRLEY VALENTINE

BRUVURNÍ KOMEDIE O HLEDÁNÍ SEBE SAMA JE URČENA NEJEN ŽENÁM STŘEDNÍHO VĚKU, ALE VŠEM, KDO MAJÍ RÁDI DOBROU ZÁBAVU.

One woman show Simony Stašové. Shirley Valentine je jméno dívky, kterou ta současná, čtyřicetiletá matka rodiny a manželka počestného občana, už dávno není. I když se musí starat hlavně o to, aby život její rodiny žijící v Liverpoolu běžel ve vyježděných kolejkách, sny a touhy té dívky, kterou kdysi byla, v ní zůstávají. Snad proto podlehně návrhu své kamarádky a udělá něco, co se od ní neočekává – odjede na dovolenou do míst, kde se pěstuje vinná réva, do Řecka. A tam začíná nový život, nové dobrodružství, všechno to, co už považovala za ztracené. Bravurní komedie o hledání vlastní identity z dílny známého britského komediografa Willy Russella, jehož muzikál Pokrevní bratři obletěl celý svět, je určena nejen všem ženám středního věku, které pomalu ztrácejí životní elán, ale i všem divákům, kteří mají rádi dobrou zábavu. Navíc je skvěle napsané monodrama, v němž herečka ztvárňuje nejen Shirley, ale zároveň všechny postavy jejího mikrosvět, přímo stvořené pro hvězdu Městských divadel pražských Simonu Stašovou, která dlouho čekala právě na takovouto příležitost.

Hrají:	Simona Stašová
Režie:	Zdeněk Kaloč
Překlad:	Pavel Dominik
Kostýmy:	Michaela Červenková

Inscenace vznikla ve spolupráci s FDA.

Arthur Miller

SMRT OBCHODNÍHO CESTUJÍCÍHO

REQUIEM ZA SEN JEDNOHO OBYČEJNÉHO ČLOVĚKA, KTERÝ BOLESTNĚ ZJIŠŤUJE, ŽE NA SKLONKU ŽIVOTA DOSÁHL JEDINÉHO – PRO VŠECHNY MÁ VĚTŠÍ CENU MRTVÝ NEŽ ŽIVÝ.

Willy Lohman není hlavní postavou. Hlavní postavou je jeho sen. Sen o úspěchu. Popularitě. Ocenění. Naplnění. Rodině jako z reklamy na životní pojištění. Ale Willy Lohman je jenom obchodní cestující za volantem otřískaného auta. V rozpadajícím se domě s hypotékou a ledničkou na splátky. Kde skončí jeho jízda čím dál složitějším světem? Komu by ještě prodal vlastní důstojnost? Nejslavnější drama Arthura Millera oceněné Pulitzerovou cenou. Requiem za sen jednoho obyčejného člověka, který se probouzí z třpytivého snu do nemilosrdného rána reality. Který zjišťuje, že na sklonku života dosáhl jediného – pro všechny má větší cenu mrtvý než živý. V hlavních rolích v režii Michala Dočekala Miroslav Donutil a Zuzana Kronerová.

Hrají:	Miroslav Donutil, Zuzana Kronerová, Viktor Dvořák, Martin Donutil, Jiří Štrébl, Aleš Bílík / Kryštof Krhový, Milan Kačmarčík, Michael Vykus / Vojtěch Dvořák, Evellyn Pacoláková, Sára Affašová / Martina Jindrová, Tomáš Weissner, Tereza Slámová / Renáta Matějčíková
Překlad:	Luba a Rudolf Pellarovi
Režie:	Michal Dočekal
Dramaturgie:	Simona Petrů
Scéna:	David Marek
Kostýmy:	Zuzana Bambušek Krejzková
Hudba:	Ivan Acher
Světelný design:	Jan Beneš
Projekce:	František Pecháček

Jakub Maksymov

TESLA

TROJICE HERCŮ, FYZIKÁLNÍ POKUSY PLNÉ BLESKŮ A ŘADA SPOTŘEBIČŮ NESOUCÍCH TESLOVO JMÉNO.

Klíčové okamžiky života a tvorby jednoho z největších vynálezců všech dob. Trojice herců, fyzikální pokusy plné blesků a řada spotřebičů nesoucích Teslovo jméno transformují bohatý vynálezův vnitřní svět do elektrizujících divadelních obrazů na pomezí duchovního cvičení a fyzikální laboratoře. Nikola Tesla za svůj život svedl nejen válku střídavého se stejnosměrným proudem, ale také bitvu proudů chaosu proti řádu a v neposlední řadě boj minulosti s budoucností.

„Tuším, že ten, kdo není na mé vědecké výsledky připraven, je bude považovat za velmi vzdálené praktické aplikaci. Ale cílem vědce nejsou okamžité výsledky. Jeho práce je jako práce sadaře – pro budoucnost. Jeho povinností je položit základy pro ty, kteří přijdou, a ukazovat jim cestu.“

Nikola Tesla

Hrají:	Štěpán Lustyk, Karin Bílíková, Milan Vedral
Režie a scénář:	Jakub Maksymov
Dramaturgie:	Karel Kratochvíl
Scéna a kostýmy:	Olga Ziebinska

Hudba:	Lazar Novkov
Tvorba videí:	Ondřej Nuslauer
Multimediální spolupráce:	Dominik Migač
Hudební spolupráce:	Dragan Limpijevic
Výroba Teslových transformátorů:	Radek Lehký

Rodolfo Sonego, Renato Giordano

VÍM, ŽE VÍŠ, ŽE VÍM

HRA, VE KTERÉ SE SNOUBÍ VŠECHNO, CO V DOBRÉ KOMEDII NESMÍ CHYBĚT.

Nezdá se vám, že pořád víc víme všichni všechno? Žena a muž. Jeden z našich světů. Komédie překvapení, zvratů, krásných lží, bouřlivých scén i italského humoru. Hra, ve které se snoubí všechno, co v dobré komedii nesmí chybět.

Původně úspěšný film byl před nedávnem adaptován pro divadlo. Lehká komedie závažného obsahu. Co se stane, když člověk začne na svůj život pohlížet očima těch druhých? Na počátku je pouhý omyl. Soukromý detektiv si splete sledovanou osobu, a místo manželky prominentního politika začne sledovat úplně obyčejnou rodinu. Co se skrývá pod pokličkou zdánlivě všedních dní všedního manželského páru středních let?

Hrají:	Simona Stašová, Michal Dlouhý, Andrea Daňková, Vasil Fridrich / Petr Vančura
Režie a úprava:	Vladimír Strnisko
Překlad:	Karina I. Havlů
Výprava:	Michaela Červenková

Inscenace vznikla ve spolupráci s Agenturou Harlekýn.

Lev Nikolajevič Tolstoj

VOJNA A MÍR

DIVADELNÍ ADAPTACE SLAVNÉ ROMÁNOVÉ EPOPEJE LVA NIKOLAJEVIČE TOLSTÉHO.

Stěžejní dílo světové literatury se vrací po půl století na pražská jeviště a spolu s ním celá škála postav, procházejících jednou z rozhodujících kapitol evropských dějin. Rozmařilá aristokratická společnost a její deziluze ve válečném šílenství, hledání pravdy a smyslu života, ztráta ideálů i nevinnosti. A také láska, lehkomyšlnost a touha po opravdovosti. Idealista Pierre Bezuchov s očima a srdcem dokořán, racionální a energický Andrej Bolkonskij, mladičká Nataša Rostovová, vypočítaví sourozenci Anatol a Helena Kuragini, oddaná Marie Bolkonská nebo horlivý Nikolaj Rostov, to jsou zástupci generace, jejíž životy a vztahy se osudově proměňovaly spolu s postupem Napoleonovy armády. Co člověk musí milovat a co nenávidět? A jaká síla tomu všemu vládne? Přátelství, láska a smrt na pozadí požáru světa.

Hrají:	Jan Vlasák, Tomáš Havlínek, Marie Luisa Purkrábková, Agáta Kryštofková, Evellyn Pacoláková, Milan Kačmarčík, Dana Batulková, Zdeněk Piškula, Kateřina Marie Fialová,
--------	--

Tereza Slámová / Renáta Matějčíková, Martin Donutil, Stanislav Lehký, Filip Březina / Radek Melša, Tereza Rychlá / Sára Affašová, Šimon Bilina, Tomáš Milostný, Diana Toniková / Ivana Uhlířová, Viktor Dvořák, Tomáš Milostný

Divadelní adaptace:	Iva Klestilová, Michal Dočekal
Režie:	Michal Dočekal
Dramaturgie:	Jana Slouková
Scéna:	Martin Chocholoušek
Kostýmy:	Zuzana Bambušek Krejzková
Hudba:	Ivan Acher
Asistent režie:	Filip Bařina
Světelný design:	Jan Beneš
Hlasová spolupráce:	Eva Spoustová
Pohybová spolupráce:	Pavol Seriš

Simon Stone podle Federica Garcíi Lorcy

YERMA

MISTROVSKÉ DÍLO FEDERICA GARCÍI LORCY ZASAZENÉ DO SOUČASNOSTI. DIVADELNÍ TRIUMF MNOHA EVROPSKÝCH JEVIŠŤ V ČESKÉ PREMIÉŘE, S NINOU HORÁKOVOU V TITULNÍ ROLI.

Yerma je úspěšná novinářka, která miluje svou práci v redakci, píše blog pro mnoho followerů, nedávno jí bylo třiatřicet, prožívá pohodový vztah se skvělým přítelem a konečně s ním může oslavit první večer v novém bytě. Při té příležitosti také poprvé vysloví nahlas, že by „možná bylo fajn založit rodinu“. Jejeho partnera to překvapí, ale není proti a rozhodnou se společně nechat věcem volný průběh. Tato prostá situace ale začne nečekaným způsobem ovlivňovat idylický svět Yermy i ji samotnou - a v jiskřivé konverzační hře ze života současných třicátníků se začnou objevovat temné tóny. Australský dramatik Simon Stone se při psaní této tragikomedie inspiroval slavnou hrou Pláňka od Federica Garcíi Lorcy, ze španělské vesnice však děj posunul do současné evropské metropole a sleduje tak s nebývalou věrností mezilidské vztahy v dnešním dynamickém světě.

Hrají:	Nina Horáková, Viktor Dvořák, Tomáš Havlínek, Eva Salzmannová, Petra Tenorová / Beáta Kaňoková / Romana Widenková, Renáta Matějčíková
Režie:	Marián Amsler
Překlad:	Viktor Janiš
Dramaturgie:	Jana Slouková
Scéna a kostýmy:	Eva Jiřiková
Hudba:	Ivan Acher

Martin Vačkář, Ondřej Havelka

ZÍTRA SWING BUDE ZNÍTI VŠUDE

HUDEBNÍ KOMEDIE Z POVÁLEČNÉ SWINGUJÍCÍ PRAHY S ORCHESTREM MELODY MAKERS.

Po válce se v Praze „vařil jazz“ na každém rohu. Gejblíci, bedly a veškerá mladá cháska tančila a byla přesvědčená, že „tohle století bude americký a oni si ten svůj život užijou“. Do vlasti se vraceli lidé, co odešli před nacisty, jejich důvěřivé nadšení ze svobody nebralo konce. Doba však přála i spekulantům s nemovitostmi po Němcích a židovských rodinách. To je i příběh Matthewa O'Macka, který přijíždí z Ameriky, v Hyberské ulici koupí dům a v něm pro svého syna, nadějného saxofonistu a kapelníka, otevře swingovou kavárnu...

Inspirací byla autorům vzpomínka ze života známého skladatele a trumpetisty Karla Vacka, zaznamenaná v knize znalce a popularizátora populární hudby a jazzu Lubomíra Dorůžky.

Hrají: Nina Horáková, Jiří Štrébl, Kryštof Krhovják, Evellyn Pacoláková, Jan Meduna, Petr Konáš, Hanuš Bor, Vojtěch Havelka, Zdeněk Vencel, Tereza Rychlá / Dana Marková, Martin Klapil / Filip František Červenka, Martin Zbrožek

Hraje: Orchestr Ondřeje Havelky a jeho Melody Makers

Režie: Ondřej Havelka

Dramaturgie: Kristina Žantovská

Hudební dramaturgie: Ondřej Havelka

Hudební nastudování: Jan Tříška, Juraj Bartoš

Choreografie: Jana Hanušová, Jan Kabelka

Scéna: Martin Černý

Kostýmy: Ivana Brádková

Korepetice: Miroslav Lacko

4B. Derniéry

Derniérované tituly jsou abecedně seřazeny.

Název inscenace	Datum derniéry	Počet repríz v roce 2024	Celkový počet repríz včetně zájezdů
CAFÉ 1933 / UA projekt	22.11.2024	3	4
DR. JOHANN FAUST, PRAHA II, KARLOVO NÁM. 40	10.12.2024	6	6
ELEFANTAZIE	12.12.2024	7	7
HOTEL GOOD LUCK	03.03.2024	3	3
IOKASTÉ / koprodukce	12.01.2024	1	1
JAK SE VÁM LÍBÍ	17.06.2024	10	10
KUCHYŇ	09.05.2024	14	15
MARAT-SADE	03.06.2024	5	5
PRASKLEJ SVĚT	02.12.2024	6	6
ROBERTO ZUCCO	29.06.2024	3	3
ZAPOMENUTOU CESTOU PRAHA - LVOV	23.10.2024	20	20

Anna Turlo

CAFÉ 1933

DOKUMENTÁRNÍ ČTYŘCHODOVÁ PERFORMANCE O HLADU.

V říjnu 2022 zničili ruští okupanti pomník obětem hladu z let 1932 až 1933 v napadeném Mariupolu. Pochopitelně. Holodomor je totiž jedním ze základů historického povědomí Ukrajinců, je to děsivě sjednocující příběh, kolektivní trauma, příklad bezprecedentní genocidy s jasným cílem vyhladovět ty, kteří by se chtěli cítit jako součást svébytného národa. V dokumentární performanci provede ukrajinská režisérka Anna Turlo diváky Holodomorem na Ukrajině prostřednictvím konkrétních lidských osudů, autentických scén a dialogů i příkladů dobového jídelníčku. Přijměte pozvání k prazvláštně prostřenému stolu v nasycené Evropě, u kterého započne cesta unášející nás nazpět dějinami do nejtemnějších časů, na které ovšem není radno zapomínat.

Hrají: Tetiana Ferniuk, Kapitolina Kolobova, Mariana Jefimova, Christina Volovik, Vira Timofeeva, Danylo Rypolenko

Hudebnice: Anna-Anastasia Sčyra, Marta Vačecska, Veronika Pozniak

Scénář a režie: Anna Turlo

Dramaturgická spolupráce: Simona Petru

Výprava: Ruslana Basenko

Hudba: Veronika Pozniak

Při představení byly použity materiály poskytnuté Muzeem hladomoru (National Museum of the Holodomor Genocide).

Jiří Suchý, Ferdinand Havlík

DR. JOHANN FAUST, PRAHA II, KARLOVO NÁM. 40

SEMAFORSKÁ VARIACE NA FAUSTOVSKÉ TÉMA.

Co se stane, když se slavný středověký učenec ocitne v protektorátní Praze? Bar v hotelu Alcron se hemží filmaři, vrchní pan Vágner zpívá tklivé blues a šmelí podpultové cigarety, šišlavý režisér Frosch obtěžuje vlezlými vtipy, česká barová zpěvačka bojuje s německými herečkami, krasavec éry němého filmu marně loví tóny a tajemného příchozího z dávných dob se ujímá podnikavá skriptka Markétka. Poetická komedie Jiřího Suchého se skvělými písněmi Ferdinanda Havlíka a novou verzí pověsti o Faustově domě v Praze.

Hrají:	Kateřina Marie Fialová, Kryštof Krhovják, Milan Kačmarčík, Tomáš Havlínek, Zdeněk Piškula, Dana Batulková, Filip Březina, Nina Horáková
Orchestr:	Gabriela Vermelho, Eva Vrbková, David Vrobel / Marek Prokop, Michal Nosek / Jakub Eben, Ondřej Šrámek, Jiří Janouch / Tanita Yankova
Režie:	Vladimír Morávek
Dramaturgie:	Jana Slouková
Scéna:	Martin Chocholoušek
Kostýmy:	Sylva Zimula Hanáková
Hudba:	Ferdinand Havlík
Hudební nastudování a korepetice:	Jiří Janouch
Pohybová spolupráce:	Leona Qaša Kvasnicová

David Drábek, Tomáš Belko, Darek Král

ELEFANTAZIE

MUZIKÁL OHAVNÉ KRÁSY. FASCINUJÍCÍ PŘÍBĚH SLONÍHO MUŽE JOSEPHA MERRICKA, KTERÝ SE STAL VE VIKTORIÁNSKÉM LONDÝNĚ ATRAKCÍ OBLUDÁRIA.

Smutek křehké duše inteligentního mladíka, uvězněného ve znetvořeném těle lákal v minulosti dramatiky i filmaře. Nyní ho v divadle ABC uvádíme v podobě původního českého muzikálu a otevíráme tak svět panoptika lidských kuriozit a osudy jeho obyvatel, legendárních siamských sester Blažkových, divoké ženy Samiry, Trojnoha Franka a haličského obra Moyzesse. Kdo je krutý Dr. Howard Reinhold a jakou šanci má добрta jeho kolegy Dr. Fredericka Trevese, který se rozhodl Slonímu muži poskytnout domov a péči? Kdo odhalí tajemství Jacka Rozparovače a jak mohl londýnský pobyt ovlivnit Mahátmu Gándhího? A co prožije hlavní hrdina na své cestě z bídy klece do salónů nejvyšší společnosti?

„Osudy se propletou a znetvoření na těle se ukážou nicotnými oproti zmrzačení ducha a utonutí naděje,“ říká David Drábek.

Pojďte spolu s námi pátrat po hranici krásy a ohavnosti a užijte si tento vášnivý fantasy muzikál s Tomášem Klusem a Tomášem Havlínkem v hlavních rolích!

Hrají:	Tomáš Klus, Petr Konáš, Tomáš Havlínek, Filip Březina / Tomáš Krutina, Petra Tenorová / Kateřina Marie Fialová, Renáta Matějčíková, Tereza Rychlá, Zdeněk Piškula, Kryštof Krhový, Hana Doulová, Milada Vyhnálková / Diana Nečásek Šoltýsová, Ivana Machalová, Sára Affašová / Lýdie Prokopová, Štěpánka Pencová
Sbor:	Adam Koubek, Aneta Poláchová, Barbora Fialová, Eva Miškovič, Jaromír Holub, Magdalena Řehořová, Štěpán Piller, Patrik Možíš, Václav Koutecký, Vilemína Marhoulová, Eliška Rezková, Jaroslav Panuška, Aleš Bartoš
Režie:	David Drábek
Dramaturgie:	Jana Slouková
Hudba:	Darek Král
Hudební produkce:	Darek Král, Jan P. Muchov
Spolupráce na hudební produkci:	Zuzana Dostálová
Aranžmá komorního smyčcového orchestru a sboru:	Martin Sedláček, Darek Král
Korepetice:	Jiří Janouch, Darek Král, Martin Sedláček
Kostýmy:	Simona Rybáková
Scéna:	Petr Vítek
Masky:	Martin Kotrba
Choreografie:	Dora Sulženko Hošťová
Pohybová spolupráce:	Jiří N. Jelínek

Alejandro Ricaño

HOTEL GOOD LUCK

OSAMĚLÝ RADIOVÝ DJ BOBBY JE POSEDLÝ STRACHEM ZE SMRTI. ZE SVÉ SKLEPNÍ ROZHLASOVÉ STANICE SE VYDÁVÁ NA CESTU SKRZ PARALELNÍ VESMÍRY A HLEDÁ TY, KTERÉ MILOVAL A ZTRATIL. PROTOŽE, CO SE NEMŮŽE STÁT V TÉTO REALITĚ, MŮŽE SE STÁT V JINÉ...

Čas si jde svou cestou. A někde na té cestě se na chvilku objevíme my. Vystrašení. Počítáme dny, hodiny, vteřiny. A víme, že všechno to jednou skončí. Často myslím na poslední loučení. Na poslední společné chvilky. Na poslední procházky. Na poslední objetí. Na poslední pohledy. Na poslední vteřiny. A napadá mě, že smrt nakonec není nic jiného než iluze našeho vědomí. Stejně jako čas a prostor. Típnu cigaretu, půjdu spát, znovu projdu průchodem a oni tam budou. Všichni. Budeme stát před klidným mořem, před Hotelem Good Luck a ucítíme na tváři lehký vánek. A všechno bude zase v pořádku. Posloucháte Paralelní rádio, Radio 590, je 12 hodin 56 minut. Jmenuju se Bobby. Bobby Good Luck. A tohle je můj poslední pořad.

Hrají:	Martin Donutil, Tomáš Milostný, Nina Horáková
Režie:	Michal Dočekal
Dramaturgie:	Simona Petrů
Hudba:	Ivan Acher
Scéna:	Dragan Stojčevski
Světelný design:	Jan Hugo Hejzlar

Digitální verze vznikla za podpory Ministerstva kultury ČR.

Lukáš Brutovský

IOKASTÉ

MODERNÍ VERZE KLASICKÉHO MÝTU O TOXICKÉ MASKULINITĚ OD SOFOKLA PO DONALDA TRUMPA. STŘET ANTIKY SE SOUČASNOSTÍ, MÝTU S #METOO.

Příběh královny, která si – jak bývá v antických tragédiích zvykem – užila utrpení na několik životů dopředu. Příběh ženy, která byla vždy na okraji zájmu mužů (divadelních postav i autorů). Příběh postavy, která ve slavné Sofoklově tragédii dostává největší prostor v momentě, kdy posel popisuje její sebevraždu.

Inscenace Iokasté je pokus o feministickou odplatu na tomto mýtu. Propojuje současný básnický text s výraznou pohybovou a výtvarnou složkou.

Hrají:	Jana Ol'hová, Petr Konáš, Juraj Poliak
Režie:	Lukáš Brutovský
Dramaturgie:	Miro Dacho
Dramaturgická spolupráce:	Lenka Dombrovská
Scéna:	Pavel Borák
Objekt na scéně:	Juraj Poliak
Výtvarná spolupráce:	Michaela Poliaková
Kostýmy:	Zuzana Hudáková
Výběr hudby:	Lukáš Brutovský
Videoprojekce:	Matouš Ondra
Choreografie:	Martin Talaga

Inscenace vznikla v koprodukcí Městských divadel pražských a Slovenského komorního divadla Martin. Inscenace vznikla za finanční podpory MK ČR a Slovenského institutu v Praze. Účast na mezinárodním festivalu FINISTERRA v Portu za podpory MK ČR.

William Shakespeare

JAK SE VÁM LÍBÍ

SHAKESPEAROVA NEJROMANTIČTĚJŠÍ KOMEDIE O LÁSCĚ A NÁVRATU K PŘÍRODĚ.

V magickém Ardenském lese nacházejí útočiště ti, které vyhnal z města uzurpátorský vládce. Odhazují svůj předchozí život a hledají přirozenost. Šílí láskou, sní a básní, flirtují a objevují pravou sexualitu. Kolika podob asi nabyde láska při téhle radostné a barevné podívané? Energie mladého hereckého obsazení strhne diváky do bláznivého víru záměn, proměn a převleků! V Jak se vám líbí ale Shakespeare nepromlouvá jen o lásce, ale také o věčném střetu člověka a přírody, města a venkova, civilizace a ztraceného ráje...

Hrají:	Renáta Matějčková, Radek Melša, Radim Kalvoda, Milan Kačmarčík, Viktor Dvořák, Tomáš Milostný, Zdeněk Vencel, Sára Affašová, Aleš Bílík, Eva Salzmannová, Stanislav Lehký, Tomáš Krutina, Lucie Ducháčková, Hanuš Bor, Diana Komisarenko, Roman Dvořák / Ludvík Petr
Režie:	Enikő Eszenyi
Překlad:	Jiří Josek
Dramaturgie:	Barbora Hančilová, Daniel Příbyl
Scéna:	Ján Tereba a kolektiv
Kostýmy:	Vojtěch Hanyš
Hudba:	Dávid Mester
Hlasová spolupráce:	Eva Spoustová

Arnold Wesker

KUCHYŇ

DRAMA ZE ZÁKULISÍ LUXUSNÍ RESTAURACE V RYTMU STEJNĚ ZBĚSILÉM, JAKO JE DNEŠNÍ DOBA.

Majitel restaurace láká hosty na luxusní pokrmy a na televizní kuchařskou hvězdu. V zákulisí kuchyně se však pod naleštěným povrchem skrývá dramatická realita. Její obraz odráží stav celé společnosti. V jakých podmínkách pracujeme? Jsme pod tlakem schopni udržet si lidskou důstojnost? A jak se chováme k cizincům a menšinám? Tři desítky herců různých národností hrají postavy, které se pomalu vaří ve vlastní šťávě. Tlak na výkon vyostřuje vztahy na pracovišti a je jen otázkou času, kdy papiňák vybuchne.

„Tahle špinavá kuchyň je jako celý svět. Moc spěchu, ani nevíš, co se děje. Lidi přicházejí a odcházejí, ale nechávají za sebou jen rozčilení a hluk.“

Hra, kterou Arnold Wesker napsal na konci 50. let 20. století na základě vlastních zkušeností kuchaře ve velké restauraci, získává o šedesát let později překvapivě aktuální náboj.

Hrají:	Ondřej Vetchý / Jan Burian, Filip Kaňkovský, Zdeněk Vencel, Prokop Košař, Kostiantyn Zhyrov, Vavřinec Kratochvíl, Hubert Ludwig, František Florián, Danylo Rypalenko, Radek Lajfr, Veronika Janků, Lukáš Tran, Diana Komisarenko, Anna Veselá, Marek Nagl, Kateřina Měchurová, Barbora Vašíčková, Marie Anna Myšíčková, Barbora Bolíková, Karolína Petřvalská / Alžběta Dolečková, Vera Timofeeva, Vitalii Vorkhlik
Režie:	Michal Dočekal
Překlad:	Jiří Mucha
Dramaturgie:	Barbora Hančilová, Kamila Krbcová
Výprava:	Martin Chocholoušek
Hudba:	Jiří Hájek
Pohybová spolupráce:	Karolina Gilová

Inscenace *Kuchyň* vznikla za podpory Katedry činoherního divadla Divadelní fakulty AMU.

Peter Weiss, Michal Pavlíček

MARAT + SADE

NAHLÉDNĚTE SPOLU S NÁMI V ATRAKTIVNÍ FORMĚ DIVADLA NA DIVADLE ZA MŘÍŽE BLÁZINCE I VLASTNÍ DUŠE – KDO V TOM BUDE HRÁT, TĚŠÍ SE CELÁ PAŘÍŽ...

„Pronásledování a zavraždění Jeana Paula Marata předvedené divadelním souborem blázince v Charentonu za řízení markýze de Sade“, tak zní celý titul slavné Weissovy hry z roku 1964. Francie počátku 19. století. V blázinci nedaleko Paříže jsou zavíráni nejen nemocní, ale taky společensky nepohodlní lidé, třeba provokatér markýz de Sade. Ten zde se skupinou pacientů inscenuje hru o vraždě revolučního vůdce Marata a divadlo bláznů pod dozorem sester a zřízců se stane vzrušující zábavou pro pařížskou smetánku. Kde je hranice šílenství? Jaká je síla svobody? A co vše jsme pro ni ochotni obětovat? Weissovo působivé dílo získalo celosvětovou proslulost nejen jako silné básnické drama o nespoutanosti a vnitřních žalářích každého člověka, ale stalo se také palčivou úvahou o (ne)rozpoznatelnosti pravdy v době, jež je nám dána. Nahlédněte spolu s námi v atraktivní formě divadla na divadle za mříže blázince i vlastní duše - kdo v tom bude hrát, těší se celá Paříž...

Hrají:	Martin Donutil, Kryštof Krhový, Jiří Štrébl, Aleš Bílík, Kateřina Marie Fialová, Renáta Matějčíková, Ivana Uhlířová, Tomáš Weiss, Zdeněk Piškula, Radim Kalvoda, Eva Salzmannová, Zdeněk Vencel, Michal Hakl, Matěj Cisar, Josef Fojt
--------	---

Překlad:	Ludvík Kundera
----------	----------------

Režie a úprava:	Vladimír Morávek
Hudba:	Michal Pavlíček
Dramaturgie:	Jana Slouková
Scéna:	Martin Chocholoušek
Kostýmy:	Sylva Zimula Hanáková
Pohybová spolupráce:	Leona Qaša Kvasnicová
Odborná poradkyně:	Džamila Stehlíková

Roland Schimmelpfennig

PRASKLEJ SVĚT

V LUXUSNÍ VILE DALEKO ZA MĚSTEM A DALEKO OD MOBILNÍHO SIGNÁLU USPOŘÁDÁ MILIONÁŘSKÝ PÁR VEČÍREK PRO MLADÉ PROGRESIVNÍ UMĚLCE. PRAVÉ ŠAMPAŇSKÉ, ÚSTŘICE A NEPŘEDVÍDATELNÁ KONVERZACE DVOU PÁRŮ Z NESLUČITELNÝCH SVĚTŮ. DIAGNÓZA NAŠÍ DOBY OD JEDNOHO Z NEJHRANĚJŠÍCH SOUČASNÝCH NĚMECKÝCH DRAMATIKŮ.

Zveme vás na večírek! Budou ústřice, šampaňské a hodně zábavy! Večírek se ale trochu zvrtně... Když společnosti začnou docházet slova, prasklina mezi jejich světy se začne rozevírat. Co bude dál? Co mají ti čtyři společného? Peníze! Jedni je mají, druzí je potřebují. Vždycky jde přece o krev a o peníze!

Hrají:	Jiří Štrébl, Petra Tenorová, Ivana Uhlířová, Martina Jindrová, Tomáš Weisser
Režie:	Michal Dočekal
Překlad:	Jana Slouková
Dramaturgie:	Kristina Žantovská
Scéna:	Martin Chocholoušek
Kostýmy:	Martin Chocholoušek
Hudba:	Michal Noviski

Bernard-Marie Koltès

ROBERTO ZUCCO

ZLOČINEC S ANDĚLSKOU TVÁŘÍ NA CESTĚ MEZI NÁSILÍM A ODPUŠTĚNÍM.

Roberto Zucco je krásný, inteligentní mladík. Ale také krutý zabiják, který se rozhodl potrestat svět bez hodnot a bez naděje. Ve své hře se Bernard-Marie Koltès inspiroval skutečným příběhem vraha, jehož dopadení sledovala koncem osmdesátých let celá Francie. Výsledkem je drama o touze po útěku ze světa zdí, přinášející nemilosrdnou analýzu strachu, ale také romantická balada o vzpouře osvobozeného člověka a potřebě vzlétnout ke Slunci peklu navzdory.

Hrají: Zdeněk Piškula, Veronika Janků, Kateřina Marie Fialová, Nina Horáková, Aleš Bílík, Milan Kačmarčík, Stanislav Lehký, Evellyn Pacoláková, Matylda Königová / Renáta Matějčíková, Barbora Poláchová, Tomáš Weisser / Filip Jáša / Petr Urban

Režie: Attila Vidnyánszky ml.

Překlad: Roman Císař

Dramaturgie: Jana Slouková

Scéna: Bence Hajdu

Kostýmy: Tereza Kopecká

Choreografie: Péter István Nagy

Asistent režie: László G. Szabó

Inscenaci podpořil Maďarský kulturní institut.

Simona Petrů

ZAPOMENUTOU CESTOU PRAHA – LVOV

VÍTE, KDE SKUTEČNĚ LEŽÍ STŘED EVROPY? VE MĚSTĚ LEOPOLIS – MĚSTĚ LVA, LEMBERGU, LWÓWĚ, LVOVĚ, LVIVĚ. MĚSTĚ, KTERÉ ZA SVOU EXISTENCI ZMĚNILO JMÉNO HNED SEDMKRÁT A KTERÉ S PRAHOU SPOJUJE MNOHEM VÍ NEŽ KDYSI SPOLEČNÁ NÁRUČ RAKOUSKO-UHERSKÉ MONARCHIE.

Právě odtamtud se vydávají napříč 20. stoletím postavy našeho příběhu. Na cestu s mnoha společnými zastávkami, historickými odbočkami, míjením, čekáním, zpožděními a výlukami. Skrz mír i války, radost i bolest. Necháávají za sebou minulé, věří v budoucí a chovají v sobě naději, že i jejich cesta najde svůj cíl. A dovede je třeba šťastně zpátky domů.

Hrají: Kristýna Jedličková, Veronika Pozniak, Eva Salzmannová, Jiří Chadraba, Tomáš Dalecký, Radek Melša

Režie: Orest Pastuch

Hudební spolupráce: Veronika Pozniak

Výtvarná spolupráce: Adam Pitra

4C. Kronika MDP

Tituly z Kroniky MDP jsou abecedně seřazeny.

Kronika MDP 2024	datum uvedení
HUDEBNÍ PROMĚNY JAROSLAVA JEŽKA	18.05.2024
JÁRA KOHOUT A ČESKÝ NONSENS	19.10.2024
JOE JENČÍK - Z KABARETU DO OSVOBOZENÉHO DIVADLA A JEŠTĚ DÁL	13.04.2024
KAREL HAŠLER JINÝ, LEPŠÍ	20.01.2024
KOLEDUJEME SI - VÁNOČNÍ SPECIÁL	13.12.2024
OPRAVDU V TEMNÝCH DOBÁCH ŽIJÍ - SONGY BERTOLTA BRECHTA	23.10.2024
OSVOBOZENÉ - TRENAŽÉR ČESKÉ POLITICKÉ SATIRY	15 repríz
REŽISÉR ALFRÉD RADOK NEJEN V MĚSTSKÝCH DIVADLECH PRAŽSKÝCH	10.02.2024
V+W V PALÁCI U NOVÁKŮ	02.03.2024

David Vondráček

HUDEBNÍ PROMĚNY JAROSLAVA JEŽKA

Jaroslav Ježek: to nejsou pouze legendární písničky, které skládal pro Osvobozené divadlo Voskovce a Wericha, a které doslova zlidověly. Měníci se tváře Ježkovy hudby představí muzikolog David Vondráček pomocí četných hudebních ukázek.

Přemysl Rut a kol.

JÁRA KOHOUT A ČESKÝ NONSENS

Tristan Tzara tomu říkal "dada", V+W "hlína", Jiří Šlitr "ptákovina", v českém prostředí se však vedle intelektuálního nonsensu ujal i nonsens populární, písničky Vlasty Buriana, Ference Futuristy, a také Járy Kohouta, protagonisty jedné z kapitol historie Městských divadel pražských. Toto období připomene Přemysl Rut s Markétou Potužákovou a Lumírou Přichystalovou.

Libuše Hronková

JOE JENČÍK – Z KABARETU DO OSVOBOZENÉHO DIVADLA A JEŠTĚ DÁL

Joe Jenčík, žák slavného baletního mistra Achilla Viscusiho se po návratu z 1. světové války proslavil nejen jako kabaretní a revuální tanečník, umělecký ředitel Kabaretu Lucerna, ale především jako choreograf revuí v Osvobozeném divadle. Prostřednictvím dobových pramenů, nahlédneme do života a díla tohoto mimořádně všestranného umělce.

Přemysl Rut a kol.

KAREL HAŠLER JINÝ, LEPŠÍ

Hašlerovo jméno je známé, v národní paměti se drží i některé jeho písně nebo aspoň jejich části. To, co je z Hašlerova repertoáru skutečně pamětihodné, však doznělo před více než sto lety za zdmi kabaretů,

nejenom Lucerny, ale i Rokoka. Právě tyto písničky, k nimž lze doporučit spíše víno než pivo, připomenou Markéta Potužáková a Přemysl Rut s Dájou Šimíčkovou nebo Barborou Šupovou.

Přemysl Rut a kol.

KOLEDUJEME SI – VÁNOČNÍ SPECIÁL

3. repríza

Svařeným vínem provoněné předvánoční setkání s Přemyslem Rutem, Markétou Potužákovou a jejich přáteli. Zahrají a zazpívají vánoční písně staré i nové, české i evropské, lidové i autorské, zbožné i skeptické.

Přemysl Rut a kol.

OPRAVDU V TEMNÝCH DOBÁCH ŽIJÍ – SONGY BERTOLTA BRECHTA

Rané songy Bertolta Brechta a první texty Franze Kafky jsou si blíží než jejich díla pozdější a známější. Před společnou kulisou Velké války jako by oba autoři vedli vzrušený dialog o nastávajícím konci světa...

S Přemyslem Rutem zazpívají a zahrají Markéta Potužáková a Lumíra Přichystalová.

Simona Petrů

OSVOBOZENÉ – TRENAŽÉR ČESKÉ POLITICKÉ SATIRY

INTERAKTIVNÍ PROGRAM O SLAVNÉ DVOJICI V+W A ČESKÉ AVANTGARDĚ PRO JEDNU ŠKOLNÍ TŘÍDU.

Ve 30. letech 20. století bylo Divadlo ABC scénou slavného Osvobozeného divadla. V sále, kam dnes můžete přijít na Hamleta nebo Bílou nemoc, uváděli Voskovec a Werich například hry Caesar nebo Kat a blázen. Při premiéře Kata a blázna zde v říjnu 1935 v hledišti demonstrovali čeští fašisté, vzduchem létala rajčata a vejčička...

Jaká byla tenkrát role satiry? A jaká je její role dnes?

Pořad propojuje komorní představení s interaktivním kvízem. Trojice herců vás provede příběhem Voskovce a Wericha a přiblíží poetiku jejich tvorby. Budete se bavit, klást si otázky a zároveň také soutěžit. Během naší divadelní verze oblíbených pub kvízů se dozvíte vše podstatné o Osvobozeném divadle a uměleckém hnutí avantgardy.

Hrají: Kryštof Krhový, Tomáš Weissner, Leoš Peteráček

Text a dramaturgie: Simona Petrů

Režie: Simona Petrů a kol.

Lektorská spolupráce: Alena Skálová

Speciální program pro školy, doporučováno pro studenty od 15 let.

V roce 2024 proběhlo celkem 15 repríz.

Honza Petružela

REŽISÉR ALFRÉD RADOK NEJEN V MĚSTSKÝCH DIVADLECH PRAŽSKÝCH

V červnu 1960 se u dnes již neexistující benzínové pumpy u Hlavního nádraží potkali z Národního divadla čerstvě vyhozený režisér Alfréd Radok a ředitel MDP Ota Ornest. Z následného Radokova angažmá v této instituci vzniklo sedm inscenací, které patří k podstatným i vrcholným momentům jeho režijní práce. Nejen o nich bude přednáška divadelního historika Honzy Petružela.

Vladimír Just

V+W V PALÁCI U NOVÁKŮ ANEB NIKDY NIC NIKDO NEMÁ MÍTI ZA DEFINITIVNÍ

3. repríza

O Werichově divadle ABC, ale také o Osvobozeném divadle a jedné „spoutané sezoně“ v divadle Rokoko hovoří divadelní historik, odborník na téma vzatý, Vladimír Just.

Pořad uvádíme v rámci nového cyklu Kronika Městských divadel pražských. Jste nadšenci do historie české kultury? Máte rádi naše divadla? Pak je tento cyklus přednášek/setkání právě pro vás! Kromě odborného výkladu se můžete těšit na množství dobových fotografií, ukázek z literatury, ale i projekce multimediálních nahrávek z televizního nebo divadelního archivu – a někdy třeba i na živou hudbu. Můžete absolvovat celý cyklus nebo se zastavit jen na jedno odpoledne a u dobré kávy a sušenek si vyslechnout jen vaše oblíbené téma.

5. OHLASY V TISKU

5A. Recenze premiérováných titulů

a) FRANKENSTEIN

ZÁBAVA NA EFEKT

Natálie Bulvasová

22.8.2024, divadelni-noviny.cz

Městská divadla pražská uzavřela sezonu 2023/2024 dvanáctou (!) premiérou. Inscenace Frankenstein, uvedená na scéně divadla Komedie, vznikla na motivy hororového románu Mary Shelley z roku 1818.

Režisér a jeden z autorů dramatisace Jakub Maksymov se pokusil příběh s podtitulem Moderní Prométheus vztáhnout k tématům blízkým současnosti: za vše, co stvoříme, máme zodpovědnost, ať už se to týká biologie, nebo techniky. Z románu proto pro účely inscenace vyextrahoval linku netvora a jeho „rodičů“, především otce Viktora. Ten vytvořil bytost z částí lidského těla, lekl se jí a všemi nenáviděnou nechal putovat krajinou, za což ho od ní čekala smrtelná pomsta.

Tvůrci zobrazují příběh monstra, dnes už známého pod otcovým jménem Frankenstein (Jan Strýček), za pomoci live cinema, objektového divadla, tří herců, houslistky a pianisty. V inscenaci se Viktor (Dan Kranich) a Elizabeta (Karin Bílíková) na rozdíl od románu vezmou ještě před netvorovým stvořením, jež představuje zoufalý čin motivovaný nemožností počít dítě. Tvůrci tak přidávají téma neplodnosti a mění vědce motivaci k pokusům: chce mít potomka spolu se ženou, s níž ho pojí láska ke zkoumání všeho živého. Manželé přetvářejí, využívají a zneužívají hmotu, během svatby například téměř romanticky pitvají gumové žáby. Tím, co přesně na stole provádějí, si ale můžeme být jisti jen díky kameře zavěšené v provazišti, která jejich činnost s pinzetami a zelenou žabkou zaznamenává.

Ústřední princip inscenace tvoří live cinema – živě natáčené záběry, promítané na velké plátno uprostřed zadní části jeviště, zobrazují manipulaci s jídlem nebo jinými předměty. Kranich a Bílíková ani nedostávají moc prostoru hrát. Stávají se loutkovodiči a upozadují se pro dominanci němých objektů, jež někdy také natáčejí. Jejich postava v tu chvíli mizí, vedení kamery nemá žádný významotvorný smysl. Animované objekty se ovšem utápějí v rozlehlém prostoru scény, i když je ve větším detailu vidíme na projekční ploše. Nenesou intimitu a s ní spojené tajemno loutkového divadla, na plátně nepřekvapují svou existencí a významem. V záznamu navíc bývají vidět technické nepřesnosti. Přeskakování mezi předtočeným a živě snímaným obrazem vyznívá téměř groteskně, protože se podobá trhanosti starých snímků způsobené pokaženými okénky ve filmovém pásu. Nejzřetelnější je to ve scéně, kdy Elizabeta a Viktor společně pečou – neboli se snaží vytvořit – vlastní dítě. Právě umíchané těsto sice nakonec díky stříhu na předtočený záběr vykyne, za chvíli se ale objeví živé ve splasklé podobě minutu po přidání kvásku. Přímo do mísy diváci sice nevidí, je ale jasné, že právě tak těsto aktuálně vypadá.

Celou inscenací prochází přehnaná efektnost, která může působit až jako maskování překotného vzniku a vyprázdněnosti. Zbytečné pozlátko sice na chvíli zabaví, ale na nic nepoukazuje. Vše například začíná tím, že na svatbě Frankensteinových vystřelí houslistka Markéta Labusová hlasitě, překvapivě a bezdůvodně konfety. Prázdné gesto. Nehledě na to, že potom přejde na stranu jeviště ke stojanu s notami a od té chvíle spolu s pianistou Janem Pudlákem už jen vytváří živý hudební doprovod, mimochodem to nejlepší z celé inscenace. Také Viktorovy chemické pokusy s efektním vyvrcholením překvapí jenom na chvíli, stejně jako poměrně naturalistická operace převedená na plátno.

Maksimovův Frankenstein je sice zvenku přitažlivý, ale uvnitř prázdný, což bohužel platí i pro plytkou dramaturgickou, jež vkládá dlouhé textové plochy do úst vypravěči a netvorovi v jednom ve Strýčkově učebnicovém podání.

Přestože román Mary Shelley obsahuje témata relevantní i pro naši současnost, zvolit ho do dramaturgického plánu ve spojení s atraktivním live cinema mi připadá jako poslední záchranná PR varianta. Horor napsala ženská autorka, která se dokázala prosadit vedle slavného manžela a ovlivnit popkulturu na stovky let dopředu; žánr nabízí atraktivní varianty ztvárnění a před divadelní médium staví výzvu; má nadčasové a zřejmě právě dnes, v době nástupu umělé inteligence, aktuální téma. Jenomže tento potenciál zůstal ležet ve stránkách knihy. Využití live cinema se mi pak opět zdá pouze jako metoda na efekt, která k tématu zodpovědnosti za stvořené nepřináší nic podstatného, jen dobře vypadá. V kontextu dalších tvůrčích počínů Městských divadel pražských – a především jejich počtu hraničícího se zbytečnou nadprodukcí – si zkrátka odnáším pocit, že Frankenstein vznikl z nepochopitelných důvodů a... jen na efekt.

Městská divadla pražská (Komedie), Praha – Mary Shelley, Jakub Maksymov, Lenka Dombrovská, Marta Hermannová: Frankenstein. Režie Jakub Maksymov, dramaturgie Lenka Dombrovská, výprava Olga Ziębińska, hudba Lazar Novkov. Premiéra 8. června 2024 (psáno z reprízy 19. června 2024).

b) JEŽEK

RECENZE: O TMAVOMODRÉM SVĚTĚ JAROSLAVA JEŽKA

Radmila Hrdinová

18.12.2024, [novinky.cz](https://www.novinky.cz)

V krátkém čase po sobě měly v Praze premiéru dvě inscenace o skladateli, jemuž bylo, stejně jako Mozartovi, na světě vyměřeno jen pětatřicet let. Jaroslav Ježek se podle lékařů narodil smrti navzdory a po celý život ho stíhaly vážné zdravotní problémy. Přesto žil naplno a chtěl pro sebe i pro lidi krásu. A sám ji svou hudbou štědře rozdával.

Inscenace Ježek Městských divadel pražských zachycuje především léta jeho americké emigrace.

Po zákazu hry Hlavou proti Mihuli a odebráním licence Osvobozenému divadlu odjíždějí Ježek, Voskovec a Werich na poslední chvíli za oceán. Sice do bezpečí, ale se ztrátou všech dosud vydobytých hodnot a bez možnosti práce i uměleckého uplatnění.

Inscenace režiséra Michala Dočekala formou revue s živým orchestrem je rozkročena mezi snahou sdělit fakta a touhou diváky pobavit. Scénář Simony Petrů sleduje až příliš mnoho témat: rozdílnost v pojetí humoru Voskovce (Aleš Bílík) a Wericha (Tomáš Havlínek), jejich touhu dobýt Ameriku, americkou nechuť vstoupit do války v postavě letce Lindbergha (Tomáš Pavelka), holocaust na osudu Karla Ančerla (Hanus Bor) a další.

Celek se tak rozpadá do množství více či méně vtipných klipů postrádajících jednotící svorník. Herci v čele s Radkem Melšou v titulní roli podávají dobré výkony, ale Ježkův příběh se v této poněkud urputně zábavné mozaice téměř vytrácí.

Simona Petrů: Ježek

Režie: Michal Dočekal, scéna: Jakub Peruth, kostýmy: Zuzana Bambušek Krejzková. Premiéra 7. prosince v Divadle ABC, Praha, psáno z reprízy 14. prosince.

Hodnocení: 70 %

c) KNIHA NOCÍ

INDIÁNSKÉ LÉTO SE SYLVIÍ GERMAIN

Anna Lebedová

27.11.2024, Plav – Měsíčník pro světovou literaturu

3.12.2024, svetovka.cz

Na sklonku letošního září zamířila do Prahy po více než dvaceti letech francouzská spisovatelka Sylvie Germain (* 1954). Českému čtenáři je známá především prostřednictvím románů *Kniha nocí* (1984, č. 1997), *Jantarová noc* (1987, č. 2005), *Dny hněvu* (1989, č. 1995) a *Tobiáš z blat* (1998, č. 2005).

S československým kulturním milieu ji však pojí mnohem více než jen překlady do češtiny. V roce 1986 se přestěhovala do Prahy, kde do roku 1993 pracovala jako dokumentaristka, vyučovala filosofii na Francouzském lyceu a pokračovala v psaní románů a povídek. Předlistopadová zkušenost se propsala do jejího románu *Immensités* (Nesmírnosti, 1993), vyobrazujícího pražský disent, a pražský pobyt se dále výrazně promítl i do jejích děl *La Pleurante des rues de Prague* (Plačící dívka z pražské ulice, 1992) a *Éclats de sel* (Solné střepy, 1996).

Tentokrát ji do Prahy nepřivedlo volání srdce jako v osmdesátých letech, nýbrž druhé uvedení divadelní adaptace *Knihy nocí* – a snad i trocha nostalgie. Svou návštěvou tak zahájila sérii tří setkání s názvem *Un été indien avec Sylvie Germain* – tedy *Indiánské léto se Sylvií Germain*. Hned první setkání se neslo právě v divadelním duchu: na prknech Divadla Rokoko představila českoukrajinská skupina umělců pod vedením Vlada Troitského kolektivní dílo, které by se svým zpracováním mohlo hlásit k divadlu poezie či divadlu metafor. Příběh *Knihy nocí* je přitom rodinnou ságou sledující osudy rodiny Pénielů na pozadí rychle se měnícího světa a válečných konfliktů od konce devatenáctého století do druhé světové války, takže krásný jazyk a vyprávění plné narativních digresí a časových inverzí tvůrcům divadelní adaptace práci zrovna neulehčily. Hereckému spolku se ovšem podařilo zachovat magickou atmosféru Germainina realismu a příběh *Knihy nocí* tvůrci převedli do hudebně i vizuálně bohatého představení rámovaného rytmickým skandováním lidových říkanek – a volbou motivů a jejich uzpůsobením východoevropskému kontextu jako by zároveň poukazovali na přenositelnost a obecnou platnost válečné zkušenosti. Sylvie Germain, studentka Emmanuela Lévinase, se tak během diskuse po představení nemohla vyhnout tématu společnosti bez Boha a banality zla.

Druhé setkání se uskutečnilo v rámci pravidelných Literárních kavárén organizovaných Francouzským institutem v Praze. Během večera Sylvie Germain zmínila, že jí divadelní inscenace daleko více než její román připomněla Allenovu *Purpurovou růži z Káhiry* (1985). Svůj komentář rozvedla úvahou o pouti idey napříč uměleckými díly – idey, která si žije svůj život skrz fikce jiných tvůrců. Jovanka Šotolová, jež večerem provázela, otázkami rozproudila debatu o kolektivní paměti, o stopách, které po sobě zanecháváme. Diskuse se zaměřila i na román *Nesmírnosti*, jenž zobrazuje československou společnost v době sametové revoluce. Ačkoliv v něm Sylvie Germain dlouze popisuje obyčejnou skvrnu, jejíž

florální aspekt ji zaujal, věnuje jen málo prostoru sametové revoluci jako takové, vlastně ji téměř v tichosti přejde. A právě v tom se odráží její citlivost a pokora. Necítila se oprávněná k tomu, aby popisovala tak významný moment, a přestože sdílela radost Čechoslováků, nechtěla riskovat, že by zkrátila zásadní část jejich dějin.

Poslední setkání se uskutečnilo v Česko-francouzském kulturním centru Petrkov v den třiapadesáti let od smrti Bohuslava Reynka. Dostalo se na čtení z nového vydání autorčiny knihy Bohuslav Reynek v Petrkově: Poutník ve svém příbytku (1998, č. 2000), již uvádí citace z Lévinase, která v české verzi zní: „Latentní zrození světa se děje z příbytku.“ Kniha je poetickým popisem mystického umělce Reynka a jeho ženy a básnířky Suzanne Renaud a je završená svého druhu bachelardovsky – a sice myšlenkou o synergii bytosti a jejího životního prostoru. V intimním duchu doznělo i setkání se spisovatelkou Sylvie Germain – a začal skutečný podzim.

d) KRÁSNÝ NOVÝ SVĚT

KRÁSNÝ, ALE PLOCHÝ SVĚT

Eliška Hankovcová

30.4.2024, Divadelní noviny

Městská divadla pražská uvedla v české premiéře dramatizaci slavného sci-fi románu Aldouse Huxleyho Krásný nový svět (česky též Konec civilizace). Britský autor v něm představil svou vizi dystopické budoucnosti. Zkonstruoval společnost striktně hierarchizovanou pomocí genového inženýrství, ovládanou technologiemi a také masovou konzumací drogy jménem soma, jež navozuje blažený pocit bezstarostnosti.

Není příliš náročné vysledovat důvody, proč hostující slovinský režisér Jaša Koceli sáhl právě po tomto díle. Mnohé motivy bezmála sto let starého románu dnes rezonují možná ještě silněji než v době jeho vzniku. Rozvoj internetu, sociálních sítí i umělé inteligence opravdu do jisté míry znamená život v zajetí algoritmů. Stejně tak se stále hlasitěji upozorňuje na nepříznivé dopady tzv. levného dopaminu, jenž se vyplavuje do těla na základě povrchního a snadno dosažitelného potěšení, jako jsou například sociální média či rychlé stimulanty. Na instantních příjemných pocitech však snadno vzniká závislost.

Zatímco Huxleymu dovolila románová forma všechna tato témata rozpracovat do detailu, autorka dramatizace a dramaturgyně inscenace Barbora Hančilová musela dílo okleštit o mnohé nuance. Na jevišti se tak především ilustruje základní příběh, který vyznívá značně ploše, snad i kvůli mechanickému řazení obrazů dvojího typu. (Lacině) komické výstupy, jež vykreslují chod nového světa, střídají výjevy, které celku zjevně mají dodat filozofický rozměr. V osekaném příběhu s mnoha nelogickými slepými uličkami však vyznívají jako našroubovaná moralizování. I proto, že Koceliho režijní pojetí budoucího světa je poměrně statické, což prohlubuje zejména didaktický rozměr monologů.

Děj nadto plyne v nevyváženém tempu. Téměř třemi čtvrtinami inscenace se táhne výchozí dramatická situace, v níž se do zdánlivě vyspělé, dokonalé a stabilní civilizace dostává divoch John (Tomáš Krutina) a přináší s sebou nepředvídatelný, a hlavně dogmatickou doktrínou neposkrvněný element. Diváci spolu s ním objevují vrstvy nového světa, ale jednotlivé výjevy jsou spíše kusými výkřiky, jejichž motivy se dál neprohlubují. Některé slouží pouze k jednoduchému pobavení. Příkladem budiž scéna přednášky, v níž Lenina Turing (Renáta Matějčková) a Bernard Marx (Tomáš Havlínek) představují relikt starého světa, jež přivezli do Nového Londýna spolu s Johnem z divošské rezervace. Včetně

obrazu, o němž si myslí, že představuje křesťanskou ikonu Panny Marie. Laciný vtip je v tom, že ve skutečnosti ukazují záramovanou fotografii popové zpěvačky Madonny. V jiných výstupech se sice rozehrávají vážné motivy a naznačují možné vztahy, ale vše vyznívá do prázdna. Téměř jako by při zkoušení tvůrci najednou zjistili, že musí příběh nějak ukončit, a tak rozběhnutý děj promptně utnuli Johnovým neúspěšným pokusem o revoluci a následným exilem.

Celkový dojem povrchní a zkratkovité inscenace nenapravuje ani fakt, že některé dílčí komponenty lze označit za nápadité a přesvědčivé. Scénografie i kostýmy využívají minimalistické geometrické tvary, netíhnou k přemrštěným futuristickým představám a spolu s jemným a zvonivým hudebním podkresem vytvářejí představu místa, jež je v něčem povědomé, ale zároveň vzdálené dnešní podobě světa. Což platí i o projevu většiny herců, kteří nesklouzávají ke karikaturám člověka budoucnosti. Zejména Matějčková bravurně kombinuje jemnou vřelost s nepřirozenou strnulostí tak, že vzbuzuje pocit něčeho důvěrně známého s podivně cizím podtónem.

O to smutnější je, že se tvůrčí invence rozpíjí v dramaturgické rozbíhavosti a nejasných interpretačních záměrech. A česká divadelní premiéra tak zůstává své sci-fi předloze dost dlužna.

Městská divadla pražská (Komedie), Praha – Aldous Huxley: Krásný nový svět. Režie a koncept Jaša Koceli, dramaturgie a dramaturgie Barbora Hančilová, scéna Darjan Mihajlović Cerar, kostýmy Tereza Kopecká, hudba Miha Petric, light design David A. Francky. Premiéra 23. března 2024 v divadle Komedie.

OD REDAKČNÍHO KÁVOVARU

Jiří Macháně

16.4.2024, Katolický týdeník

Kolega Jan Paulas se pravidelně chytá za hlavu, když se přiznám, že po nocích „čumím“ na seriály, a dává halasně najevo pohrdání mnou sledovanými kusy. Jenže když nemůžeš v noci spát, Jene, nepustíš si Ingmara Bergmana.

Mám rád sci-fi. A jistou zálibu jsem našel i v tuzemských kusech toho žánru. Jsem podobně jako moji vrstevníci odkojený například Návštěvníky. Nový seriál České televize To se vysvětlí soudruzi je též situován do „osmdesátek“ a pokouší se tu dobu nějak nostalgicko- lidsky a žertěřsky zpracovat, přiblížit. Děj tohoto hororo-sci-fi-kriminálně-komediálního čehosi je zasazen do věrných kulis. Dvojice vyšetřovatelů tajemného ústavu pro nevysvětlitelné jevy, snad organizační složky Veřejné bezpečnosti (Jiří Macháček a Jan Cina), zkoumají mordy, které se odehrají na první pohled skutečně nevysvětlitelně. Potud je všechno tak nějak přijatelné, barevně, stylizací, designem a lokacemi dobré. Ovšem tu na scénu vnikne bizár v podobě namachrované estébácké drsňačky, jisté soudružky Snížkové (Anna Fialová je fakt kočka), které sekunduje dobrácký knedlík Hora (Leoš Noha – místy snad i střízlivý). Ti dva „hrdinové“ jsou předvedeni jen jakoby drobátko mimo a přes čáru, zkrátka jinak dobří řízci! Na to se fakt nedá koukat: udělat z estébáků holčinu, s níž hlavní hrdina naváže milostný vztah, a za partáka jí dát strejce, který trampům předzpívává při výslechu otázky doprovázeje se u toho na ukulele, je za hranou toho, co Macháně snese. Estébáci byli hovada! Ozbrojený, represivní a zákonů nedbalý nástroj komunistické totalitní moci. To je, jako kdybychom z gestapáků dělali milé strejdy! Sorry, fakt nemám smysl pro tenhle humor. A odmítám jej mít. A veřejnoprávní televize mě tím šťve.

Ale abych jen nedštil síru, pozvu do divadla. Městská divadla pražská nastudovala dílo Aldouse Huxleyho **Krásný nový svět**, poklad světového sci-fi, poklad žánru antiutopie, poklad z pera člověka,

který už v roce 1932 dokázal postrašit hrozbami, které na nás dnes celkem běžně vytahuje věda a lékařští etici, ba i plamenní kazatelé v chrámech. Lidi se v Krásném novém světě nerodí, ale vyrůstají v řízeném chovu lidstva z lahví a posléze se „dekantují“. Kam se hrabe surogátní mateřství! Kam se hrabe Matrix! Všichni jsou predestinováni, určeni a vyšlechtěni pro konkrétní společensko-systémové úkoly a žijí permanentně zfetovaní a údajně i šťastní. Zatímco někdejší audiovizuální zpracování jsou spíše podívanou k popcornu, na prknech divadla Komedie, se odehrává (navzdory názvu scény) společenské drama, z něhož (dostanete plnou dávku bez přestávky) usnete až nad ránem. Ale stojí to za to. Fakt jděte.

e) LIŠTIČKY

LIŠTIČKY ČILI KAPITÁL, EXPANZE A MOC. IVANA UHLÍŘOVÁ V NOVÉ INSCENACI KLASICKÉHO DRAMATU

Adéla Kalusová

2.10.2024, art.ceskatelevize.cz

Městská divadla pražská (MDP) uvádějí na své scéně ABC klasické americké drama *Lištičky* v režii Michala Dočekala. Hlavní ženskou roli ztvárnila ve stejnojmenném filmu ze čtyřicátých let slavná Bette Davis. V ABC hraje roli Reginy Gidenssové Ivana Uhlířová a právě herecký výkon nejen její, ale i jejích kolegů, je předností této inscenace.

Tvůrci si vybrali hru Lilian Hellmanové z roku 1939 postavenou na hutných konverzacích. Podnikatelské rodině Hubbardových nestačí jejich dosavadní zisky. Chtějí svůj byznys rozšířit. Potřebují investovat a zápletky se roztáčí právě kolem sporu o peníze. Tato situace ukazuje postavy v jejich nejhorší, a zároveň nejpravdivější verzi. V sobeckosti ústřední sourozenecké trojice – Benjamin (Viktor Dvořák), Oskar (Milan Kačmarčík) a Regina (Ivana Uhlířová) – se rozkládá lidskost a probouzí absolutní touha po kapitálu generujícím moc a vliv.

Postavení rodiny Hubbardových se odráží ve vizuálu inscenace. Kostýmní výtvarnice Zuzana Krejzková navrhla krásné róby i saka, kolem krku perly. Scénograf Dragan Stojčevski volil tlumené hnědé tapety s dominantní pohovkou stejné barvy. Barevný minimalismus působí luxusně. Stojčevski umí do scénografie rafinovaně vtisknout určitý pocit a nastavit atmosféru prostoru. Opětovně na mě jeho práce působí silně, podobně jako u inscenace *Bílá nemoc*, na níž v Městských divadlech pražských rovněž spolupracoval s dramaturgyní Barborou Hančilovou a režisérem Dočekalem.

Ivana Uhlířová v postavě Reginy Gidenssové hledá její nejednoznačnost. Nechává prostupovat záblesky minulosti do svého současného pohledu. Někdejší křivda, ponížení i nedoceněnost se odrážejí v její nynější povýšenosti, chladnokrevnosti, ve volbě bezpátevní cesty. Uhlířová umí pospojovat rozličné barvy charakteru. Chvilé komického nadhledu zboží v surový až naturální herecký výraz. Velmi dobře vyladěna je s Tomášem Pavelkou v roli jejího manžela Horáce Gidensse. Pavelka využívá fyzického handicapu postavy, upoutané na kolečkové křeslo, pro expresivní práci s hlasem a je Uhlířové rovnocenným partnerem v konverzačním duelu.

Inscenace je však pro mě osobně poněkud záhadou. Přes všechny výše popsané kvality včetně výborné práce s light designem, která stojí za nádhernými jevištními obrazy, mnou výsledek neotřásá, neproniká „dovnitř“. Rozumím výběru titulu z pohledu tematických možností i aktuálnosti příběhu. Peníze coby nástroj rozpadu sourozeneckých vztahů. Rodina jako obraz společnosti, jejíž určující

kvalitou je kapitál. Výběrem *Lištiček* dostává tvůrčí tým na jeviště své vidění světa, aniž by musel předlohu znásilňovat.

Ráda bych vyzdvihla ještě jeden aktuální moment *Lištiček*. Ukazují snahu ženy obstát v takto nastaveném světě. A Regina Gidenssová je v něm ženou krácející tvrdě za svým. Jakkoliv nesympatická či protivná nám může být, otázka musí znít: Má jinou možnost? Za jakou cenu? A především: Bylo by nám její chování tak proti srsti, kdyby byla mužem?

Městská divadla pražská, Praha – Lillian Hellmanová: *Lištičky*

Režie: Michal Dočekal, **inscenační úprava:** Michal Dočekal, Barbora Hančilová, **překlad:** Viktor Janiš, **dramaturgie:** Barbora Hančilová, **scéna:** Dragan Stojčevski, **kostýmy:** Zuzana Krejzková, **hudba:** Jiří Hájek.

Premiéra: 21. září 2024, psáno z předpremiéry 18. září 2024.

LIŠTIČKY, KLASICKÉ DRAMA S NÁPADITOU REŽIÍ MICHALA DOČEKALA

Štěpánka Nohýnková

5.10.2024, kultura21.cz

Písní, jejímž textem je část Písně písní ze Starého zákona poklidně začíná drama *Lištičky*, uvedené Městskými divadly pražskými na scéně divadla ABC. Text verše je prostým konstatováním toho, že když lišky škodí ve vinici, je třeba je z ní bez milosti vyhnat. Smysl tohoto verše, jenž se stal v průběhu staletí předmětem mnoha teologických výkladů, hledajících v něm mnohá podobenství a jinotaje, je ale jasný – dávejte si pozor na to, co vypadá lákavě a skvěle, ale časem vás to může zničit.

Jak to chodilo na Jihu

Přesuňme se na začátek minulého století na jih Spojených států amerických. Večírek v sídle staré, avšak upadající jižanské rodiny, vlastníci rozlehlá bavlníková pole, je opravdu veselý. Tři sourozenci se totiž dohodli s bohatým podnikatelem ze severu, že každý z nich vloží kapitál do stavby přádelny. A těší se na obrovské zisky. Ale jejich těžce nemocný švagr má na věc zcela jiný názor a peníze do tohoto slibného podniku nechce vložit. To se jeho manželce, která se těší na budoucí život v luxusu opravdu nelíbí a je ochotná za svou vidinu štěstí i proti svému muži. Autorka hry, **Lillian Hellmanová** ji napsala koncem 30. let minulého století.

Sama měla jižanské kořeny a proto dobře znala lidi a prostředí, o kterém vypráví. Hru prý, podle svých slov, třikrát předělala, než s ní byla spokojená. *Lištičky* jsou dnes divadelní klasikou a jedním ze základních kamenů americké dramatiky. Klasickému dramatu dodala dynamiku nápaditá **režie Michala Dočekala** (například čtení některých scénických poznámek namísto jejich zdoluhavého odehrávání) a promyšlená dramaturgie **Barbory Hančilové**. Podařilo se jim hru upravit tak, že vynikly charaktery jednotlivých postav i jejich pohnutky. K úspěchu celé inscenace velkou měrou přispěl suverénní herecký projev **Ivany Uhlířové** v roli Reginy, jejích bratrů Benjamina a Oskara (**Viktor Dvořák** a **Milan Kačmarčík**) i manžela (**Tomáš Pavelka**). Drama, ke kterému se na jevišti neodvratně schyluje, je umocněno i nápaditou, jednoduchou ale zajímavou scénou (**Dragan Stojčevski**).

Peníze - téma stále aktuální

Lištičky jsou hrou o rodině, ale hlavně o penězích. Touha po majetku křiví u některých lidí charaktery. A proto je Hallové dílo, bohužel, stále soudobé. Když jsou city až někde daleko za touhou po majetku, zabezpečení, společenském uznání, může vše dopadnout hodně jinak a třeba i tragicky...

Po pětadvaceti letech je nové nastudování Lištiček na prknech Divadla ABC aktuální a má co říci i v dnešní době. Některá témata jsou, napříč časem jak vidíme v Lištičkách, stále stejná a zaujmou i soudobého diváka. Abych jen nechválila, mám jednu malou výtku, která, žel, platí nejenom pro toto představení, ale i pro některá jiná v Městských divadlech – totiž občasnou nedokonalost jevištní řeči. Myslím, že spolupráce se zkušeným hlasovým poradcem by těmto scénám výrazně prospěla a pozvedla jejich úroveň o dost výše. Tato má poznámka ovšem neznamená, že bych chtěla někoho z návštěvy tohoto titulu odradit – právě naopak. Je to po všech stránkách vynikající představení a mimořádně silné drama, které osloví všechny své diváky.

Lillian Hellmanová: Lištičky

Uvádí: Divadlo ABC, Vodičkova 28, Praha 1, Nové Město

Režie: Michal Dočekal

Dramaturgie: Barbora Hančilová

Inscenační úprava: Michal Dočekal. Barbora Hančilová

Scéna: Dragan Stojčevski

Hrají: Ivana Uhlířová, Tomáš Pavelka, Kateřina Měchurová, Nina Horáková, Viktor Dvořák, Milan Kačmarčík, Tomáš Weissner, Tomáš Milostný, Barbora Bolíková, Hubert Ludwig

Premiéra: 21. září 2024

Hodnocení: 80 %

JAK LIŠTIČKA VYZRÁLA NA DRAVCE. V DRAMATU O ZLOTŘILÝCH KAPITALISTECH VYNIKAJÍ IVANA UHLÍŘOVÁ ČI VIKTOR DVOŘÁK.

Richard Erml

10.10.2024, Reflex

11.10.2024, reflex.cz

Každé divadlo, které pamatuje na své diváky, se chová jako správný hospodář. Repertoár musí být zásoben vyváženě, vedle experimentů a progresivní dramaturgie by mělo mít v nabídce i kvalitně inscenovanou klasiku.

V pražském Divadle ABC uvedené drama Lištičky Lillian Hellmanové z roku 1939, zachycující bavlňářskou jižanskou rodinu Hubbardových na přelomu století, je klasikou jak se patří. Intriky, nelítostný boj o peníze, smrt na jazyku, to vše v ibsenovském duchu i americké tradici psychologických dramát.

Režisér Michal Dočekal mockrát prokázal, že umí klasiku inscenovat vizuálně i hudebně atraktivně, včetně textových úprav, které hru zkrátily na necelé dvě hodinky. Suverénní vedení herců, ze všech solidních výkonů jmenujme alespoň Ivanu Uhlířovou, Viktora Dvořáka či Tomáše Pavelku, chytne divákovu pozornost a až do konce ji nepustí.

Zkušenější divák ale ruce stejně nepotřebuje, aby si protřel zrak nad inscenačním počinem. Dobře tuší, že přihlíží moralistní bajce o tom, jak lstivá lištička v podání Ivany Uhlířové nenápadně přebírá moc nad zrádnými bratry nemocného manžela (Tomáš Pavelka), aby jej pak sama nemilosrdně dohnala k smrti.

Jediným soupeřem zůstává neméně cynický bratr v podání Viktora Dvořáka. Poslední spravedlivou zůstává dcera „lištičky“, která těm kapitalistickým dravcům vmete do tváře veškerá obvinění.

Dravec uletěl a lištička strachy utekla, no, není to hezký konec bajky?

f) MYSTICAL SELF

OHLÉDNUTÍ ZA PREMIÉROU, KTERÁ ODKRÝVÁ HLUBINY DUŠE

Lenka Vořechovská

8.10.2024, operaplus.cz

Za dunění hudby se všichni v hledišti noříme do myšlenek o nacházení vlastního nitra. Lenka Vagnerová přizvala k tvorbě nového projektu choreografa Edivalda Ernesta, se kterým nás uvedli do mystického transu a zahalili divadlo Komédie těžkým pláštěm existenciální tematiky, z něhož bylo těžké se vymanit.

Mystical Self, neboli *Mystické Já*, choreografie tanečního umělce **Edivalda Ernesta** vytvořená ve spolupráci s **Lenka Vagnerová & Company** odpremiérovala v září v divadle Komédie. Edivaldo Ernesto je mezinárodně působící umělec žijící v Berlíně, známý vyučováním své improvizací metody nebo například působením v **Sasha Waltz & Guests**. **Lenka Vagnerová** uvádí v jednom z rozhovorů předcházejících premiéře, že spolupráce s Edivaldem začala uspořádáním jeho workshopu v Praze na jaře 2024. Edivaldo na svých workshopech pracuje s formátem improvizace a různými pedagogickými nástroji navádí své studenty, potažmo tanečnický při tvorbě inscenace, k tomu, aby poznali vlastní tendence v tanečním vyjádření a snažili se je vyvážit objevováním stránek svého tanečního charakteru, které jim jinak nejsou tak blízké. Jako choreograf mimo jiné vnáší do tvorby práci s emocemi – propojování emocí a pohybů na základě volby interpretů, prolnutí exprese těla, výrazu, vyjádření gesty, a nakonec i použití hlasu.

Anotace k inscenaci působí poměrně otevřeně, jako téma definuje zkoumání hlubin vnitřního světa a zároveň uvádí, že se nejedná o budování lineárního příběhu předávaného divákům, ale spíše o choreografii vytvořenou na základě strukturované improvizace za využití Edivaldovy metody. Zmiňuje práci s charakterem, intuitivním pohybovým materiálem a proměnlivostí interpretů. Zároveň udává notu mystičnosti a možná až spirituálnosti, což mi pomáhá se před představením zkalibrovat do příslušné nálady. Očekávám zážitek vzdálený od každodenní reality, ale zároveň protkaný lidskostí a autentičností.

Hudba **Ivana Achera** se rozezní bezprostředně po zhasnutí světel v hledišti a svým rytmickým, opakujícím se naléháním se nám dostane hluboko do hlav. Svou intenzitou a charakterem může být někomu až nepříjemná, ale zároveň má pohlcující efekt. Na jevišti nejprve vystávají zřetelné obrysy jednotlivých interpretů. Není jim však vidět do tváře, zato je viditelný kouř, který vychází z blízkosti jejich těl. Úvodní část inscenace je zaměřena na jednotlivé charaktery. Jeden z tanečnicků se objevuje na zemi a prohýbáním trupu a jeho následným uvolňováním vytváří duté zvuky, které udávají pravidelný rytmus. Další účinkující se postupně představí dynamickými, až útočnými pohyby. Ostrost, bojovnost, agresivita a mystické napětí jsou kvality přítomné na jevišti od začátku až do konce.

Pomalá chůze v řadě směrem k hledišti, kdy vidíme poprvé všechny interprety pohromadě, vytváří pocit suspenze. Tento kolektivní obraz se objevuje, aby se zase mohl roztříštit do individuálních výstupů. Vybavuji si rychlé a přesné pohyby v sólovém momentu jedné z tanečnic, **Matilde Giacomelli**, jejíž preciznost a fyzické schopnosti mě po celou dobu představení nepřestávaly udivovat. Další výrazný

moment nabídl interpret **Lukas Benjamin Lizama Garrido**, který velmi intenzivně pracoval s výrazem a hlasovým projevem. Nové obsazení LV & Company je celkově nabitě technicky i výrazově silnými talenty. Každý z nich představuje originální charakter, ale zároveň společně na scéně působí jako velmi symbiotický kolektiv.

Ve zmíněném sóle Lukase Benjamina se poprvé objevila rekvizita – kniha, se kterou tanečník různě manipuloval a vztahoval se k ní. Tento výjev otevíral velké množství možných výkladů, ve kterých jsem se v kontextu jinak nedějového, fyzicky zaměřeného průběhu inscenace těžko orientovala. Později byla představena další rekvizita, která byla součástí kostýmu. Jednalo se o poloprůhlednou masku, kterou měl jeden z tanečníků navlečenou přes obličej. Vzpomněla jsem si na „stíny“ zmíněné v anotaci („*Taneční inscenace zve k prozkoumání hlubin našeho vnitřního světa, k přijetí jeho tajemství a hledání útěchy, zatímco stíny tančí a šepot se ozývá.*“) Spojila jsem si tedy tanečníka s maskou s metaforou „stínu“, který se objevuje na cestě k lidskému nitru. I jeho choreografie, jejíž součástí bylo násilné sevření jedné z tanečnic, zatímco se snažila osvobodit, této interpretaci odpovídala. Použití zmíněných rekvizit mi přišlo možná příliš přímočaré a navádějící a preferovala jsem části inscenace, které promlouvaly dominantně skrze pohyb a choreografickou strukturu.

Výraznou složkou byl vokální projev tanečníků: performeři často vydávali hlasité úsečné zvuky, nebo rovnou křičeli. Rytmus, dech a hlas se jako elementy propojovaly navzájem mezi sebou a zároveň s hudbou, pravidelnou a nepřiliš proměnlivou. Hlas vytvořil most mezi jejich fyzičností a expresivní prací s výrazy či gesty. Napojoval se na jejich dech a nesl silné emoční vyjádření. Připomínal bojové pokřiky nebo zvuky trpícího zvířete. Temnota, až válečná atmosféra a animálnost byly všudypřítomné, což mě navádělo k zamyšlení nad tím, nakolik byly estetika díla a až bojový pohybový materiál předem určené choreografem a do jaké míry vzešly z pohybového výzkumu v procesu tvorby. Inscenace rozhodně svým průběhem nepřipomínala harmonickou pouť vnitřní krajinou, ale spíše náročné (ale virtuózní) prodírání se skrze cestu plnou nástrah, těžkostí a již zmíněných stínů, které jako by držely účinkující od nalezení jejich kýženého „self“.

Choreografická kompozice byla z velké míry postavena na strukturované improvizaci, sólových výstupech a pohybovém materiálu, ve kterém se prolínala kvalita fluidní živelnosti s částmi, jimž dominovala přesná gesta nebo náznaky pantomimy. Každý z interpretů měl svůj vlastní slovník a taneční fráze, které se v průběhu porůznu objevovaly. Nejsilněji na mě působily skupinové sekce, které měly dostatečně dlouhé trvání na to, aby se mezi sebou tanečníci propojili a jejich individuální přístup a charisma se mohlo rozvinout v kolektivní dynamiku. V těchto chvílích bylo čitelné pozorné naslouchání jednoho druhému a organický vývoj pohybových struktur. Tvůrčí přístup Eivalda Ernesta umožnil kombinaci momentů, kdy situace vznikaly bezprostředně před našima očima, s částmi, kdy byla zřetelná přísně daná choreografie. Díky tomu se objevily vzácné okamžiky otevřenosti a „přístupnosti“ interpretů, které byly podpořené strukturou, a tím pádem vůbec nepůsobily nejistě, ale spíše dovolovaly divákovi se na interprety napojit na jiné úrovni. Tyto chvíle, oproštěné od přímých způsobů narace a důrazu na scénografii nebo kostýmy vyznívaly nejvíce.

Mystical Self přinášelo mystické ladění ve všech rovinách, od hudby, kostýmů, kouřových efektů až k pohybům a výrazům interpretů. Bylo tajemné a bojovné a kumulovalo v hledišti intenzivní atmosféru koncentrace. Zároveň, pokud se divák dokázal uvolnit, poskytovalo možnost rozplynout se v rytmu hudby, kombinovaném s rytmy těl a nechat se unést výbušnými výkony tanečníků. Umím si představit, že někomu mohl vážný existenciální nádech a celková intenzita a stylizovanost inscenace způsobit pocit odcizení od děje na jevišti. Pocit, že se ho *Mystical Self* netýká jinak, než že jím má být ohromen, což se při výběru tak lidského tématu blízkému všem, nezdálo padnoucí. Přiznám se, že to se stalo v mém případě. Zároveň ale inscenace poskytovala okamžiky katarze a měla silné kvality, které nakonec zdvihly diváky ze židlí. Eivaldův způsob choreografické práce stojí za pozornost a věřím, že jeho

přizváním otevřela Lenka Vagnerová dveře k novým způsobům myšlení o tvorbě a obohatila svůj tým o hlubokou zkušenost.

Mystical Self

Choreografie, režie a koncept: Edivaldo Ernesto

Hudba: Ivan Acher

Kostýmy: Simona Rybáková (kreativní spolupráce Barbora Kotěšovcová)

Účinkují: Adam Sojka, Matilde Giacomelli, Léonard Vo Tan, Leo Terris, Lukas Benjamin Lizama Garrido, Dalma Kitley

Zvuk: Eva Hamouzová

Light design: Jan Hugo Hejzlar

Produkce: Soňa Hájek Bartková, Eliška Řezníčková

Koprodukce: Městská divadla pražská

Premiéra: 18. 9. 2024, divadlo Komédie

g) ORLANDO

ZÁPISKY MALÉ KRITICKY (NO. 8)

Veronika Holečková

2.11.2024, divadelni-noviny.cz

Pokud nám dny nemají vyklouznout pod rukama, je třeba psát. Jak jinak lze zachytit do sítky toho motýlka daného okamžiku? píše slavná autorka Vita Sackville-Westová, známá i díky mileneckému poměru s Virginií Woolfovou, která onu křehkou vzájemnost nechtěla nechat vyklouznout, a tak psala. Vznikl z toho nekonvenční příběh vymaňující se společenským normám a na svou dobu téměř revolučně si pohrávající s tematikou genderu a identity. Řeč není o ničem jiném, než o nejdelším milostném dopisu na světě – románu *Orlando*. Lapit stejnojmenného motýlka do sítě současnosti se pokusil soubor Městských divadel pražských pod taktovkou Mariána Amslera.

Při adaptování a inscenování děl této výjimečné ženy a spisovatelky předchozího milénia se otázka *Kdo se bojí Virginie Woolfové?* jeví jako vcelku příhodná – její díla se mnohdy nesou ve vážnějším duchu, introspektivně sondují nitra postav, přičemž jakoukoliv adaptaci značně znesnadňuje i svébytný experimentální jazyk využívající často techniky proudu vědomí, která by na jevišti působila pravděpodobně úmorně. Avšak volba Orlanda, jehož výjimečnost tkví (mimo přitažlivost tematickou) i v neotřele půvabném příběhu protkaném (na poměry Woolfové) neobvyklým množstvím humoru a inteligentní ironie, se tak zdá být logickou a potenciálně i divácky přitažlivou.

Orlando (Vojtěch Franců) se na světě zjevil coby dokonalý, mladický šlechtic jemných manýrů do dob konce 16. století na dvůr královny Alžběty I. (Eva Salzmannová), v jejíž náručí coby syn, mazlíček a milenec poznává divy světa, a především sám sebe. Svou půvabnou osobností v mnoha rysech připomíná *Doriana Graye* od O. Wilda, který podobně jako Orlando záhy zvlčí, aby narazil na ostny milostných vztahů (reprezentovaný milostným vzplanutím mezi ním a princeznou Natašou Romanovnou (Martina Jindrová)), prohnitostí a falší lidské nátury (epizodka s vydřidušským pijákem a básníkem Nicholasem Greenem (Tomáš Krutina)) či lásku maskovanou obsesivním chtíčem (brilantní výstup s rumunskou vévodkyní Harriet (Pavol Smolárik)). Oproti Dorianovi se ale Orlando nenechá strhnout zkažeností; místo toho při náročných psychických otřesech upadá do týdenního kómatu, aby vše zapomněl či se nakonec probudil jako... žena.

Bizarní, říkáte si? Ale vůbec ne! Marián Amsler totiž dokázal vytvořit fantastický mikrokosmos opředený auroou snovosti, v němž jsou nepředvídatelné dějové výstřednosti a neobvyklé, téměř až pohádkové figurky denním chlebem. Proniknout do tohoto těžko uchopitelného světa se může jevit na první pohled obtížně, avšak naším hrdinou a poutníkem je půvabný Orlando provádějící nás oněmi zákoutími s hravou lehkostí, tudíž jeho prostřednictvím se na tento svět lze snadno naladit, respektive nechat se jím zcela pohltit.

... a právě s uhrančivým výkonem Vojtěcha Franců to jde opravdu snadno. Jeho mužský Orlando ztělesňuje úchvatnou jemnost a dětskou neposkvrněnost, jakou lze například spatřovat v postavě Malého prince. V jeho podání jde o zranitelnou, křehkou, až roztomile éterickou bytost, která postupným poznáváním zákoutí života hrubne, nabývá rysů suverénního muže, aby poznala podstatu maskulinity. I přes ráznou chůzi a ostré pohyby však jeho tvář nezapře onu něžnost a nezkaženost. Precizní herecký zlom přichází ve chvíli, kdy na scénu nastoupí coby ženská verze Orlanda v barevných šatech a vysoké modré koruně. Prvotní nejistotu smete během jednoho potutelného úsměvu a následuje radost z vlastní feminity. Franců i v drobných gestech jako je přehození nohy přes nohu či ladných pohybech rukou skvostně zachycuje podstatu ženství a jeho přítomnost jednoznačně panuje jevišti ve všech jeho proměnách. Jeho herecký výkon lze proto bez ostychu označit za čistou hereckou fantazii.

Avšak nelze opomenout ani jeho herecké soupeřníky, kteří mu nejen zdatně sekundují, ale místy mají tendenci krást si pozornost pro sebe. Ať už jde o suverénní a nekompromisní princeznu Sašu Martiny Jindrové, výborně ztvárněného povrchního básníka Greena v podání Tomáše Krutiny, rozkošného lamače dívčích srdcí, kapitána Shelmerdina Tomáše Daleckého, báječně cynického sluhu Basketa ztvárněného Petrem Konášem či noblesní veličenstvo Evy Salzmannové. Výrazným komickým prvkem, jehož souhru s Franců lze považovat za jeden z humorných vrcholů inscenace, je Pavol Smolárik ve dvojroli vévodkyně Harriet/vévody Harryho, v jehož podání se před námi s uchvacující vervou zhmotní obskurní, až děsivá figurka reprezentující majetnickou chtíč.

Ve chvíli, kdy Orlandův svět přijmete za svůj, obemkne vás příjemná poetická melancholie. Ta se v první řadě odráží v černobílých kostýmech postav (Pavol Dendis), které reprezentují elegantní prolnutí alžbětinské módy, klasicistně výrazného líčení, přičemž to vše v sobě nese odér současné módy podtrhávající půvab většiny postav.

Vedle kostýmů však scéně a její náladě vládne light-design. Tlumené, teplé podsvícení se střídá se studenými kužely světla obnažující siluety postav a ve vzájemné kombinaci světla evokují ony tíživé pocity sychravých podzimních dní. Avšak vynikající light-design Jana Huga Hejzlara nespočívá pouze v těchto dvou polohách. Světla, společně s projekcí (Dominik Žižka) se mistrně přizpůsobují dění na jevišti a citlivě reagují na, byť sebemenší, pohnutí a proměny hrdiny – excelentně tak reflektují například jemně růžovým svícením Orlandovu proměnu v ženu či ostrým zadním „vzplanutím“ světlem podtrhnou milostné zahoření pro kapitána Marmaduka Bonthropa Shelmerdina (Tomáš Dalecký).

Mimo světelnou potěchu pro oko zhmotňují poetičnost inscenace dvě polopropustná zrcadla coby dominanta scény (Marián Amsler), jež v průběhu slouží jako promítací plocha zachycující nejen přírodní scenérie (mráz, déšť, pustou krajinu), ale i shora snímají pohled na hlavního hrdinu, který jako by hleděl vzhůru k nebesům. Zrcadla tak neslouží pouze jako odraz fyzické proměny hrdiny, ale během jeho promluv ke světu nám umožňuje vklouznout do jeho vlastních myšlenek, čímž se umně zapojují ony mistrné introspektivní pasáže typické pro Virginii Woolfovou.

Vyvažujícím protipólem oné pochmurné atmosféry je štiplavá, leč trefná ironie protkaná mnoha replikami, která se pouští do konfrontace stereotypů či prizmat spojených s genderem. Jako ukázkový příklad poslouží rozmluva mezi královnou a služebným v momentě, kdy se Orlando promění v ženu.

Královna pronese, že tento jev je přeci proti přírodě, načež sluha odpovídá bonmotem: *Vaše veličenstvo, vás popravili v roce 1649, tak se laskavě zdržte komentáře*. Díky četnosti humorných promluv se inscenace žánrově částečně máčí v satiru – ač se smějeme stereotypním názorům dob minulých, ve své podstatě se smějeme sami sobě, jelikož kolem genderu a jeho proměny stále panuje i v současnosti palčivá debata obtěžkána mnohými stereotypy.

Po strastiplné cestě dlážděné předsudky vůči oběma pohlavím se tvůrci rozhodli dílo Woolfové obohatit ještě o třetí, lehce manifestační a současnost reflektující část, v níž se Orlando identifikuje jako nebinární gender „oni“. Franců s elegantním knírem a dlouhou sukní předstupuje coby mluvčí své generace ve one-(wo)man show, chystajíc se promlouvat o proměně genderu, zatímco se mu za zády míhá současný, neonově zářící Londýn. S povzdechem uzavírá, že kromě předsudků je problém i v jazyce, který stále pokulhává o několik století za společenskou proměnou. Svou orlandovskou proměnu uzavírá katarzní myšlenkou, oním motýlem okamžiku, s níž přišla už Virginia Woolfová: *Osudně se nevyplácí být čistě a prostě mužem či ženou. Je třeba být žensky mužský či mužsky ženský*.

Městská divadla pražská, Praha. Virginia Woolfová: *Orlando*. Režie, adaptace, scéna: Marián Amsler, dramaturgie: Lenka Dombrovská, kostýmy: Pavol Dendis, hudba: Berlin Manson, projekce: Dominik Žižka, světelný design: Jan Hugo Hejzlar. Hrají: Vojtěch Franců, Petr Konáček, Eva Salzmannová, Martina Jindrová, Tomáš Krutina, Pavol Smolárik, Tomáš Dalecký. Premiéra 26. 10. 2024.

KDO SE BOJÍ GENDERU?

Dominik Rathán

25.11.2024, divadelni-noviny.cz

26.11.2024, Divadelní noviny

Materiály k novince divadla Komedie **Orlando** podle románu Virginie Woolf ve mně vzbudily příslib aktuálního dramaturgického výkladu tohoto klíčového textu queer literatury. Naznačovaly propojení se současnou diskusí o genderové identitě i ambici vést v těchto otázkách k otevřenosti a pochopení. Jak inscenace snahám dostává?

Modernistka Woolf román vydala v roce 1928 a zachytila v něm život mladého šlechtice Orlanda, který se narodí v alžbětinské době, žije po několik staletí, ovšem zestárne jen o pár let a jednoho dne se probudí jako cis žena. Tato změna se neprojeví ani tak uvnitř postavy samotné – biologické pohlaví a vzhled se mění, nicméně osobnost zůstává stejná –, jako spíš v tom, jak na ni reaguje její okolí. Orlando si s genderem pohrává: někdy je lepší být pro ostatní ženou, jindy mužem. Uvnitř je ale spíš osobou androgynní a hrami poukazuje na sociální konstrukty a očekávání, která si s genderem spojujeme.

Orlando vyniká poetickým jazykem, je protkán symboly, evokativními popisy prostředí i přemítáním nad Orlandovou neustále se měnící pozicí ve světě. Je to román niterný a jeho přenos na jeviště je ošemetná záležitost. Jádro netkví v příběhu, ale v tom, jak ho Orlando reflektuje uvnitř sebe, v jeho postřezích a úvahách. Má však i výraznou satirickou rovinu, vedle tradičního pojetí genderových rolí zesměšňuje i literární prostředí. Kniha je komentářem k reálným osobnostem anglické literatury, literární kritice, pozici umělců a umělekyn ve společnosti či genderové nerovnosti, se kterou Woolf sama velmi bojovala.

Román nabízí více interpretačních klíčů, queer optika je dnes nicméně přirozenou volbou. Dramatizace režiséra Mariána Amslera a dramaturgyně Lenky Dombrovské kromě ní akcentuje i témata spjatá s

uměleckým prostředím, především postavení umělců ve společnosti a jejich existenční situaci. Formou se pokouší skloubit poetičnost a satiru stejně jako Woolf, je to ale úkol delikátní. Nakonec převažuje spíše satira, oproti Woolf více hyperbolizovaná a doslovná než jemná a náznaková. Některé režijní nápady – typu vytleskávání písně We Will Rock You nebo hraní na lízátkovou píšťalku ve snaze probudit Orlanda – pak působí vyloženě trapně a kýčovitě, poetičnost shazují a možná zbytečně ubírají prostor jít v tematice do hloubky.

Jak ostatně důkladnější ohledávání vážného tématu a satiru vyvážit? Satira svádí k doslovnosti, stereotypizaci a karikatuře. Dobře tak dokáže podtrhnout absurditu určitých stereotypů, lehce ale sklouzne ke zlehčování a zjednodušování. Otázkou pro mě zůstává, nakolik jde o vhodný přístup k tak citlivému tématu, okolo kterého ve společnosti panuje zmatek a nepochopení. Velmi ambivalentně v tomto ohledu působí zcizující vstupy Evy Salzmanové, která si posteskává nad dnešní hyperkorektní dobou nebo nad tím, že nic mezi mužem a ženou přece neexistuje. Někdo se zasměje, někdo se s tím ztotožní, nejsem si však jistý, zda to kohokoli přivede k avizovanému pochopení nebo novým myšlenkám.

Světlejším momentem inscenace je obsazení – herecká interpretace je zde vzhledem k tekuté genderové identitě některých aktérů klíčová. Genderově nekonformní postavy Orlanda a jeho lásky Kapitána ztvárnili Vojtěch Franců a Tomáš Dalecký, jejichž androgynní vzhled dvojici sluší. Franců bohužel jen v několika momentech dostává prostor, aby jeho Orlando dostatečně vynikl. Když už se k podstatě jeho citlivé a poetické duše začne dostávat, je vzápětí přerušen nějakým vtípem. Chápu, že cílem je (podobně jako u Woolf) vytvořit odstup, chybí ale (na rozdíl od Woolf) důsledné budování toho, od čeho jsme vedeni si odstup utvářet.

Minimalistická scéna přitom herectví poskytuje velkorysý prostor. Kromě mobiliáře ji tvoří jen dvě „zrcadla“, která slouží rovněž jako projekční plocha pro dotáčky i live cinema, případně pro stínohru. Výtvarné těžiště se pak nachází především v kostýmech Pavola Dendise, které kombinují androgynní minimalismus s přehnaně historizujícími prvky spjatými se stereotypy genderových rolí. Woolf ostatně v románu tematizuje, jak moc je oblečení s performováním genderu spjaté, a hojně pracuje s principem crossdressingu.

Knižní Orlando nekončí smrtí hlavního hrdiny / hlavní hrdinky, ale spíš proto, že už všechno důležité bylo řečeno a Orlando došel pocitu naplnění a smíření s vlastní identitou. Inscenační tým však idealistický konec právem zpochybňuje a pomyslné tři tečky na konci knihy doplňuje otázkou, zda se stejným pocitům dostává lidem jako Orlando dnes. Inspirací pro odpověď se jim stal autofikční román Kniha krve švýcarského nebinárního autorstva Kim de l'Horizon, které zkoumá vztah k sobě jakožto člověku stojícímu mimo genderovou binaritu.

Orlando ze současnosti hovoří jinak než ten z konce knihy. Zní frustrovaně a vyzývá k odmítnutí binarity pohlaví. V kontextu celé inscenace však finální monolog působí naroubovaně, jako snaha dodat jí angažovaný rozměr. S dosavadním děním na scéně není dostatečně propojen (což je škoda, protože psaní Woolf a de l'Horizon se prolíná víc než jen obsahově) a hlavně pro jeho manifestační tón nebyla vybudována adekvátní půda předporozumění. Obávám se, že některé diváky tak může spíše zablokovat či zmást.

Oceňuji snahu přinášet podobná témata na scény městských divadel – v případě Komédie ostatně nejde o snahu ojedinělou (inscenace Já, Johan*a z minulé sezony). Nejsem si však jistý, nakolik je Orlando snahou přesvědčivou a zda – slovy Mariána Amslera – skutečně *může pomoci mladší generaci v seberealizaci a tu starší navést k otevřenosti a pochopení*. Komu je inscenace vlastně určena? Lidem s hlubším porozuměním moc nových myšlenek nenabídne, ostatním toho zase moc

neosvětlí. A tak to celé v lepším případě skončí u výroku, který jsem zaslechl od jednoho pána při odchodu ze sálu: *No jo, ty mladý to asi chtěj, tak proč ne.*

Městská divadla pražská (Komedie) – Virginia Woolf, Marián Amsler, Lenka Dombrovská: Orlando. Adaptace, scéna, režie Marián Amsler, spolupráce na adaptaci, dramaturgie Lenka Dombrovská, kostýmy Pavol Dendis, hudba Berlin Manson, projekce Dominik Žižka, světelný design Jan Hugo Hejzlar. Premiéra 26. října 2024.

h) PROMĚNA

Z DONUTILA SE STAL OBTÍŽNÝ HMYZ. KAFKOVA PROMĚNA OŽÍVÁ JAKO POČÍTAČOVÁ HRA

Tomáš Maca

3.1.2025, seznamzpravy.cz

Divadlo Rokoko přeložilo Franze Kafku do řeči mladé generace. Novou inscenaci Proměny režisér Ivan Uryvskij uchopil jako videohru. Do hlavní role obsadil Martina Donutila, který se na jevišti snaží plnit levely a neztrácet životy.

Řehoř Samsa je v komoře nahrávacího studia oblepené zvukovým těsněním. Na sobě má oblek pro snímání pohybu a na hlavu si nechal připevnit kameru GoPro. V brouka se zatím ještě neproměnil, přesto je na nejlepší cestě, aby se jím stal. Nastupuje na běžecský pás a se zjevnou frustrací v hlase odříkává monolog o přepracovanosti, únavě z neustálého přetvářování a ztrátě smyslu. „Stop!“ ozve se po chvíli z režie hlas jeho otce. Na vyčerpanou kancelářskou krysu se podle něj jeho syn pohybuje příliš vzpřímeně, poručí mu tedy, aby se začal víc hrbit. „Akce!“ zavolá po chvíli a Řehoř sekvenci zkouší znovu.

Novou inscenaci Kafkovy Proměny s Martinem Donutilem v hlavní roli, kterou od října uvádí pražské Divadlo Rokoko, nastudoval ukrajinský režisér Ivan Uryvskij. Slavnou povídku o obchodním cestujícím, který se jednoho rána probudí jako nestvůrný hmyz, se rozhodl pojmut jako počítačovou hru. Nad jevištěm tak svítí srdíčka, která značí, kolik hlavnímu hrdinovi ještě zbývá životů, a postavy Řehořových rodičů, sestry nebo šéfa se chvílemi zasekávají, jako když výkon počítače nedostačuje technickým nárokům.

Videohra se navíc v představení zjevně teprve rodí, jak naznačují zcizovací prvky ve výše popsané úvodní scéně. Šéf v podání Zdeňka Vencla v inscenaci vede vývojářské studio, které na hře pracuje. Vedle něj v příběhu vystupuje ještě klient ztvárněný ukrajinským rodákem Orestem Pastuchem, který si průběžně stěžuje, že je Kafkovo dílo příliš depresivní nebo v něm chybí akce, a požaduje, aby ho tvůrci inovovali. Otec, matka a sestra, které hrají Radim Kalvoda, Evellyn Pacoláková a Sára Donutilová, alternovaná Kamilou Trnkovou, do děje chvílemi sami vstupují a chvílemi ho jen zpoza režie sledují.

Řehoř Samsa by se dnes živil jako ajťák

Zatímco [Kafka](#) zachycoval odcizení ve světě byrokracie, režisér z kyjevského Národního divadla ho spatřuje v prostředí digitálních technologií. Ukazuje, že dnešní Řehoř Samsa není ani tak utahaným obchodním cestujícím, jako spíš ajťákem zírajícím celé dny do monitoru. Martin Donutil si v něm už jako brouk vypomáhá chapadly v podobě berlí a vedle pohybů se do hmyzu převtěljuje i nejrůznějšími pazvuky. Jeho proměnu lze vnímat jako metaforu vyhoření. Řehoř nechce zklamat ani svou rodinu, ani

svého zaměstnavatele, dlouho poslušně plní veškeré pracovní úkoly, aby vydělanými penězi svoje nejbližší zajistil. Jednoho dne už ale zkrátka nemůže.

Rád by se zase zvedl a vyrazil do zaměstnání, aby všem vyhověl, jenže se ocitl v hmyzím těle. Je uvězněný, stejně jako všichni, kteří se snaží být výkonnými stroji, ale fyzické i duševní zdraví je stejně jednou dožene. Scény, které v Kafkově předloze vedou k Řehořovu neblahému konci, inscenace líčí prostřednictvím jednotlivých levelů videohry. V jednom musí například hrdina navzdory své nemotornosti přeskakovat zábrany, aby se dostal k sestře, která ho přišla nakrmit. V dalším má za úkol otce a matku přesvědčit, že je navzdory odpudivému zevnějšku pořád milujícím synem, lidskou bytostí, která si zaslouží jejich soucit.

Odpor vůči nevábne tělesné schránce je však silnější, a tak představení po 70 minutách spěje k nevyhnutelnému game over. Řehoř leží v poslední křeči a všichni ostatní slaví, že videohru úspěšně dodělali. Jenže kde končí virtuální svět a začíná skutečný? Režisér jejich hranice v inscenaci záměrně zamlžuje a divák musí dávat dobrý pozor, aby se v jednotlivých úrovních nepřestal orientovat. Uryvskyj dost možná i chtěl, aby se mezi nimi publikum občas ztrácelo. Naše online a offline životy se dnes ostatně prolínají, naše internetová identita se pro nás stává stejně reálnou jako fyzická existence.

Chudáka brouka nakonec nelutují ani diváci

Počítačová hra je jistě výstižnou metaforou pro odcizení postmoderního člověka od jeho práce, vztahů i sebe samého. Divák během inscenace často žasne nad nápaditostí, s jakou se tvůrcům Proměnu povedlo přenést do současného kontextu, a přiblížit tak Kafkovo obtížněji přístupné dílo jazykem, kterému mohou dobře rozumět i mladší generace. Autorská invence je ovšem pro představení paradoxně jak devízou, tak slabinou. Všechny meta roviny, které na sebe vrší, totiž můžou obecenstvo natolik zahltit, že se už nedokáže pořádně napojit na samotný příběh.

Konceptu počítačové hry jsou podřízené i herecké výkony, které tak často působí příliš chladně, stroje. Martin Donutil se v roli brouka nesporně dost zapotí, upřímnou lítost a účast ale nakonec neprobouzí ani u diváků. Samozřejmě lze namítnout, že i absence uvěřitelných emocí a studená lhostejnost mohou být součástí režisérovy vize. Kafkovy texty by ale přece v lidech měly vyvolávat úzkost a tíseň. Když se v samém závěru na obrazovce objeví chatové zprávy mezi dvěma hráči, publikum se spíš ironicky uchechtne, než že by na něj naplno dolehla tíha Řehořova osudu.

Divadlo: Franz Kafka – Proměna (Divadlo Rokoko, 2024)

Režie: Ivan Uryvskyj

Dramaturgie: Anna Turlo

Obsazení: Martin Donutil, Sára Donutilová / Kamila Trnková, Evellyn Pacoláková, Radim Kalvoda, Zdeněk Vencel, Orest Pastuch, Veronika Pozniak

Premiéra: 19. 10. 2024

i) SOUSED

DIVADELNÍ GLOSÁŘ: DONUTIL, HANUŠ A DUSNO V BERLÍNĚ. JEŠTĚ, ŽE MÁ MÚZU. TOPOLOVA SESTRA DNES

Josef Chuchmna

19.4.2024, art.ceskatelevize.cz

Některý soused o vás může vědět víc, než si vůbec dokážete představit. To je podstatný moment jedné z inscenací v Městských divadlech pražských. Ostravská Aréna dává ironicky nahlédnout, jak to v divadle(ch) chodí. A studenti DAMU se chopili románu, který dramatizovat je vlastně nemožné.

Divadelní glosář přináší postřehy z divadelních produkcí vesměs nedávno uvedených v premiéře, ale nemusí to být nutným pravidlem. Autor si vyhrazuje právo na akcentaci třeba jen určitých aspektů zhlédnutého kusu.

Odstrčený Bruno vrací úder

Program Městských divadel pražských (MDP) sleduji se „střídavými úspěchy“. Inscenací zde na třech až čtyřech scénách uvádějí přehršel, těžko to zvládat, snad kdyby člověk psal o umělecké tváři této instituce nějakou větší práci. Pražská nabídka je obecně velmi široká, je třeba si vybírat. Ale inscenaci *Soused* jsem vidět vyloženě chtěl, protože autorem textu je německo-rakouský spisovatel, scenárista, dramatik a esejista Daniel Kehlmann (* 1975), jehož některé knihy jsem četl a jenž v Evropě proslul románem *Vyměřování světa* (česky 2007). *Soused* je autorovým prvním dramatickým textem uváděným na českých jevištích. Vznikl autorským přepisem scénáře ke stejnojmennému filmu, který v roce 2021 režíroval a hlavní roli v něm hrál Daniel Brühl (snímek vzápětí prošel i českou distribucí – bez valného povšimnutí; nyní je k vidění na HBO Max). Premiéra divadelní verze se uskutečnila předloni na podzim ve vídeňském Burgtheatru.

O co na první pohled v Kehlmannově dramatu běží, dá se přiblížit docela jednoduše, neboť text v zásadě drží klasickou jednotu místa, času a děje. Vše se odehrává v jednom berlínském baru, v němž se před odletem do Londýna, kde má absolvovat konkurs do jednoho amerického filmu o superhrdinech, zastaví německý herec Daniel. Tam narazí na chlapíka jménem Bruno, který je poněkud zvláštní. Bruno totiž pozvolna dává najevo, že herce zná daleko víc, než ten může tušit, vybaluje totiž až intimní detaily z Danielova života. Ten je z Bruna čím dál víc konsternován, a nakonec let do Londýna nestihne... Víc prozrazovat by už bylo přílišným spojlerováním...

Devadesátiminutovou, bez přestávky hranou inscenaci režíroval umělecký šéf MDP Michal Dočekal a do hlavních rolí Daniela a Bruna obsadil Martina Donutíla a hostujícího Miroslava Hanuše. Na nich to celé stojí; Dana Batulková, Sára Affašová, Zdeněk Vencel a Milan Kačmarčík jsou ve svých rolích sekundanty, ztělesňují plejádu dokreslujících týpků. Donutílov Daniel je energický, úspěšný mladý muž, pragmatik, který zahraje vše, co po něm bude žádáno. Bruno se zprvu tváří jako lidový obdivoval celebrity, ale tato maska brzy padá a pozvolna se z něho derou zášť, vztek i pocit nespravedlivé opomíjenosti. Berlín byl kdysi jeho městem, ale už není, víceméně v něm přežívá na okraji, zatímco metropole patří kosmopolitním Danielům. Někdejší Východoberlíňan Bruno se tváří bodře jen proto, aby se dostal blíž k úspěšnějšímu člověku, a pak na něho vychrstl svoji frustraci.

Třiašedesátiletý Hanuš tvaruje tu postavu – možná nevědomky – se zkušeností člověka, který zažil komunistický režim panující do konce roku 1989: pohledem buď uhýbá, nebo jím naopak druhého propaluje, přes oči má mázdru zapouzdření ve svých vlastních představách. Minulý režim možná Bruna pronásledoval, nebo naopak on byl jeho aktivním sluhou, v tom je postava znepokojivě nedořečená, její náarážky jsou nejednoznačné, ale ať už tomu bývalo jakkoliv, nyní se cítí být chladně odložen na bůhvíkolikátou kolej. Kehlmann se nikomu z nich nevysmívá, snaží se zobrazit podpovrchové společenské napětí (v modifikované podobě existuje i u nás). Autor tak činí textem napsaným velmi zručně, někdy až příliš zdatně – tehdy, když do děje napumpuje příliš mnoho „náhod“, aby vše vyšlo tak, jak potřebuje.

Dočekalova režie textu slouží, pojetí je to ve všech ohledech realistické. Žádný sukces, žádný propadák, slušný kus, v dobrém slova smyslu normální divadlo.

Městská divadla pražská – Daniel Kehlmann: *Soused*

Režie: Michal Dočekal, **překlad:** Jana Slouková, **dramaturgie:** Kristina Žantovská, **scéna:** David Marek, **kostýmy:** Zuzana Krejzková, **hudba:** Ivan Acher.

Nejbližší reprízy: 27. dubna, 7. května 2024.

Pohled do komorní kuchyně

Ostravská Komorní scéna Aréna je divadlem, jež stojí za pozornost. Bohužel nemám možnost zajíždět na jejich repertoár na sever Moravy, ale když hostují v Praze, snažím se na ně zajít. 10. dubna hostovali ve Švandově divadle s inscenací *Režisér*, která nese podtitul *Pravdu, mladej, pravdu!* V něčem je hra, kterou napsal kmenový dramaturg i dramatik Arény Tomáš Vůjtek (* 1967) velmi volně příbuzná se *Sousedem*, konkrétně v ironickém nakládání s identitou postav a tvůrců. Kehlmannův filmový Daniel je španělsko-německý herec, kterého ve snímku *Soused* hraje španělsko-německý herec Daniel Brühl. V *Režisérovi* je ústřední postava jakousi esencí režisérů, které členové a členky ostravského kolektivu měli možnost při studiích nebo při práci poznat; v prvé řadě jmenují Josefa Janíka (1930–2013), s nímž někteří kdysi spolupracovali v Divadle Petra Bezruče. Janík pak v Aréně, která letos slaví třicet let existence, vytvořil svoji vůbec poslední režii, Ionescovo slavné drama *Židle* (2005).

Hra *Režisér* nahlíží do divadelního organismu, do „vztahů na pracovišti“, do procesu zkoušení, do symbiózy žurnalistů a divadelníků. Aby té „internosti“ nebylo málo, scénografie Marty Roszkopfové, která s Janíkem spolupracovala na mnoha inscenacích, je v *Režisérovi* inspirována původní podobou komorní bezručovské scény zvané Márnice, která – jak uvádí Aréna – „byla vymalována jako chrám. Nejenže tím odkazuje k posvátnosti divadelního obřadu, ale také ke skutečnosti, že na této malé scéně vytvořil Josef Janík řadu pozoruhodných inscenací a mezi nimi i Beckettův *Konec hry*, u kterého mu Ivan Krejčí režijně asistoval.“ Na vysvětlenou: Ivan Krejčí (* 1966) je uměleckým šéfem Arény, režisérem nynějšího *Režiséra* a hra, kterou se v něm s herci pokouší nazkoušet hlavní postava, je právě zmíněný Beckettův kus.

V titulní roli stárnoucího – a posléze se vyjeví, že i vážně nemocného – tvůrce se mísí únava, sarkasmus, melancholie, zůstala mu však schopnost tnout do živého, rozpoznat na divadle faleš a šmíru. Lapidárně komentuje schopnosti druhých a bagatelizuje svou nemoc („Je tam jen taková tečka“ – sděluje „havlovsky“ výsledek vyšetření). Ztělesňuje jej Marek Cisořský, výtečný divadelní herec, v hlavním městě možná ne tak známý, ale dávno již náleží k tuzemské špičce. Jeho výkon stojí nad ostatními, ovšem na tom nemá zásluhu výhradně on, nýbrž také – a bohužel – kvalita textu a jeho režijní uchopení. Dramatik Vůjtek a režisér Krejčí jako kdyby zůstali v zajetí své komfortní zóny, svého domáckého světa. Když na scéně rozbil své nástroje Kameraman (Jan Lefner) a otázky divadelníkům pokládá Redaktorka (Alena Sasínová-Polarczyk), sice tyto výstupy ironizují regionální zpravodajství, které má ambici dostat se do celostátního pořadu, ale současně jsou ty repliky a jejich provedení na regionální úrovni, či jak to říct. Jen o trochu lepší je to s dvojicí herců, kteří s režisérem zkouší Beckettův *Konec hry* (Michal Čapka, Vojtěch Lipina). Ochranou krustu „před světem“ Režisérovi vytváří Múza (Anna Čonková), pečující a milující, o řadu let mladší. Tato postava je z celé té pětice, která „obíhá“ okolo centrální figury, nejméně zaklesnuta v daných poměrech, je nejabstraktnější a její vztah s Režisérem v sobě nese silnou melancholickou tóninu.

Tomáš Vůjtek v minulosti pro Arénu napsal a Ivan Krejčí v ní režíroval tituly *S nadějí, i bez ní* či *Smiřeni*, které pro mě osobně stanovily určité referenční měřítko pro tvorbu této dvojice. Jednalo se však o díla zcela jiné povahy – o inscenace pracující s historickými materiály z československých

dějin minulého století, z jeho nejdramatičtějších období (sem rovněž náleží Vůjtkovy hry *Slyšení* a *Zápas o generála*). Možná je nespravedlivé nahlížet na *Režiséra* ve světle právě zmíněné historické linie, ale zážitky a dojmy, které máte z děl daných tvůrců, v sobě prostě jen tak nevymažete a nepotlačíte. Aby však nevznikla mýlka: *Režisér* není žádná šmíra! Jen je to poněkud familiární. A s tím možná i trochu souvisí fakt, že ostravští herci v zaplněném velkém sále Švandova divadla (tři sta míst) mluvili chvílemi příliš potichu, jako kdyby zapomněli, že nejsou na své domovské scéně, která má kapacitu třikrát nižší.

Komorní scéna Aréna, Ostrava – Tomáš Vůjtek: *Režisér*

Režie: Ivan Krejčí, **dramaturgie:** Tomáš Vůjtek, **výprava:** Marta Roszkopfová, **hudba:** Jiří Bulis (hudba z *Konce hry*: Ondřej Švandrlík).

Nejbližší repríza: 9. května 2024.

Potok, Psice a existence na hraně

Studenti letošního 4. rovníku herectví a 2. magisterského ročníku oboru režie-dramaturgie pražské DAMU budou za pár týdnů končit. Existuje tedy několik posledních možností spatřit jejich dramaturgizaci debutového a dodnes stěžejního románu Jáchyma Topola *Sestra* (1994). Není to poprvé, co se divadelní studenti obrátili k tomuto dílu. Roku 2015 *Sestru* inscenovali na brněnské JAMU. Tehdy ji režíroval Jan Cimr (jeden čas pak byl uměleckým šéfem brněnského Divadla Polárka). Když Cimr v rámci svého studia sebekriticky reflektoval svůj absolventský výkon, napsal mimo jiné, že ten (zhruba pětisetstránkový) román „nabízí tak nepřeborné množství materiálu, že jakýkoliv jeho výklad, vytyčující jasnou dramatickou linku či alespoň ucelený vektor interpretace, bude nezbytně naprostou holosecí motivů, významů, znaků a především epizod“. Cimr uvedl, že se *Sestry* chopili jako románu generačního, a to ve smyslu „výpovědi o určitém stádiu vývoje lidské osobnosti obecně vztažitelné na člověka bez ohledu na jeho příslušnost k ‚historické generaci‘. S takovým pojetím *Sestry*, potažmo jejího hlavního hrdiny Potoka, jsme pak ve svém aktuálním životě cítili silnou souvztažnost.“

Nynější inscenace režírovaná Kryštofem Krejčím, který se spolu s dramaturgyní Danou Hlaváčovou chopil textové adaptace Topolova románu, se od „devadesátkového“ času, v němž román vznikl a v němž se ta doba specificky zrcadlí, ovšem neodstříhla – na rozdíl od té brněnské (tu jsem neviděl, usuzuji z Cimrovy reflexe). Krejčí s Hlaváčovou s nadsázkou mluví o tom, že jde o „devadesátkovou epopej“, která je trochu politickým thrillerem, trochu romantikou, trochu gangsterkou, trochu společenskou satirou. Postavy jsou vrženy do (zdánlivě) bezbřehého nového prostoru se (zdánlivě) nekonečnými možnostmi. Současně však damáci – obdobně jako brněnští studenti v minulém desetiletí – vnímají dilemata zejména hlavní postavy, Potoka, jako dilemata i svá vlastní: Jak se chopit šancí, ale nestát se hajzlem?

Damácká *Sestra* je vcelku akční podívaná, do níž se nedostalo prakticky nic z magické roviny Topolova opusu, a jen velmi málo z jazykové exprese, barvitosti a básnivosti, což ale není divu. Jak se totiž s takovou předlohou čestně utkat? Zachovány zůstaly a akcentovány jsou kmenovost a pudovost konání postav, různých nabuzených týpků, převratový chaos postojů a činů. Zejména Tomáš Dalecký v roli Potoka a Jindřiška Hanušová (dcera Miroslava Hanuše, viz úvodní *Soused*) v roli Psice jsou výrazní, jejich opravdová energie a současně zranitelnost náleží k devízám inscenace, na niž i při vědomí všech jejich limitů hledím s respektem a nevylučuji, že si ji ještě jednou stříhnu, než první červnový den odejde do věčnosti.

Divadlo Disk, Praha – Jáchym Topol: *Sestra*

Dramatizace: Kryštof Krejčí, Dana Hlaváčová, **režie:** Kryštof Krejčí, **dramaturgie:** Dana Hlaváčová, **výprava:** Kateřina Hubená, **hudba:** Jiří Chadraba.
Nejbližší reprízy: 22. dubna, 6., 19. a 21. května, 1. června 2024.

NIKDY NEVÍTE, KDO VÁS SLEDUJE. STOPAŘ Z RANČE HRBATÝCH UKAZUJE ŠMÍROVÁNÍ Z OBOU STRAN

Jan Kerbr

9.4.2024, Lidové noviny

10.4.2024, lidovky.cz

Novinku Městských divadel pražských Soused, kterou v Rokoku nastudoval Michal Dočekal, lze označit za psychothriller. Hra oceňovaného a také v českých překladech známého německého literáta Daniela Kehlmana má však předobraz ve stejnojmenném filmu (2021), k němuž autor napsal scénář. Téma šmírování souseda z okna do okna protějšního bytu přes dvůr či ulici se ovšem v kinematografii už objevilo, především v slavném Hitchcockově Okně do dvora, ale také v šesté epizodě Kieslowského Dekalogu.

Eastern podle Dočekala

V divadelní verzi se výsledky vlamování do soukromí druhého odehrají v blízké hospodě. Ačkoliv se jako důležitý spodní proud příběhu objevuje frustrace občana bývalé NDR, berlínské reálie jsou na scéně Davida Marka zvláště rozostřené. Přes průhledný vchod do občerstvovny vidíme zevnitř částečně zakryté označení restaurace, z něhož v zrcadlovém převrácení odečteme úvodní velké U a na jeho konci u kroužkované (jako třeba U Nováků). Hodiny nad výčepem ukazují stále stejný čas, to je však brzy v dialogu pana Bruna (Miroslav Hanuš) a hostinské (Dana Batulková) komentováno. Také bleskové návštěvy přílehlé toalety nepracují s reálným časem. Do tohoto ne zcela standardního milieu, kde se v úvodu kromě hostinské seznamujeme s Brunem a dalším štamgastem Michou (Zdeněk Vencel), vtrhne jako velká voda úspěšný herec Daniel (Martin Donutil) s kufrem, chystá se totiž k odletu do Londýna, kde má hrát v jakési mezinárodní produkci, telefonicky se snaží dopátrat, co bude jeho role obnášet. Telefonuje i s manželkou a odpovědi z druhé strany znějí v jevištním ztvárnění dost nahlas, dokonce s echem. Profesní hovory jsou vedeny v angličtině a české titulky se pak objevují na liště scénografického skeletu.

Pan Bruno se zvolna začíná chovat zákeřně. S Danielem se snaživě seznamuje a brzy dává najevo, že o dotyčném mnohé ví. Vychází najevo, že je sousedem „přes dvůr“ a že sebejistého a ve svém bytě patrně hlučného herce sleduje. Při podrobnějším rozvíjení stále tíživějšího dialogu připouští, že jako občan NDR měl zkušenosti s represivním režimem, hraje si s dvojakou informací, že možná „seděl“, nebo byl agentem či spolupracovníkem Stasi. Podle jeho detektivních schopností pravděpodobněji vypadá druhá možnost, ve hře to však naplno vyslovené není. Brunovi se podařilo elektronickými cestami dostat do Danielova soukromí a zjistit citlivé pikanterie z hercova intimního života. Zhnusný mladý muž několikrát fízlovské výlevy přeruší, nechce je poslouchat, jednou dokonce i s kufrem odejde, ale vrátí se, Bruno postupuje jako buldok cílevědomě vpřed. Nevydírá, ale „pouze“ se mstí za to, že ho v životě úspěšnější, vysmátý kumštýř dlouhou dobu iritoval. Informace o Danielově nevěře čerstvě předal jeho manželce. Michal Dočekal charakterizuje krátkou „básni v próze“ otištěnou v programu hru jako eastern a mimo jiné píše: „... máme méně času a možná i zájmu zkoumat, kdo je náš soused. Až do chvíle, než zjistíme, že pan soused je bývalý předák ranče Hrbatých duší. Předákem sice už není, ale dobrým stopařem být nepřestal.“

Herecká kreace Miroslava Hanuše je obdivuhodná, zavilý pohled, přesně mířené repliky a konzistentní a pozvolné přidávání na jedovatosti se střetávají s kvalitním výkonem Donutilovým. Ten vykresluje zprvu chlapíka v „uspěchané“ pohodě, musí leccos stihnout a daří se mu, později se však jeho sebejistota láme, zuří a občas přechází do nálady až plačtivé.

Ve vedlejších rolích hlavnímu tandemu přesvědčivě sekundují Dana Batulková se Zdeňkem Venclem, na chvíli oba, hostinská i štamgast, z dějiště zmizí, po jejich návratu se jeví, že mezi nimi došlo k sexuálnímu kontaktu, lze tak usuzovat z nenápadné hygienické aktivity nepřilišsofistikovaného chlapíka na okraji jeviště.

Další inscenační detaily jako občasné ožívování výherního automatu štamgastem či servírovací aktivita dámy (točí pivo, pracuje s kávovarem) dokresluje hospodskou atmosféru. K té přispívají i přesné výkony Sary Affašové a Milana Kačmarčíka v epizodách. Politický rozměr textu, jakým je nepochybně v Německu frustrace méně úspěšných po znovusjednocení, přerůstá do univerzálnější výpovědi o nebezpečném potenciálu sociálně zhrzených spoluobčanů kdekoliv, také ve střední Evropě.

Daniel Kehlmann: Soused

Režie: Michal Dočekal **Překlad:** Jana Slouková **Scéna:** David Marek **Kostýmy:** Zuzana Bambušek
Krejková Hudba: Ivan Acher **Dramaturgie:** Kristina Žantovská

Městská divadla pražská, premiéra 16. 3. (psáno z reprízy 17.3.)

NADIVADLO: DUBSKÝ: SOUSED (MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ)

Lukáš Dubský

18.3.2024, nadivadlo.blogspot.com

Dubský: Soused (Městská divadla pražská)

Městská divadla pražská uvedla v české premiéře novinku z německojazyčné oblasti. Hra *Soused* Daniela Kehlmana měla ve vídeňském Burgtheatru premiéru na podzim roku 2022 a je adaptací autorova scénáře ke stejnojmennému filmu.

Vyprávění z jednoho berlínského pajzlu má trochu parametry příběhu z cyklu *Bakaláři*. Hvězdný filmový herec Daniel (Martin Donutil) se tady zastaví před odletem na důležitý casting do Londýna, střetne se tu ovšem se svým podivínským sousedem Brunem (Miroslav Hanuš), kterého si sice nepamatuje, zato on má dopodrobna zmapovaný Danielův život.

Asi největší předností Kehlmannovy hry jsou dobře napsané dialogy, které dávají oběma hercům v hlavních rolích šanci vyniknout. Nezabrání to ovšem pocitu, že námět není tak nosný, aby utáhl celovečerní formát. Přestože má inscenace Michala Dočekala pouze zhruba hodinu a půl, zvláště v první části působí zdoluhavě a nevzbuzuje příliš zvědavost na to, kam se bude děj ubírat dál.

Soused staví na problému odcizených mezilidských vztahů, kdy člověk nezná nejen lidi v blízkém okolí, ale často vážnou komunikaci způsobí, že ani netuší, s kým žije. Občas se člověk zasměje střetu sebestředného, ale vnitřně nejistého Daniela s pedantským Brunem, jehož zájem o druhé hraničí s obsesí. Inscenace naťukne i pár vážnějších témat (uprchlíci, nevyrovnání se s dědictvím komunistického režimu), ale dále s nimi nijak nepracuje. Nejlépe tenhle kus vystihuje: neurazí, nenadchne.

RECENZE: HANUŠ S DONUTILEM PŘEDVEDLI HOSPODSKÉ DRAMA Z DIVOKÉHO VÝCHODU

Tomáš Štástka

17.4.2024, [idnes.cz](https://www.idnes.cz)

Šmírování, stalking, elektronická stopa. Ale i generační střet mezi obyvateli bývalé NDR. To všechno nabízí novinka *Soused* kterou uvádějí v pražském Rokoku s Miroslavem Hanušem, Martinem Donutilem a Danou Batulkovou. Diváky čeká thriller i zábava.

Do místního lokálu U Sousedů se postupně trousí hosté. Ochmelka u automatů (Zdeněk Vencel) je už součástí zdejšího vybavení. Další muž, řekněme v nejlepších letech (Miroslav Hanuš), je zjevně pravidelným hostem. A konečně třetí přichází (Martin Donutil). Dobře oblečený, sebevědomý třicátník s kufrem. Teprve ten si vyslouží náležitou pozornost znužené barmanky (Dana Batulková).

Do berlínské nálevny totiž dorazila místní herecká hvězda. Je už v Německu tak známý, aby se s ním dívky fotily a muži prosili o podpisy na ubrousky. Míří ale výš: právě odlétá do Londýna, kde se koná casting na film o superhrdinech. Globální sláva je na dosah. Své sebevědomí a cílevědomost ostatně pěkně dokazuje neustálými telefonáty se zapnutým reproduktorem. Jakoby všechny hosty hledící na dna sklenic mělo zajímat, co právě „pan“ herec řeší.

Tak začíná březnová novinka Městských divadel pražských. Michal Dočekal totiž do divadla Rokoko zrežisoval hru současného německého spisovatele, dramatika a scenáristy Daniela Kehlmana. Ten ji napsal na základě scénáře pro stejnojmenný film, jenž před třemi lety natočil Daniel Brühl. Tedy německá herecká hvězda, která to právě do světových komiksových blockbusterů dotáhla. Sám Brühl si ostatně ve filmu zahrál roli, která v Rokoku připadla Donutilovi mladšímu.

Kehlmanův uzavřený příběh, který sám autor označil za „eastern“, divadelnímu jevišti svědčí. Během chvíle totiž vypukne drama jak z divokého západu. Hanušův Bruno totiž nejdřív projeví o herce Daniela zájem, aby jej posléze začal kritizovat. Jeho film týkající se Stasi prý nebyl důvěryhodný. A atmosféra se náhle může krájet jako mezi kovboji v saloonu. Právě zde nejvíce probublává autorova snaha upozornit na přetrvávající tenzi mezi obyvateli někdejšího rozděleného Německa. Střet staré doby s tou novou. Generační konflikt, kde si mladí odkojení svobodou drze dovolují na ty, kteří přitom „vědí své“. A nebo střet mezi starousedlíky a agilními byznysmeny, kteří na komunisty zplundrovaném území větří šanci na rychlý výdělek.

Soused

75%

Rokoko

premiéra 16. března 2024

režie: Michal Dočekal

hrají: Martin Donutil, Miroslav Hanuš, Dana Batulková, Zdeněk Vencel, Milan Kačmarčík, Sára Affašová

Obecné téma však zůstává kdesi v pozadí, v druhém plánu. Že s tímto ublíženeckým Brunem nebude všechno tak přímočaré, jak si Daniel zprvu spočítal, je ovšem divákovi hned jasné. Byla by ale škoda prozrazovat víc. Novinka *Soused* je příběh postavený na jasné zápletce, kterou je třeba vidět. Hraje se o šmírování, stalkingu, digitální stopě i jednom velkém zadostiučinění...

Hanuš s Donutilem přitom v ústředním střetu dvou postav podávají vynikající divadlo. Dočkalovi se povedlo vybrat skvělé herecké typy a oba herci se odvděčili přesně sedícími výkony.

A i když závěrečných pár minut patrně ve filmu sedne lépe než na jevišti, neubírá to novince potřebnou razanci a až thrillerový spád. Stihne Daniel blížící se odlet do Londýna? A bude vůbec chtít? Na tyto otázky nejlépe odpoví návštěva tohoto svižného, hodinu a půl dlouhého představení se pěknou a funkční scénou Davida Marka.

j) TEKOUcí PÍSKY

ABSURDNÍ GROTESKA NA BLATECH. TEKOUcí PÍSKY V ROKOKU OTEVÍRAJÍ VNÍMAVÉMU DIVÁKOVÍ RŮZNÁ DVÍŘKA

Jana Machalická

29.5.2024, Lidové noviny

30.5.2024, lidovky.cz

Nevšední hru Britky Jen Silverman uvedla pod názvem Tekoucí písky Městská divadla pražská. Je to odvážná dramaturgická volba, která dotované scéně sluší. Hra je stejně temná jako ironická a výsměšná, jde až na hranu mrazivého thrilleru a zároveň by obstála jako beckettovská groteska. Režisérka Viktorie Čermáková nejednoznačný text inscenovala s porozuměním a s citem pro témata lásky a samoty, která v ní rezonují nejvíc.

Sehraná dámská sestava

Další devizou inscenace jsou herecké výkony, které zde obzvlášť vyžadují přesnost výrazu a vystižení skrytého významu slov. Hra se v originále jmenuje The Moors, čili blata nebo vřesoviště, jak čteme v programu. Originální titul má v anglickém prostředí svou symboliku, kterou by český divák nemusel rozečíst, česká verze ji ale docela úspěšně odráží (překlad Ester Žantovská). Autorku k sepsání hry inspirovaly dopisy Charlotte Brontëové i motivy z jejího románu Jane Eyrová, listy jí oslovily smutkem i humorem, a jak napsala, pomohly jí překonat osobní krizi. Jakkoli reálie hry odkazují k Brontëové románům, k Janě Eyrové či Bouřlivým výšinám, nejde o jejich moderní parafrázi. Silverman si pohrává s abstrakcí a metaforou a ještě do nich vkládá jízlivý humor. Je to persifláž, pastiš svého druhu, z nichž ale vyrůstá nová výpověď, text v něčem připomíná vrstevnatost a mnohotvárnost her Toma Stopparda.

Děj se odehrává ve starém strašidelném domě na vřesovišti, čili v divočině. Obývá nejstejně děsuplná ženská sestava, které vládne starší ze dvou sester, panovačná, sarkastická a jedovatá Agáta (Eva Salzmánová), mladší Hudley (Ivan Uhlířová) je nevyrovnané stvoření plné protichůdných citů a myšlenek. Sem přichází mladá guvernantka Emílie (Martina Jindrová) na pozvání bratra sester, pana Branvella, s nímž si dopisovala. Po příjezdu zjistí, že obyvatelkami domu jsou jen sestry, jejich dvojjediná služebná Marjorie/Mallory (Dana Batulková) a pes, který nemá jméno, je to prostě Mastif (Tomáš Milostný). Muž, který ji nalákal a do něhož se trochu i zamilovala na dálku, ani případné dítě, o které by se měla starat, tu nejsou. Postupně se vyjevují další až hororové skutečnosti a ukazuje se, že tento soukromý vesmír je hodně bizarní, Branvell byl svou sestrou Agátou uklizen, ba přímo zalděn na půdě, kde je mu otvorem podávána ovesná kaše, což je zřetelný odkaz k ukrývané manželce pana Rochestra v Janě Eyrové. Ovšem Agáta má s bratrem ještě jiné šílené plány. Vedle těchto lidských vztahů-nevztahů se ještě rozvíjí pobočná linie, v níž je Mastif stížen nevhodnou láskou ke Slípce (Sára Afašová).

Eva Jiříková vymyslela scénu, kterou tvoří tři panely z mnoha bílých umělohmotných sáčků. Ty vypadají jako obrovská rozevřená andělská křídla, která dýchají a různě se přesouvají, aby se v druhé půlce výmluvně otočily s železnými obručemi. Mix žánrů Jen Silverman je těžké uchopit, najít v něm to, co je zásadní. Může to být stav světa, v němž muži, potažmo samci jsou poněkud vyřízení, ale to je v Čermákové inscenaci podružné, ta promlouvá spíš o samotě k zešílení a teroru lásky. Pes Tomáše Milostného je nešťastný trouba, kterého Agáta taxuje jako zlou bestii, a on přitom odevzdaně funí u nohou, ale jakmile se zamiluje, je totálně proměněný, ale ne k lepšímu. Majetnický se snaží překonat biologickou nekompatibilitu své lásky Slípky a zdá se, že svůj vnitřní svár jednoduše vyřeší tím, že ji sežere a ke svým paničkám se dostaví spokojený s krvavou tlamou. Režie stále udržuje lehkou ironii a odstup, která všem herečkám jde. Také na sebe výborně slyší. Všechny hrdinky tu čekají na změnu: Salzmannová Agáta s hůlkou je obludná a nešťastná, tne vždy přesně a bez zaváhání, je to jakýsi Heathclif v sukních, co seká kolem sebe z hlubokého neštěstí, všechno ví a nesnese odpor.

Její zoufalství nezmění ani lesbická romance, kterou nakonec prožije. Hudley Ivany Uhlířové bytostně nesnáší svou sestru, což doprovází šílenými škleby a pohrdáním, ze svého marasmu hodlá vybědnout psaním. Moc jí to nejde a vše konzultuje se služkou Marjorie/Mallory v podání Dany Batulkové, která je ovšem manipulátorka a vůbec je hodně divná, vlastně až surreálná bytost, jednou komorná, podruhé kuchta a svou identitu mění lehkým posunem čepce. Jediná normální se jeví zprvu poddajná Emílie Martiny Jindrové, ale i ona brzo zapadne do šílené menažérie. A bude ze všeho profitovat.

Inscenace kráčí po hraně mezi výsměšností a křehkou imaginací a vnímavému divákovi v souladu s textem otevře různá dvířka. Zábavná i pochmurná. A tahle až existenciálně naléhavá směs humoru i tajemna rozhodně má něco do sebe.

Jen Silverman: Tekuté písky, Překlad: Ester Žantovská, Dramaturgie: Kristina Žantovská, Výprava: Eva Jiříková, Hudba: Jakub Kudláč, Režie: Viktorie Čermáková

MDP, Rokoko, premiéra 25. 5.

TEKOUCÍ PÍSKY: MŮŽE VÁS TU NĚCO SEŽRAT, ALE OBECNĚ JSOU BLATA NÁDHERNÁ

Štěpán Klinkovský

30.5.2024, [kulturio.cz](https://www.kulturio.cz)

„Co se stalo s vaším bratrem?“ „Zazdila jsem ho.“ Divadlo Rokoko vpouští na jeviště Tekoucí písky, na jedné straně drsnou komedii, která nutí chytnout se za nos, na druhé straně existenciální drama pro všechny jemnocitné.

Mladá Emílie přijímá nabídku vychovávat dítě na venkovském sídle mezi vřesovišti. Když tam ale dorazí, marně se ptá jak po dítěti, tak po pánu domu, který ji pozval a do něhož se skrz dopisy zamilovala. V domě, zdá se, žije jen dvojice sester a dvě služebné – nebo snad jen jedna? Toho, co tu neseď, je opravdu hodně. Drama amerického autorstva Jen Silverman, inspirované korespondencí Charlotte Brontëové, ukazuje, jakými způsoby v člověku roste cynismus, krutost, ale také něha a důvěřivost. A že se kolikrát bizarně proplétá jedno s druhým. Samostatná, alegorická příběhová linka se Psem a Slípkou pak naznačuje, že se lidé nedělí ani tak na lidi a zvířata, ale na dva druhy zvířat – záleží, které ve vás nakonec převládne.

V textu najdeme nespočet významových rovin. Rezonují jím např. motivy matriarchálního společenského uspořádání či lásky bez ohledu na pohlaví druhého. Nebo poetika života v nehostinné krajině, která neodpouští chyby. Hlavní fokus však padá především na jednotlivé lidské charaktery;

naprosté solitéry, kteří si k sobě navzájem velice obtížně hledají cestu a o to snáz se rozcházejí. Režijní počin Viktorie Čermákové se nese v duchu konverzačního dramatu, dbajícího hlavně na vykreslení těchto povah a vztahů. A šlape to víc než dobře – ostatní zákonitosti světa, který postavy obklopuje, se nám tak jako tak vyzrcadlí právě skrz ně.

Ted' to musí znít, že Tekuté písky jsou určené jen intelektuálním masochistům. Opak je pravdou. „Úterý – asi se zabiju.“ Dobrý humor vzniká tehdy, když působíte smrtelně vážně. Lepší humor tehdy, když zvrátíte do vtipu smrtelně vážná témata a divák si najednou uvědomí, že se stává sadistou, když se tomu zasměje. Kolektiv sestávající z všeobecně známých jmen (Eva Salzmannová, Ivana Uhlířová, Dana Batulková) i jmen teprve se rozeznávajících (Martina Jindrová) ruku v ruce úžasně zvládá gradovat absurditu i existenciální rozměr díla zároveň. V lince Pes (Tomáš Milostný) – Slípka (Sára Affašová) se dvojici daří vyhnout herecké karikatuře, kdy jeden zvíře napodobuje, spíš než pracuje s rysy jeho povahy (což by se mohlo stát velmi snadno!).

Scénografka Eva Jiřikovská volí působivou výtvarnou zkratku. Mobilní stěny pokrývá stovkami igelitových sáčků. Jejich vlastnosti pak v průběhu děje pomáhají vytvářet nejrůznější vizuální i zvukové vjemy: bludištní charakter domu, kde je jedna místnost jako druhá; světelné atmosféry, vznikající nasvícením stěn zezadu; a také hlasité šumění větru na vřesovištích. Sáčky – zdá se – konkrétní symboliku nenesou. Generují však dvojznačnosti, kontrasty, jimiž si tento materiál znovu a znovu vynucuje naši pozornost. Jsou umělé, reprezentují však přírodu. Jsou vzdušné, ale uměly by i zadusit. Je příjemné setkat se s tímto „znakovým“ přístupem ke scéně také v Městských divadlech. To v případě kostýmů se Jiřikovská drží spíše při zemi. Sází na jednoduché, účelové oděvy, nemá potřebu historizovat. Psovi dává huňatý zimní svrchník, což naprosto stačí. V případě Slípky je ale škoda použitého peří a svítivě zelených legín. Působí jako postava z Kouzelné školky, od které čekáte vše, jen ne dialog o podstatě lásky – a právě ten Slípka se Psem vedou od začátku do konce.

V inscenaci zazní tři písně z dílny Jakuba Kudláče (a také jeho další, ambientní kompozice). Vokály jsou herečkami zpívány naživo, podkres je přiznaně reprodukován. Když tedy například M. Jindrová začne „hrát“ na mandolínu, jen ji drží a prstoklad nepředstírá. Někoho to možná zklame, někdo za tím najde skrytý význam. Tak jako tak jsou Kudláčovy skladby ukázkou toho, že do původní hudební tvorby pro divadlo má rozhodně smysl investovat.

DIVADLO: TEKOUCÍ PÍSKY

Překlad: Ester Žantovská

Režie: Viktorie Čermáková

Dramaturgie: Kristina Žantovská

Scénografie: Eva Jiřikovská

Hudba: Jakub Kudláč

Hrají: Eva Salzmannová, Ivana Uhlířová, Martina Jindrová, Dana Batulková, Tomáš Milostný, Sára Affašová

Premiéra: 25. 5. 2024, Divadlo Rokoko

www.mestskadivadlaprazska.cz

NÁPADY, NÁPADY, NÁPADY

(RECENZE K INSCENACI TEKOUCÍ PÍSKY, LIŠTIČKY A PROMĚNA)

Natálie Bulvasová

TŘIKRÁT MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ

Městská divadla pražská pod vedením Daniela Příbyla v poslední době uvedla řadu inscenací podle kanonických textů, ať už se jedná o dramatizace nebo původní hry. Lištičky Lillian Hellman položily základ amerického psychologického dramatu, v povídce Franze Kafky Proměna zase vrcholí modernismus (letos si navíc připomínáme sto let od autorova úmrtí). Přestože dramaturgie MDP (mimo nejprogresivnější Komedii) sahá k těmto „klasikám“ čím dál tím častěji, na repertoáru se napříč třemi scénami objevují i díla založená na nových textech. V divadle Rokoko měly ke konci sezony 2023/2024 premiéru Tekoucí písky podle stejnojmenné hry nebinárního autorstva Jen Silverman z roku 2017. Pohled do každého z konglomerátu tří divadel ale ukazuje, že jejich tvorba začíná mít něco znepokojivě společného.

myslet sám na sebe

Tři sourozenci na jedné bavlníkové plantáži. Dva z nich jsou muži. Oskar (Milan Kačmarčík) a Ben (Viktor Dvořák) si na poměry začátku 20. století žijí velmi dobře. Jejich sestra také žije na vysoké noze, ovšem ne za své peníze. Regina (Ivana Uhlířová) na rozdíl od bratrů nezdělala ani kousek rodinné firmy. Finance jejího manžela Horáce (Tomáš Pavelka) začnou být nutně potřeba pro vybudování nové přádelny na bavlnu, čehož dokáže jako dobrá manipulátorka využít a vrátí tak bratrům i nenáviděnému manželovi zažité příkoří. Nakonec sice získá značné bohatství, ale všichni ji opustí a jiného než finančního štěstí nedorazí.

Chování celé rodiny v inscenaci **Lištičky** režiséra Michala Dočekala uvedené v divadle ABC poodkrývá dvojí metr, který společnost uplatňuje na jedince podle jeho genderu, rasy nebo sociálního statusu. Původní drama Lillian Hellman se odehrává v roce 1900 na americkém jihu, který zbohatnul na těžké dřině černošského obyvatelstva a stále se srovnává s důlním Silverman: Tekoucí písky, režie Viktorie Čermáková, Městská divadla pražská – Rokoko, 2024. Ivana Uhlířová jako Huldey FOTO PATRIK BORECKÝ (LIŠTIČKY, TEKOUcí PÍSKY A PROMĚNA) 97 Lillian Hellman: Lištičky, režie Michal Dočekal, Městská divadla pražská – ABC, 2024. Milan Kačmarčík (Oskar) a Nina Horáková (Birdie) sledky občanské války. Autorka pojmenovala hru inspirovanou zkušenostmi vlastní jižanské rodiny podle citátu ze druhé kapitoly biblické Písni písní: „Lišky nám schyťte, lištičky malé, plenící vinice, vinice naše, když kvetou!“. Lištičkami jsou podle ní ti, kteří ze své podstaty škodí: pro vlastní zábavu ničí vinné hrozny, z nichž by mohl vzniknout lahodný mok. Jako takové lišky se chovají všichni tři sourozenci Hubbardovi, i když tak činí o něco nenápadněji, a proto jsou pouze „lištičkami“ (v angličtině „little foxes“) a nikoliv velkými posovitými šelmami.

Biblický motiv využili v inscenaci také režisér Dočekal a dramaturgyně Barbora Hančilová. Zhudebněná slova Písni písní zaznívají na začátku prvních dvou dějství z úst Barbory Bolíkové v roli služebné Addie. Právě služebnictvo, jež je v textu afroamerického původu, se dočkalo nejvýraznějšího výkladu. Ve hře sluhové vystupují jako nejrozumnější ze všech postav, jimž rodina důvěřuje a s nimiž má dobrý vztah. Dramatický text tak zčásti poukazuje na to, že nejbližší nám mohou být lidé bez jakékoliv pokrevní přízně. Inscenace se toho tématu drží a ještě zdůrazňuje pokrytectví (nejen) americké společnosti, která osobami jiné než bílé rasy veřejně opovrhne, ale v soukromí k nim má i citově blízko. Koneckonců v Dočekalově interpretaci se rodina Hubbardových chová jinak v soukromí a navenek úplně ve všem.

Sluhové (vedle Bolíkové ještě Hubert Ludwig) občas nahlas pronášejí scénické poznámky z textu. Jejich ústy se dozvídáme to, co by mělo být jen předvedeno a nevyřčeno, ideálně skryto, protože o čem se v rodině napřímo nemluví, jako by neexistovalo. Když dá Oskar své manželce Birdie (Nina Horáková) facku, sluha tuto akci nahlas pojmenuje. Nepříjemných tajemství si tady všímají ti, kteří nemusí dbát o

svou image. Zároveň ale režijně-dramaturgický výklad romantizuje sloužící jako jediní, kteří se o osudy lidí kolem zajímají. Přesto se na nich páchají nespravedlnosti. Služebnictvo totiž nemůže mluvit samo za sebe. Herci a herečky mají barvou přeškrtnutá ústa a jejich vlastní repliky zprostředkovává reproduktor.

Toto brutální odebrání hlasu bez přehnaného vztahování k rasové příslušnosti a americkému kontextu dělá ze sluhů metaforu všech sociálně znevýhodněných, jimiž je a priori opovrhováno jako méněcennými. Jejich celkový vizuál a herecký projev ale přesto odvádí interpretaci jiným směrem. Po jevišti se pohybují až roboticky, zmechanizovaně a v důsledku nekonečné dřiny otupěle. Pytlovitými kostýmy a ztrhanými tvářemi mohou evokovat vězně z koncentračních táborů a gulagů.

Přese všechno stále soucitné, i když ze společenských důvodů nutně odtaziť chování služebnictva popírá základní individualistickou tezi, již pravidelně opakuje Oskar Hubbard a kterou inscenace oproti textu ještě zdůrazňuje: že každý člověk musí myslet hlavně na sebe. Nespolupráce nakonec vede k tomu, že na své cestě zůstávají osamocení všichni, nejen Regina. Dočekalovy Lištičky tak zčásti nabízejí vhled do zrodu kapitalistického systému, jenž na individualismu staví. Režisér tento motiv utužuje chladností scény a vzdáleností mezi herci a herečkami, kteří se pohybují po celé hloubce jeviště nebo po vertikále na schodišti vedoucím do horního patra pomyslné americké jižanské usedlosti.

Scénografii honosně zařízeného, ale přesto střízlivého prostoru připravil Dragan Stojčevski. Obývací pokoj vily zdobí kožešiny nebo vycpaná hlava kance, přesto se v něm nedaří navodit „teplo domova“; kvůli černým zdem, snad z betonu, z něj číší chlad, který se postavy snaží zakrýt pompézními oslavami a okázalou radostí. Extrémně zkrášlují také samy sebe. Drazé vyhlížejícím kostýmům Zuzany Krejzkové dodávají punc brože, lesklé detaily, vázanky a vzorované kravaty. Dámy v každém ze tří dějství vymění šaty nejprve laděné do zlata, poté do tmavě ruda. Kostýmy výrazně odkazují k postavení jednotlivců a vývoji jejich charakterů. Muži mají zprvu dobové vázanky a klobouky, čím dravějšími kapitalisty se ale stávají, tím víc se jejich oblečení blíží současnosti a oblékají kravaty a padnouce saka. Oskarova manželka Birdie – jediná původem opravdová jižanská aristokratka – se naopak odmítá přizpůsobit novým pořádkům a opustit od své představy starého mizejícího světa, proto zůstává v honosných tylových šatech, i přesto, že se tím ještě víc vzdaluje všem ve svém okolí.

Sourozenci Hubbardovi na svou image zkrátka dbají a snaží se, aby se nad jejich životem vznášel háv spokojenosti, blahobytu a nadřazenosti. Místo portského mají herci ve skleničkách lesklé třpytky. Když se Birdie opíjí z placatky, zůstává v ústech Horákové dlouhá stříbrná stužka. Všechno to lesklé, krásné, přitažlivé a naprosto zbytečné – umělohmotné třpytky jsou toho typickým příkladem – naznačuje bohatství rodiny. Na úplném konci nad zoufalou Reginou, již právě opustila dcera Alexandra (Kateřina Měchurová) a která zapříčinila smrt svého manžela, dost prvoplánově vybuchne balón stříbrných konfet. Okázalost se projevuje ve všem, co sourozenci dělají, o to malichernějším se stává jejich souboj o další kapitál, porovnáme-li je navíc s neustále přítomnými postavami sluhů.

Inscenaci lze číst i feministicky za pomoci výchozí dramatické situace, již nastolil otec sourozenců, když se podle zvyklostí přelomu století rozhodl nepřenechat podíl na plantáži všem svým dětem, ale pouze dvěma synům. V původní hře poukazuje Reginin tragický konec na to, že se mohou lidé toužící po majetku objevovat napříč genderem a že kruté mohou být i ženy. Regina ale v Dočekalově inscenaci nakonec není podaná – především díky výkonu Ivany Uhlířové – jako bestiální, po zisku toužící postava, ale jako žena, která si křivdu nese již z dávné doby. Kvůli otcově rozhodnutí se stala finančně závislou na fyzicky slabém, dnes nenáviděném manželovi, jenž ji vyloženě odpuzuje. Za její chování tak může šovinistické prostředí, v němž vyrůstala a žila, spíše než „liščí“ povaha. Také proto touží po útěku do města, do svobodného světa. „Kdyby otec odkázal podíl ve firmě i mně, mohlo by být všechno jinak,“ pronáší Uhlířová. Nejedná se o repliku, jež by byla v tak jasném znění obsažená i ve hře, a její ženskou

tragédii jenom zdůrazňuje. Regina nakonec přistoupí na špinavou hru svých bratrů. Začne je vydírat a dopomůže i ke skonu svého manžela, čímž ve výsledku všechno feministické popírá.

I přes tři výrazné interpretace spojené se služebnictvem, kapitalismem a genderem nakonec inscenace jen málo promlouvá k dnešku. Nepočítám-li to, že lidé chtějí mít peníze, a proto se chovají krutě. Text je přes všechnu režijně-dramaturgickou snahu zatížený dobou vzniku, ať už v pojetí afroamerických služebných nebo žen. Tvůrčí tým se tyto problémy snaží překlenout, hra se ale i po veškerých úpravách převedení na současné jeviště vzpírá. Dalo by se jen konstatovat, že inscenaci prospěl nový kontext, do nějž se USA dostaly po volbě prezidenta, jímž se opětovně stal Donald Trump. Lištičky totiž poukazují na všemožné mocné lišky nejen ve vedení firem, ale i v politice. Regina v inscenaci koneckonců velmi důrazně poukazuje na to, že její bratři při případném soudním procesu stěží najdou 12 lidí – členů poroty – které by někdy nepodvedli, a kteří by se postavili na jejich stranu. A takových lišek žije napříč Státy i jinými státy mnoho.

Na úrovni jednotlivostí inscenace nenudí, jenomže jako celek se Lištičky rozpadají na několik dílčích motivů – složitě dohledatelných v nánosu nadbytečných jevištních prostředků. Vše se ve výsledku podřizuje přitažlivému, sladčenému vizuálu a formalitám. Oskarova psa kupříkladu představuje reflektor s náhubkem na kolečkách od dálkového autíčka. Sourozenci se mocensky zastrašují pomocí malého dýmstroje, kterým si místo skutečného cigaretového kouře vyfukují čoud do obličeje. Jedná se o neopodstatněný, zčásti zcizovací prvek, který se podobá mnoha dalším, jež Dočekal ve svých inscenacích využívá pravidelně. Dobře sehraný soubor MDP ale tyto formální akce ruší.

Vzhledem k tomu, že text Hellman předznamenává jednu linii amerického psychologického dramatu (s vrcholem v textech Tennesseeho Williamse), je až s podivem, že inscenace MDP pracuje s tak typizovanými postavami, členy rodiny počínaje a sluhy konče. Nejvíce se tato problematika týká těch, které mají minimální osobnost i v samotné hře: Měchurová představuje Alexandru jako slabikářově naivní sedmnáctiletou dívku, Kačmarčíkův Oskar si svou autoritu vymáhá bičkem, fyzickým násilím a hlasitostí. Alespoň Dvořákův Ben vyčnívá, protože ho herec pojímá jako trochu tajemného a nevypočitatelného, podobně jako Tomáš Pavelka svého Horáce. Nad všemi mužskými hereckými kolegy ale pomyslně vítězí Ivana Uhlířová. V roli Reginy je nejkouzelnější ve chvíli, kdy její postava manipuluje svými bratry, aby zvedli manželův podíl v přádelně. Svůj plán předkládá, jako by ji právě napadl, a každé slovo pronáší, jako by byla sama překvapená tím, že jí vyšlo z úst. Koneckonců, ve své zčásti překvapené a naivní poloze se Uhlířová objeví i v Tekoucích píscích.

blata z igelitu

Do domu stojícího kdesi uprostřed anglických blat přichází nová guvernantka Emílie. Nemá ale o koho pečovat, protože zde žije jen dvojice dospělých sester a jejich služebná. Nebo jsou služebné také dvě? Neustálé střídání jedné herečky v rolích posluhovačky Mallory, která pracuje v kuchyni a má tyfus, a Marjory, která se v dětském pokoji stará o (neexistující) dítě, je jedním z mnoha absurdních prvků hry **Tekoucí písky** i stejnojmenné inscenace Viktorie Čermákové uvedené v divadle Rokoko.

Huldey v podání Ivany Uhlířové si přeje být slavná, ale ztroskotala v domě jen se svou starší sestrou, která ji a její „umělecké“ zapisování do deníku neustále ponižuje. Agáta Evy Salzmannové na blatech vládne jako generálka, i nad oběma služebnými Dany Batulkové. Jménem svého bratra Branwella si dopisovala s mladou Emílií (Martina Jindrová) a nachystala pro ni zvrácenou budoucnost. Guvernantka má s bratrem zazděným na půdě a udržovaným při životě ovesnou kaší zplodit dítě. Sestry zřejmě vlastního potomka mít nemohou či nechtějí – Agátu přitahují ženy, jako je Emílie, a Huldey je sama spíš velkým batoletem. Zároveň by jim ve společenských podmínkách 19. století vlastní dítě bylo beztak k ničemu. Pro zachování rodu potřebují to bratrovo. Ony jsou bezcenné. I kdyby se jedné povedlo zosnovat všechny plány a druhá by se opravdu stala slavnou, ve společenském nastavení by po nich

ani pes nešťekl. Jako poslední obývá dům právě pes – Mastif Tomáše Milostného. Filozofuje, recituje poezii, a dokonce se i zamiluje do rozkošné Slípky (Petra Tenorová nebo Sára Affašová).

Hra amerického nebinárního autorstva Jen Silverman¹ Tekoucí písky (v angličtině *The Moors*) obsahuje mnoho motivů, které by – minimálně ve viktoriánské době – byly spojovány spíše s muži než se ženami: touha po slávě, majetku a jisté budoucnosti. Silverman se při 1 Silverman o sobě v angličtině hovoří v první osobě množného čísla (*they/them*), po vzoru programu k inscenaci využívám v češtině množné číslo v mužském rodě, které je považováno za neutrální. psaní inspirovali dopisy Charlotte Brontë a literárním dílem jejím i jejích sester. V románu Jana Eyrová je na půdě zavřená žena, protože trpí psychickou nemocí, a její manžel, pan Rochester, se chce na její úkor oženit s vypravěčkou příběhu. Jakmile se převrátí narativ zavřené ženy v muže, začíná být celá situace podivně znepokojivá.

Hra tak mimo jiné poukazuje na to, o čem se dá psát na začátku 21. století oproti století devatenáctému. Dnes už můžeme na půdu zamykat i muže, nikoliv pouze „bezbranné“ ženy. Jenom ta blata budou stále stejnými blaty. Co je vůbec za rok? Nikdo neví. Pražská inscenace ovšem od významného „časoprázdna“ upustila. Scénografka Eva Jiřikovská umístila na scénu tři velké kovové otáčivé sítě, na nichž jsou připevněny stovky igelitových sáčků. Pomyslná stěna severoanglického sídla sice izoluje od vnějšího světa, ale zároveň propouští světlo, zvuk i vítr. Hory igelitu během inscenace prosvěcuje pronikavý bílý reflektor nebo skrze ně profukuje vzduch. Nedá se tak říct, že by byl dům sester uzavřený sám do sebe: jeho nehostinné okolí ho značně ovlivňuje.

Igelitová scéna může mít poselství, ale mimo to je velice nevkusná a zčásti i nepraktická. Sáčky herečkám překážejí a manipulace s nimi působí neobratně (a rušivě). Alespoň pro mě soustředění na scénografii narušovalo dojem děsivosti a hororovosti dění, jež vyvolávalo vše ostatní od hudby po herectví. Hororový charakter inscenace se naplno projeví, když Agáta naprosto klidným a chladným hlasem Evy Salzmannové prozradí uprostřed mokřadů Emílii své plány. Igelit na pozadí ale nepřipomíná blata ani náhodou. Proč tedy právě on? Možná zdůrazňuje téma instantnosti a tendence hledat rychlá a jednoduchá řešení.

Děj totiž významně živí základní představa postav, že se jim podaří rychle a ideálně navždy změnit svůj dosavadní život: proslavit se a získat obdiv (Huldey), vyprodukovat dítě (Agáta), vybudovat partnerský vztah (Mastif). Právě na přiživení tohoto pocitu u mladší sestry stojí závěrečný úspěch služebné Mallory, která se díky ukvapenému činu Huldey stane novou paní domu. I když se o tuto pozici stále musí dělit s přeživší Emílií, což dojem jejího vítězství trochu podkopává.

Motiv prosazení vlastního ega a možnosti rychlých řešení se projevuje třeba i využitím větráku na scéně. Ženy si ho pouštějí přímo do obličeje, jako by byly herečkami ve videoklipu. Především Huldey působí jako modelka, která se právě fotí na obálku časopisu, což by mohlo vypovídat o tom, jak snadno lze pocít důležitosti, krásy a zájmu vyvolat.

Zpět však k igelitovým sáčkům. Nabízí se ještě druhá možnost: že představují tekoucí písky dnešní doby, v nichž se postupem času utopíme. Protože ale zároveň celé dění ukotvují v současnosti, poukazují patrně na to, že dnes už nemůže být představa naprosto čisté panenské krajiny aktuální. Kdysi možná bývala blata místem, kde se jedinec při pohledu do krajiny pozastavil nad svým životem – minimálně to naznačují literární díla třeba právě Charlotty Brontë a jejích sester. Dnes nemusí člověk propadat existenciální úzkosti v přírodě, stačí představa naší plastové civilizace jako takové.

Velkým tématem hry i inscenace jsou schopnosti žen a jejich podceňování vedoucí k zoufalým činům. Emílie si například myslí, že by dopisy, které jí údajně posílal Branwell, „žena napsat nedokázala“, případně, že by neměla psát něco tak „bezostyšného“. Jenomže poezii zde umí tvořit i pes. Postava Mastifa recituje docela obstojně. Jako by tím autorstvo i tvůrkyně inscenace jasně volaly, že ženy jsou

ještě podceňovanější než zvířata, a ukazovaly, k jakým činům a typu chování je takové znevažování nakonec vede. Tematizují tím i to, jak banálně může lidský – a především ženský – život působit a jak se z něj vzdor tomu dá stvořit velký příběh. I ty nejzábavnější zápisy v Huldeyině deníku zní pitomě a jako kusé informace. Právě z nich ale po vraždě sestry jedno velké vyprávění vznikne.

Sympatickou snahu o integraci neantropocentrických příběhů přináší linie Mastifa a Slípky, která má ráda svou svobodu, a přesto se zamiluje do melancholického obyvatele domu na blatech. Když Slípka v podání Petry Tenorové přizná Mastifovi, že by možná potřebovala trochu soukromí, pes nakonec neudrží svou mordu. Jejich románek Tenorová obohacuje o vynikající ztvárnění Slípciny naivity spojené s jasnou znalostí jejích tužeb, což nakonec vede ke vzniku velice roztomilé postavy. Přesto je ale zvířecí linka zdoluhavá, byť není bez významu a navazuje na téma očekávání rychlého úspěchu. Jako všichni ostatní v inscenaci i Mastif touží po blízkosti, vystoupení z osamění, které se ale snadno přehoupne v nutkání ovládat a kontrolovat. Ani jemu se tak nepodaří dosáhnout svého cíle, protože ho chce okamžitě a natrvalo.

Stejně jako Lištičky dostaly i Tekoucí písky výrazný, barevně sladěný vizuál a kostýmy s extravagantními prvky (opět z dílny Evy Jiřikovské). Všechny ženské postavy nosí rolák a šaty v rudo-oranžové, jež odkazují na britskou regentskou éru. Každou z nich také odlišuje typický prvek. Huldey toužící po slávě si jako celebrita zakrývá oči červenými lenonkami; Emíliiny nejmodernější šaty se vzorem plazí kůže se lesknou, pochází koneckonců z velkoměsta; Agáta je od začátku trochu prvoplánově zobrazena jako generálka v dlouhém kabátu; Mallory jako jediná se podezřele vyjímá ve fialové barvě.

V čem ale vyniká celá inscenace, je herecké obsazení. Batulková s Uhlířovou společně září ve scéně, kdy se služebná snaží přemluvit svou paní (nebo jí spíš chytře vnukne myšlenku), že by se mohla stát slavnou, kdyby chladnokrevně a ideálně za pomoci ostrého kovového předmětu zabila svou sestru. Uhlířová pojímá Huldey svým naivně dětským stylem s výraznou mimikou a gesty jako drzého, ale nešťastného a možná trochu slabomyslného spratka. Huldey přese všechno ovládá prostor, protože Uhlířová pohledy a očima dohrává repliky ostatních a jasně tak projevuje její – většinou nesouhlasný – názor. Oproti tomu Salzmannové stačí k vyvolání autority sestry Agáty odtažitost a břitce a chladně pronášené repliky. Kvůli tomu lze ale hůř rozklíčovat, jestli ji Emílie opravdu přitahuje, anebo jestli jí jde opět jen o to si k sobě někoho připoutat a mít nad ním naprostou moc. Podobně suše působí i obě služky Dany Batulkové, jejichž manipulativnost herečka skrývá za až vtipně milou tvář. Nejméně záživnou a průzračnou postavu představuje Emílie Martiny Jindrové, přesto ale nejmladší herečka dobře zapadá mezi ostatní.

Ze tří rozebíraných inscenací vychází herectví v Tekoucích píscích nejvíce ze skutečných charakterů postav. Mohou sice být zjednodušené, ale minimálně někam směřují. V součtu je však i tato inscenace zatěžkaná výpravou na úkor významu. Ve vzpomínkách na ni zůstává výrazný vizuál se spoustou igelitu odkazující ke společnosti posedlé rychlými řešeními a téměř feministická linka podtrhnutá obrovským nasazením všech hereček.

videohra na divadle

Jeviště divadla Rokoko připomíná nahrávací studio, v zadním plánu se za sklem nachází velká zvuková kabina obložená akustickou pěnou, nad níž visí obrazovka. Před kabinou je prostor pro hereckou akci s několika LED zářivkami po stranách jeviště, běžekým pásem a jednoduchou postelí z praktikáblu. Martin Donutil v černém celotělovém MoCap2 obleku právě cvičí na pásu a z nahrávací kabiny ho režíruje Radim Kalvoda, který figuranta oslovuje „synu“ a pravděpodobně ho zaznamenává do nějaké počítačové hry. „Den co den vstávám, předstírám, že jsem někdo jiný,“ říká Donutil, zatímco kráčí po pásu a sekvenci jeho pohybu můžeme sledovat na obrazovce visící nad průhledem do studia. Inscenaci Proměna ukrajinského režiséra Ivana Uryvského uvádí krátký prolog, který naznačí atmosféru 2 Zkratka

termínu „motion capture“ (česky „snímání pohybu“), jímž se označuje proces nahrávání pohybu objektu a jeho převedení na digitální model. Ten se pak nejčastěji využívá v počítačových hrách nebo ve filmech. a celkové směřování ještě předtím, než zazní ikonická hlavní věta Kafkovy stejnojmenné povídky.

Donutilův Řehoř Samsa pravděpodobně pracuje jako figurant pro motion capture ve firmě tvořící videohry. Zároveň ale herec představuje i postavu Řehoře Samsy z počítačové hry. Firma se podle nápisu na obrazovce jmenuje „SAMSA studio“ a její nový herní projekt celkem nepřekvapivě „Proměna“. V inscenaci se tak mísí dvě roviny – v jedné je Řehoř zaměstnancem a v druhé přímo herní postavou stejného jména.

Videohra se spouští až po zmíněném prologu. Donutil stále ještě v MoCap obleku, jež po celou dobu nesundá, se jako Řehoř probouzí ve své ubohé postýlce s berlemi místo horních končetin a malou kamerou na hlavě, namířenou na vlastní obličej. Stejnými přístroji je při motion capture zaznamenávána mimika herce. Donutilova tvář se na obrazovku moc často nepromítá, spíš jen náhodně a nevýznamotvorně, a tak mám podezření, že kamerku dostal především proto, že připomíná tykadlo a dokresluje atmosféru studia. Řehořovo probuzení slouží jako jakási „cut scéna“, tedy neinteraktivní pasáž ve hře, kdy hráč nemůže postavami manipulovat; většinou se používají pro zásadní posuny v ději, které musí dopadnout přesně tak, jak si plánují vývojáři. Na televizi se pak zobrazí první otázka umožňující rozhodnutí: „Za jakou postavu chcete hrát?“. Za sklem zvukového studia se rozestaví několik postav. Chcete hrát za šéfa? Světla na Zdeňka Vencle. Za rodinu? Světla na Evellyn Pacolákovou, Radima Kalvodu a Kamila Trnkovou (či Sáru Affašovou) v rolích Matky, Otce a sestry Markéty. Chcete hrát za Zákazníka? Světla na Oresta Pastucha. Neviditelný hráč si zřejmě vybírá rodinu, protože její členové začnou trochu sekaně hovořit a doprovází se u toho houpavými pohyby NPC3 postav.

Začíná se odvíjet děj, Řehoř má v tuto chvíli podle údajů na obrazovce deset životů z deseti, rodina na něj znechuceně hledí přes sklo a později malými dvířky v odhlučňující stěně. Stejně jako v povídce se s pištícím broukem (tak zní většina Donutilova zvukového projevu) nejprve začne sbližovat sestra Markéta. Občas je nicméně složité zorientovat se v tom, kdo se právě pohybuje v jaké rovině. Celý koncept inscenace spočívá v ne zcela jasném rozdvojení mezi skutečností a světem počítačové hry, které s možností hráčova vkladu zprostředkovává příběh Franze Kafky. Režisér Uryvskij a dramaturgyně Anna Turlo se tak v podstatě vydali cestou divadla na divadle modifikovaného do podoby o něco současnějších reálií, tedy počítačové hry na divadle. Princip ale zůstává stejný: původní text se nedočká hlubšího výkladu, je jen komentován vnějším děním. Jednotlivé linie jsou ještě znejasněné tím, že ve skutečnosti nesledujeme hru samotnou, ale její tvorbu, proto má na sobě Donutil MoCap oblek a vzhled brouka bude teprve naklíčován. Tyčemi, mezi nimiž se musí Řehoř provléct, aby od své sestry získal smažený brambůrek, pohybuje asistentka v celotělovém zeleném obleku. V počítačovém programu bude s největší pravděpodobností nahrazena nějakým nábytkem v Řehořově pokoji.

Samotná povídka představuje pouze námět a jejímu zasazení do prostředí digitálního světa se dostalo jen triviálního opodstatnění. Jako by byla pro tvůrce inscenace – stejně jako pro vývojáře počítačové hry SAMSA Studia, jak prozradí sám Šéf – předloha především o odcizení a izolovanosti (což je samozřejmě zcela relevantní a u Kafky zásadní téma). Čas strávený u počítačové hry, v digitální simulaci či virtuální realitě je tu podán jako vrchol odcizení ve společnosti 21. století. Podle mého názoru se ale jedná o příliš jednoduchou paralelu, která neumožňuje psát o významech a výkladu po - vídky pro inscenaci, ale spíš o tom, jak nápaditě tvůrci jednotlivé situace převedli do podoby po - tenciální počítačové hry.

Z Řehořových nesnází vzniká překvapivě spíš zábavná než zdrcující cesta digitálním světem. Když Řehoř v povídce odemyká dveře, Donutil se snaží berlemi udržet klíče a dostat je do otvoru ve zvukotěsné stěně. Podobně složitý úkol představuje i cesta k sestře, jež mu přináší jídlo, nebo objetí s matkou, zatímco po něm otec hází tenisák (po naklíčování se z něj jistě stane jablko jako v Kafkově textu). Většina humoru se váže na to, že se Řehoř proměnil v „obludný hmyz“. Sestra mu k jídlu nabízí broučky nebo mu chce pouštět Beatles. Když se Řehoř skácí k zemi už ve chvíli, kdy mu zbývají dva životy z deseti, Šéf Zákazníkovi oznámí, že to je jen „bug“, chyba, která se dá opravit (anglicky doslova „brouk“).

Díky tomu, že anonymní hráč celou hru „hraje“ za postavy členů rodiny, se výrazným tématem stává vztah rodičů k trpícímu nebo trochu odlišnému dítěti. Těžko si ovšem domýšlet, že Řehořova proměna v brouka může metaforicky znamenat jakýkoliv druh odcizení nebo odklonění od normy, s nímž se spolu s potomkem vyrovnávají i jeho blízcí, když je už tak potřeba interpretovat představení na několika „levelech“. Jsme právě ve hře, nebo ve skutečnosti? Ve vztahu k rodině působí nejvýmluvněji obraz, kdy manželé Samsovi stříkají na svého syna sprej proti hmyzu. Pacoláková a Kalvoda dlouze mačkají spoušť, a tak z lahvičky neustále vycházejí nebezpečné kapénky. Donutil se snaží dosáhnout na plynovou masku visící ze stropu. Obrazovka mu neúprosně ubírá životy, dokud se mu na poslední chvíli nepovede shodit masku berlí, respektive protáhlou končetinou. Obraz svérázně poukazuje na odpor rodičů k synovi. Ten ale v Kafkově předloze až tak velký není a rozhodně nesměruje k tomu, že by se právě otec s matkou chtěli syna přímo zbavit. Vzpomenu-li esej Karla Kosíka Století Markéty Samsové, je to naopak sestra Markéta, kdo jako první začne o Řehořovi uvažovat nikoliv jako o člověku, ale jako o obludě a přes všechnu počáteční péči nejaktivněji ze všech způsobí bratrovu smrt.

Zároveň v celé inscenaci chybí pohled herce, jenž digitálního Řehoře ztvárňuje. Ten se objeví pouze v prologu a pak už se zdá, že splynul se svou postavou. Již zmíněná replika o tom, „že je někým jiným“, přitom nepochází přímo z Kafkova textu a přibyla jako nový dramaturgický prvek. Nabízelo by se tak, že bude inscenace skrze Řehoře-herce tematizovat, jak složitý problém představuje princip osvojování různých rolí v rámci zaměstnání i v osobním životě – a to nejen na příkladu figurantů pro počítačové hry, potažmo herců, ale kohokoliv, kdo se pohybuje na sociálních sítích, tedy v paralelním digitálním světě, kde si tvoří svou virtuální personu.

Nejen z tohoto důvodu nemá Martin Donutil moc co hrát, a tak lze ocenit jen jeho schopnost pohybovat se přes hodinu v celotělovém neoprenu, na běžícím pásu, s rukama v berlích nebo s plynovou maskou na obličeji a pořád u toho vypadat zranitelně. Řehořova křehkost mu sedí, naplno se oddává náročnému pohybu, ale ani přes veškerou snahu není srozumitelné, koho vlastně ztvárňuje. Pod formálním nánosem nevyjasněného vztahu mezi počítačovou hrou a fikční skutečností se utápí i zbytek hereckého souboru. Nedrží si charakter NPC postav po celou dobu, spíš předvádějí jednoduché expresivní typy bezradného otce, i přes výhrady milující matky a naivní a láskyplné sestry. Pastuchův zákazník je upjatě šťouravý, Venclův šéf úlisný a nepříjemně vlezlý. To se souboru daří, ale kvůli podřízení veškerého hlubšího obsahu formě počítačové hry se tak děje bez větší schopnosti zaujmout.

jednotlivosti a zbytečnosti

Nejnovější inscenace MDP tak trpí nebezpečným problémem. Přitažlivě působí jen navenek. Formálně mají nápad a na první pohled mohou příjemně překvapit. V Lištičkách a Tekoucích píscích tento dojem vzbuzuje originální výprava, v prvním případě i tematicky srozumitelná, v druhém spíš rušivá, ale zase umožňující všemožné svérázné interpretace. Uryvského Proměna na fotkách působí fenomenálně a jakožto inscenace ikonického textu vzbuzuje otázku, zda se Řehoř stává broukem skutečně nebo pouze metaforicky. Převedení děje do formátu videohry na divadle ale toto stěžejní dilemma jen odsune a nezodpoví. A tak nakonec i Proměna zůstává jen zábavnou hříčkou bez hlubšího smyslu. Jednotlivé

scény a motivické linky všech tří inscenací se sice dotýkají otázek genderu, feminismu, kapitalismu či odcizení, na úrovni celku ale jako by poselství obětovaly efektnímu vizuálu.

Jen Silverman: **Tekoucí písky**, překlad Ester Žantovská, režie Viktorie Čermáková, dramaturgie Kristina Žantovská, výprava Eva Jiřikovská, hudba Jakub Kudláč, Městská divadla pražská (divadlo Rokoko), premiéra 25. 5. 2024

Lillian Hellman: **Lištičky**, překlad Viktor Janiš, režie Michal Dočekal, dramaturgie Barbora Hančilová, scéna Dragan Stojčevski, kostýmy Zuzana Krejzková, hudba Jiří Hájek, Městská divadla pražská (divadlo ABC), premiéra 21. 9. 2024

Franz Kafka: **Proměna**, dramaturgie Ivan Uryvskij a Anna Turlo, režie I. Uryvskij, dramaturgie A. Turlo, scéna Petro Bohomazov, kostýmy Teřana Ovsijčuk, Městská divadla pražská (divadlo Rokoko), premiéra 19. 10. 2024 redakce Ester Žantovská

k) ZAPOMENUTOU CESTOU PRAHA – LVOV

2X Z MĚSÍCE UKRAJINY – 2X Z 3KINO ART PASÁŽE

Iva Bryndová

1.4.2024, i-divadlo.cz

10. 3. 2024, tedy přímo uprostřed **Městskými divadly pražskými** již podruhé pořádaného **Měsíce Ukrajiny**, se v **3KINO ART pasáži** premiérově představila inscenace **Zapomenutou cestou Praha-Lvov**. Novinka **Oresta Pastukha** má připomínat, že tato dvě evropská města toho mají společného více, než by se mohlo zdát, a že se zejména v pohnutém dvacátém století jejich cesty mnohdy propojovaly.

Text **Simony Petrů** nabízí v podstatě cestu časem těmito dvěma městy a mezi nimi, přičemž inscenace diváky hned na začátku přivádí právě do Lvova. Je počátek dvacátého století a ve Lvově, který tou dobou s Prahou spojuje zejména, byť nejen, „mateřská“ náruč společné monarchie, se v jedné třídě scházejí tři spolužáci tří národností, jejichž životy nadále osudově zasáhne 1. světová válka. Jejich školní pošťuchování začíná ještě dřív, než se všichni diváci v klidu usadí. Po regulérním začátku představení se k nim přidává i ona babička všech, symbolizující rakousko-uherskou monarchii, v okouzlivícím podání Evy Salzmanové. A právě tento úvod dodává inscenaci potřebnou lehkost, s níž následně vypuknuvší světová válka efektně kontrastuje. Zatímco jsou nejprve tito tři jen víceméně anonymními spolužáky, zástupci jednotlivých národů, které ve Lvově žijí, posléze se přetvářejí do konkrétních postav. Ti první tři (Roth, Gellner, Trakl) se sice v jedné třídě potkat nemohli a nespíš se reálně nesetkali ani kdekoli jinde, ale jejich osudy jsou s první světovou válkou všechny úzce spjaté, takže ani v těchto rolích spolu jejich protagonisté nepřestávají komunikovat. Přátelsky, nepřátelsky – jako staří dobří známí právě ze školy, což dál pomáhá udržovat na začátku nastolenou poetiku.

Jak tyto tři muže, tak i mnoho dalších postav, jež prostupují celým následujícím stoletím, hrají **Radek Melša, Tomáš Dalecký a Jiří Chadraba**. A jsou to zejména herecké výkony – jak těchto tří, tak **Evy Salzmanové, Kristýny Jedličkové a Veroniky Pozniak**, přetvářejících se zase do dalších postav – které představují největší devizu celé inscenace. Jsou nesmírně působivé, energické, plné emocí i chladného odstupu, je-li vyžadován ten, a vedle hereckého umu navíc všichni předvádějí i talent muzikální.

Inscenace drží výborné tempo a efektně, s minimálním množstvím scénografických prostředků (promítané obrazy, několik kusů nábytku, lampičky, rámečky na obrázky atp.) a živou hudbou, již si

zajišťují sami herci, přináší průlet první světovou válkou, která vedle takového množství životů, rozbila i dosavadní státy a způsoby života, obdobím poválečným, i léty třicátými a čtyřicátými, a tedy druhou světovou válkou, která se opět Lvovem prohnala obzvlášť zběsile. Národnostní problémy před ní i po ní, válečné útrapy, to vše zobrazuje kreativně a velmi působivě. Osvěžující a nápadité je využití postavy Nikoly Šuhaje Loupežníka (a jeho rodiny), jak jej v literatuře zachytil Ivan Olbracht, ovšem nikoli způsobem známým od Olbrachta, ale v širších a delších dějinách Ukrajiny.

Potíže nastávají v druhé polovině. Tam se úhel pohledu náhle odvrací od samotného Lvova a Ukrajiny, míří na Prahu a Československo, poválečné, let padesátých i pozdějších. Když v letech 1968-1969 nachází spojnici mezi oběma zeměmi, a nejen jimi, díky pohledu na tzv. „živé pochodně“, tedy Vasyla Omeljanovyče Makucha, Ryszarda Siwiece a Jana Palacha či Jana Zajíce, a jejich boj, dává s ohledem na název inscenace, takové ohlédnutí ještě smysl. Problém vzniká u postav Milady Horákové, Václava Havla či Milana Kundery, kteří se na scéně objevují rovněž, stávají se v konkrétních časových úsecích hlavními postavami inscenace, aniž by však bylo zřejmé, z jakého důvodu jsou vměstnání právě do ní, a jaká myšlenka vedla k jejich zahrnutí. Krom toho, že obě města a země byly tou dobou pod sovětskou nadvládou. (To ovšem nespojuje jen právě tahle dvě města.)

Nadto druhá část, tedy události po roce 1945 v ní inscenované, i značným způsobem ztrácí na úvodní lehkosti. Místo toho v nich dochází ke zvyšování důrazu a zvažnění, až by se dalo říci k přílišnému tlačení na pilu. Ať už jde o výraznější protisovětský a protikomunistický apel či o ještě intenzivnější ztvárnění všech emocí, zejména pak těch negativních. Více se křičí, intenzivněji prožívá, divákům není dopřán prostor k oddechu. Přitom se nedá říct, že by první část, zaznamenávající obě války a neutěšenou situaci během nich a mezi nimi tam kdesi u Lvova, zpracovávala nějaké lehčí téma nebo méně zásadní a traumatické období v dějinách, kvůli čemuž by se nabízelo, že i sama bude lehčí.

Je velká škoda, že se tvůrci nezaměřili více na téma spojení Prahy a Lvova – o jejich propojení lehce hovoří pouze první část, když se zaměřuje ve Lvově na podobná témata, jaká se týkala a týkají i Prahy. Či že se tvůrci neobrátili přímo na Lvov, namísto zběsilého přeskakování od jedné důležité historické postavy k druhé bez ohledu na propojení. A že si inscenace neudržela až kabaretní hravost a lehkost první části, v níž drobné a v podstatě zábavné a laskavé národnostní půtky v úplném počátku dokázala podat se stejnou grácií jako následné opakující se válečné hrůzy či zásadní národnostní rozpory a třenice. Takhle zůstává zajímavou procházkou dějinami, kterou vyzdvihují skvělé výkony celého obsazení, působivé scénografické řešení i hudební stránka, ale u které nezbývá než konstatovat, že mohla dát i víc. Měla k tomu v počátku velmi slušně nakročeno. A působivě něco podobného dokázala další z inscenací uvedených v rámci Měsíce Ukrajiny.

Na jeho konci se v 3KINO ART pasáži znovu (a podle poskytnutých informací naposledy) představila inscenace **Café 1933**. Premiéru měla v listopadu minulého roku a obrací se rovněž k ukrajinským dějinám, tentokrát přímo ke konkrétnímu období, k hladomoru z let 1932-1933. Holodomor vyvolaný sovětským vedením v urputné snaze kolektivizovat, zavést nový systém, zničit ukrajinský nacionalismus a snahy transformovat se ve svébytný národ měl podle odhadů minimálně čtyři miliony obětí. Jejich skutečný počet však není možné přesně určit. Někdejší Sovětský svaz a současné Rusko se dodnes snaží od tohoto zločinu distancovat. Evropská unie, Spojené státy americké i další země nicméně hladomor z let 1932-1933 uznaly jako akt genocidy a Holodomor se stal nedílnou součástí rodinných příběhů na Ukrajině a ústně předávaným historickým povědomím.

Z tohoto povědomí a z těchto příběhů jednotlivých rodin dokumentární inscenace *Cafe 1933* vychází.

Napříč nevelkým prostorem 3KINO ART pasáže staví scénáristka a režisérka inscenace **Anna Turlo** dlouhý jídelní stůl, kolem nějž usazuje část diváků, zatímco zbytek přihlíží z boků a mezi nimi všemi se pak pohybuje herecký soubor. **Danylo Rypalenko** diváky vítá v Café 1933 a slibuje

několikachodové menu, které vzápětí servíruje se svými kolegyněmi. Hned v první části další dění uvozují scény představující zmiňovanou kolektivizaci. Příznačně nadšenou agitaci s pěveckým vystoupením přímo na stole mezi diváky přerušuje až snaha další z postav ukázat, jaké důsledky tato urputná a vynucovaná kolektivizace přinesla na Ukrajinu: právě hladomor. Mezi agitujícími a novinářkou s důkazy o hladomoru tak hned vzniká konflikt a obě strany do něj vtahují i diváky. První rozdává rudé vlaječky a vymáhá si potlesk, ideálně přímo skandování, druhá jako výmluvné důkazy předává divákům fotky.

Po jejich hádce stran desinformací a skutečnosti pak už nastupují zmiňované konkrétní příběhy o hladomoru. Jsou rovněž prokládané hudebními vstupy, pěti hereček a jednoho herce při nich živě doprovázejí tři hudebníci, z nichž **Veronika Pozniak** (je rovněž podepsaná pod hudbou k představení) se opět představuje i v hereckých partech. Současně jednotlivé příběhy oddělují scény připomínající dnes tak oblíbené kulinářské show. Od nich je primárně odlišuje typ receptů. Tady se vyrábí chléb. Vždy. Nebo něco na ten způsob. Z otrub, slámy, slupek z ovoce, z kůry stromů a trávy. Z toho, co bylo k dispozici. V počátku to ještě může působit mírně úsměvně, ale s narůstajícím množstvím příběhů, které tyto vstupy protínají, a s tím, jak dochází i ty nejzoufalejší ingredience, čím dál víc mrazí i z nich, byť v celkovém kontextu poskytují divákům krátké okamžiky pro vydechnutí. Protínají totiž příběhy o hladu, o zoufalství, o šílenství, které hladovějící hnalo daleko za hranice lidskosti. O rodičích, kteří zabili své děti, aby sami mohli jíst místo nich, o dětech, které se otrávil lesními bobulemi, když nebylo, co jiného jíst. O matkách, které snědly vlastní děti.

Právě tím inscenace boduje v první řadě. Nepotřebuje velká jevištní kouzla, opulentní výpravu – v tomto směru je skromná, samotný dlouhý prázdný jídelní stůl ostatně působí dostatečně výmluvně – ani netlačí na pilu přepálenými hereckými výkony. Ty jsou velmi civilní. Ostatně disponuje množstvím silných příběhů, a to je víc než dost. Tak silných a děsivých, až se nechce věřit, že mohou být založené na skutečnosti. Jak moc se ovšem zapsaly do historického povědomí, ukazují poslední myšlenky inscenace, v nichž účinkující vystupují ze všech rolí a připomínají divákům všechna rodinná moudra, která si sami nesou životem. Třeba to, že chleba se nikdy nekupuje jen jeden. Druhý je potřeba mít v mrazáku – kdyby byl potřeba. Drobky se nevyhazují se smetím – když už tak na dvůr ptáčkům. Celou řadou podobných myšlenek jednoznačně poznamenaných historickou zkušeností končí inscenace neokázalá, ale o to intenzivnější a působivější, která by rozhodně na repertoáru Městských divadel pražských měla ještě aspoň nějaký čas vydržet.

RECENZE: CHAOTICKÁ CESTA DVACÁTÝM STOLETÍM

Radmila Hrdinová

15.3.2024, [novinky.cz](https://www.novinky.cz)

16.3.2024, Právo - Ústecko

Premiéru inscenace Zapomenutou cestou Praha – Lvov uvedl soubor Městských divadel pražských v rámci Měsíce Ukrajiny, který dává prostor českým a ukrajinským umělcům ve společných projektech. Tento na historické ose přibližuje osudy města, označovaného za metropoli západní Ukrajiny.

Začíná se v době, kdy Lvov patřil do celku Rakousko-uherské monarchie a žili v něm vedle sebe Ukrajinci, Poláci, Češi i Židé. Jejich soužití provází jako hlavní motiv touha po sebeurčení a svobodě. Trojice mladíků v podání Jiřího Chadrabý, Tomáše Daleckého a Radka Melší putuje z postavy do postavy v kaleidoskopu dvacátého století.

Utrpení vojáků první světové války střídá naděje na klidný a svobodný život. Jenže o Ukrajinu se přetahují Poláci s bolševickým Ruskem a posléze ji převálcují Rudá i Hitlerova armáda.

Až potud je to čitelné, v dalším vývoji se ale text dramaticky a dramaturgyně Simony Petrů začne rozbíhat mnoha směry a postupně se od Ukrajiny zcela odkloní. A to k procesu s Miladou Horákovou, okupaci Československa v srpnu 1968, krátce se mihnou odkazy na kulturní vzestup šedesátých let opřený o jména Milana Kundery i Václava Havla.

Návrat na Ukrajinu zprostředkuje oslí můstek přes Černobyl, ale inscenace už zůstane více či méně chaotickým slepencem faktů. A to přesto, že herecké obsazení, v němž vedle mužů figurují i Kristýna Jedličková, Veronika Pozniak a Eva Salzmannová, vkládá do hry velkou dávku energie a emocí.

Šance zprostředkovat vztah Prahy a Ukrajiny zůstala z větší části nevyužitá. Nic se nedozvíme o vztazích masarykovského Československa a Zakarpatské Ukrajiny, jen se hrou mihne Olbrachtův Nikola Šuhaj.

Vedle působivých inscenací, jaké představují Nezlomní anebo Café 1933, je tento projekt slabším článkem ukrajinských aktivit Městských divadel pražských.

Simona Petrů: Zapomenutou cestou Praha – Lvov

Režie: Orest Pastuch, scénografická spolupráce: Adam Pitra. Premiéra 10. března v 3kino Art pasáži (psáno z reprízy 14. března), Praha

Hodnocení: 50 %

PROŘVAT SE DĚJEPISEM

Vojtěch Voska

17.4.2024, nadivadlo.blogspot.com

Hlavně díky skvělému gymnaziálnímu dějepisáři mne historie, a obzvláště československá, vždycky dost bavila. Samozřejmě se nepovažuji za historika, ale něco málo z naší minulosti jsem snad v hlavně udržel. Jenže vyrazit s takovým zázemím na představení nové inscenace MDP *Zapomenutou cestou Praha-Lvov* v prostoru 3KINO ART v pasáži U Nováků se ukázalo být zásadní chybou.

Zpočátku to vypadá trochu jako Lipusovo *Těšínské niebo*, tedy procházka historií jednoho konkrétního místa (v tomto případě Lvova) s důrazem na jeho multikulturalitu a výrazným zapojením hudby. Někde kolem třetiny až poloviny inscenace však tvůrčí tým v čele s režisérem Orestem Pastukhem překvapivě přehazuje výhybku a přesouvá se do Československa.

V tom je, zdá se mi, hlavní potíže. Inscenace má totiž nutkavou potřebu seznámit obecenstvo s postavami a momenty české historie, které osobně považuji za snad všeobecně známé. Dozvíme se tedy, že proces s Miladou Horákovou byl vykonstruovaný, že v roce 1968 přijela sovětská armáda, že po Janu Palachovi se upálil i Ryszard Siwiec nebo že Václav Havel s Milanem Kunderou vedli spor o český úděl.

Divadelní médium pak Pastukh využívá k tomu, aby tyto informace řádně zpatetizoval. Historický exkurz je prošípován procítěnými citáty z děl autorů ochomýtnuvších se kolem překotného běhu dvacátého století a hlavním způsobem ztvárnění emocí je řev. Někdy se ostentativně zabuší do zdi, a dojde samozřejmě i na obligátní trhání a muchlání papírů a jejich následné dramatické odhození. Pokusy o odlehčení se realizují hlavně překvapivým množstvím vulgarismů.

Vyvrcholením inscenace i jejího patetického ladění je scéna ze současnosti, v níž spisovatel Jurij Andruchovyč (Radek Melša) přijíždí na evropskou literární konferenci. Obklopí ho západní potentáti, pochopitelně řádně kostýmově zkarikovaní, kteří si vyberou pohodlné sezení, kdežto nebohého literáta demonstrativně usadí na nízké štokrle, aby měl odkud vyskočit jak čertík z krabičky, když ho ostatní začnou blahosklonně poučovat o ukrajinské historii.

Inscenace by mohla asi celkem dobře plnit roli doplňku výuky dějepisu na středních školách, coby o něco starší divák se ale nemohu zbavit dojmu, že mi tvůrčí tým zůstal leccos dlužen. Nabízí se třeba dosud aktuální otázka soužití Rusínů a Ukrajinců na kdysi československé Zakarpatské Ukrajině/Podkarpatské Rusi. Na to by však zřejmě bylo potřeba vystoupit z pohodlné národnostní stereotypizace a místo povšechného průletu dvacátým stoletím se tu a tam zastavit a trochu si zaštourat. Tímhle směrem se ale Pastukh nevydává (a má na to jistě plné právo). V každém případě ale zamrzí nevyužitý potenciál pozoruhodného námětu Lvova jako kulturně-dějinné křižovatky, který se ztratil kdesi po cestě.

5B. Recenze reprízovaných titulů

a) GENIÁLNÍ PŘÍTELKYNĚ

ADAPTACE, AUTENTICITA, AKTUALIZACE

(RECENZE K INSCENACI GENIÁLNÍ PŘÍTELKYNĚ, PAN POLŠTÁŘ A KUCHYŇ)

Kateřina Lesch

24.4.2024, Svět a divadlo

TROJÍ DRAMATURGICKÝ PŘÍSTUP V MDP

„Lila zmizela. Vymazala se.“

Těmito slovy začíná divadelní adaptace dnes již kultovní románové tetralogie **Geniální přítelkyně**. Inscenace Mariana Amslera v Městských divadlech pražských vyvolává spíše otázku, jak moc se adaptacemi vymazává podstata a atmosféra původního díla. Zda jsou všechny knižní texty vhodné k jevištnímu zpracování, aniž by přišly o svou hodnotu; případně v čem je jevištní perspektiva obohacující. Čtenářský prožitek je individuální a mnohohrstevnatý, redukováná verze pro divadlo typicky akcentuje nějakou uchopitelnou rovinu nebo naopak najde novou nečekanou interpretaci.

Autorkou literární předlohy je Elena Ferrante – neznámá umělkyně či pravděpodobně manželský pár, který se pod tímto pseudonymem skrývá. Fenoménu Ferrante a pátrání po autorčině totožnosti byla mimo jiné věnována inscenace Ferrante club1 ve Studiu Hrdinů, která propojovala stěžejní pasáže Geniální přítelkyně s otázkou tvorby a důležitosti identity autora i jeho postav. Zatímco u Hrdinů šlo o scénickou koláž s jasným dramaturgickým záměrem, inscenace MDP podrobně vypráví celý složitý děj všech čtyř románů. Nenabízí ale jasný klíč k jeho interpretaci. To, že se kniha dočkala adaptace, stejně jako její uvedení na českém jevišti nicméně dává dobrý smysl: Geniální přítelkyně je oblíbená ve světě i mezi tuzemskými čtenáři. Pro diváky, kteří se k četbě ještě nedostali, může být naopak přitažlivá možnost vstřebat obsah čtyř objemných svazků za „pouhé“ čtyři a půl hodiny.

Adaptace příběhu dvou neapolských kamarádek není původní, v MDP použili scénář anglo-italské dramatičky April De Angelis. Zatímco tetralogie sama o sobě je spleť, divadelní verze volí přehlednou lineární formu s retrospektivními vstupy, ve kterých je jako vypravěčka přítomna sama autorka. Ta hovoří o přátelství Lenu a Lily: dvě kamarádky vyrůstají ve špinavé a nepřátelské Neapoli ovládané mafií, procházejí spolu dětstvím, ranou pubertou, prožívají odloučení i opětovná setkávání v dospělosti i v pozdním věku. V knihách je mnoho momentů ilustrujících ambivalenci jejich vztahu a napětí, které je v něm přítomno – a právě tyto detaily činí jejich propletené osudy zajímavými. Divadelní adaptace se ale omezuje spíše na převyprávění děje. Činí tak s vervou a pečlivostí. Žádná peripetie pravděpodobně není vynechána. Musím se přiznat, že jsem všechny čtyři díly románové tetralogie nečetla, v MDP ale jistě měli ambici vyprávět příběh Geniální přítelkyně i nepoučenému divákovi. Ten však může mít potíže pochopit, proč je předloha tak ceněná.

Úctyhodná stopáž inscenace je stejně jako kniha vyplněna vzpomínáním jedné z kamarádek, plašší a méně sebevědomé Lenu. Ta má v životě o trochu větší štěstí na sociální poměry než hubatá a průrazná Lily. Může tedy na rozdíl od přítelkyně rozvíjet své talenty v rámci studií a následné akademické a spisovatelské kariéry. O vlastních intelektuálních kvalitách ale Lenu neustále pochybuje a celoživotně se s Lily srovnává. Dílo je vlastně až do konce kronikou jednostranného poměřování se, nízkého sebevědomí a z toho pramenících frustrací. Hlavní hrdinka (potažmo tedy sama Ferrante) si navíc tyto své charakterové vady uvědomuje, což ji šíří o to víc. Lenu získá v životě vytouženou prestiž, obdiv,

intelektuálního manžela (i když v praktickém životě nepoužitelného) a nakonec se jí podaří udělat i svébytné hrdinské gesto, když v místním plátku uveřejní protimafiánský text – a přesto to nikdy není dost. Břemeno je o to těžší, že vztah obou děvčat je v tomto ohledu asymetrický. Lily, která je okolnostmi soužená objektivně víc, nemá o trápení své kamarádky ani tušení. Ačkoliv se jí v životě dějí zlé věci (někdy v důsledku lehkomyšlných osobních rozhodnutí), vždy je překonává se vztyčenou hlavou. Lenu se jí hodí jako důvěrnice, často ale taky jako hromosvod jejích vlastních záští a frustrací. Zároveň ale tohle jednání přehlíží a nikdy se nedozvíme proč – jako by se to dělo jen z úcty k historii vztahu.

Mezi „geniálními přítelkyněmi“ tak vzniká velké napětí. Geniální přítelkyně je mimochodem v originále singulár, takže čeština je v tomto ohledu poněkud matoucí. Název však můžeme klidně číst i v plurálu. Lenu sice popisuje svůj vztah ke kamarádce, která je v jejích očích inteligentnější, Lila ale častuje titulem „moje geniální přítelkyně“ taky Lenu. Děvčata jsou svým způsobem nadaná obě – jenže obě také mají svoje temné stránky. Lenu je závistivá a pochybovačná, Lila sobecká a často i vyloženě zlomyslná (když vědomě svádí muže, po kterých Lenu touží apod.). Tyto situace se ale v kontextu inscenace nedohrávají a nekomentují. Pokaždé, když Lila Lenu ublíží, je v další scéně vztah opět ve starých kolejích, jako by se nic nestalo. Jako když v knize otočíme list. Jenže zatímco v románu autorka reflektuje svoje zklamání či nadšení z proměnlivosti vztahu, v inscenaci na to není čas. Život letí, jede se dál, je potřeba převyprávět ještě osudy dalších a dalších mafiánských rodin.

O charakteru postav se v inscenaci hojně hovoří – ale slova nejsou přesvědčivě motivována a naplněna hereckou akcí. Charakter postav není utvářen tím, jak se chovají, ale jak o nich mluví druzí. Lila si většinu času počíná sebestředně a zle, co do výzoru však působí průměrně – nikoli ošklivá, ale jistě ne femme fatale, za jakou ji okolí považuje. Přesto jí ženy závidějí a muži padají k nohám a chtějí s ní mít neustále sex. Jak Lenu, tak i Lila se často chovají nemožně, uzavírají sňatky z rozumu, pořizují si bezmyšlenkovitě děti, které jim pak brání v seberealizaci. To všechno je samozřejmě lidské a teoreticky i zajímavé sledovat. V pochopení motivací však brání režie, dramaturgie i samotné herectví. Divák by ale měl dostat šanci pocítit v tomto ohledu nějaké emoce, ať už odpor nebo slitování – ideálně v souladu s režijním záměrem. Inscenace bohužel tyto peripetie nějak nereflektuje. Ústřední vztah se kvůli tomu stává papírovým, je těžké pochopit, proč by se po sérii vzájemných zklamání chtěly spolu tyto bytosti vůbec kamarádit.

Celá sága ostatně začíná příznačně – holčičky jedna druhé hodí panenku do sklepa. Gesto lze chápat jako projev spikleneckví ve špatnostech, případně jako vztah dvou svérázných ošklivých bytostí, které si budou vzájemně škodit. Toto čtení se ale dále nerozvíjí, zůstává u plochého vyprávění, sledu scének, ve kterém chybí vztah mezi hrdinkami. Na konci Lenu sice na Lilu vzpomíná se závistí, není ale jasné, co jí má vlastně závidět. Smíření přichází jen v náznaku, s pachutí možného podílu viny Lenu na smrti Liliny dcery. Obě ženy končí se zpackanými životy, naděje snad svítá jen v okolnostech, tedy zbavení města jednoho mafiánského klanu. Jen není jasné, proč by nás mělo zajímat, co se přítelkyním v životě dělo.

Inscenace nemá čitelný dramaturgický záměr, daří se jí ale dobře zarámovat příběh, udržet formu a opsat pomyslný kruh – vyprávění se na konci vrací k panenkám, které holčičky hodily do sklepa, a zjišťujeme, že jedna z nich se jmenovala stejně jako tragicky zemřelá dcera Lily. Stopáž je dlouhá, ale pocitově vlastně není úmorná. Sled scén je rychlý (zvolená forma vyžaduje neustálé předěly) a technicky přesný. Otázkou však stále zůstává, proč vlastně zrovna tento příběh sledovat. Ano, mezilidské vztahy jsou komplikované a nic není jednostranné. Pokud to má být poselstvím celé tetralogie, určitě by je bylo možné předat na menší ploše.

V nastoleném principu vyprávění aktéři hrají jako by byla potřeba předvést všechny životní polohy všech postav. Je to možná technicky přesné, ale nevíme, proč se postavy chovají, jak se chovají. Nina Horáková v roli šedé myšky Lenu (procházející proměnou v nejistou krasavici) má nakonec víc sexappealu než Renáta Matějčková v roli Lily. Ne že by druhá jmenovaná nebyla půvabná, ale kontrast mezi tím, jak o ní ostatní mluví a jak ve skutečnosti působí, je příliš velký. Zatímco v knize je fascinující a nepolapitelná, na scéně vychází toporně a jako školačka s copánky nasoukaná v dětských šatech až neohrabaně, téměř na hranici nezáměrné karikatury.

Celý neapolský mikrosvět je osídlen násilnými a sprostými figurkami. Všichni od dětí až po starce jsou poťouchlí, zlomyslní, starají se jen o vlastní blaho a neustále mají něco za lubem. Postav je na scéně přehřel, režie je působivě využívá v momentech, kdy jako chór dokresluje atmosféru a mění se z individuálních charakterů v kolektivní dav (představují moře, auta atd.). Scénu tedy netvoří ani tak kulisy, jako spíš lidé. Ze začátku je jednoduchá, má řád a zároveň italskou atmosféru, k jejímuž dotvoření stačí náznak v podobě jednoduché pavlače. Estetikou připomíná italské filmy padesátých a šedesátých let. Variabilně pojaté náměstíčko, centrum obce, se šikovně přemění na pláž, jatka nebo příbytky jednotlivých obyvatel. Přestaveb je opravdu velké množství, jsou však velmi plynulé. Postupně na jevišti přibývá rekvizit, až se vše propadne do chaosu – stejně jako celé neapolské podsvětí i životy hlavních hrdinek. Ty na konci stojí obklopené jen pověstnou sodomou gomorou a nepořádkem. Zestárlá autorka nad tím vším sedí na pavlači a občas vstoupí do děje s komentářem. Živé herce zde nahradí stínohra, mlžná vzpomínka.

Postavy jsou vnějškově dobře charakterizovány kostýmy, které jednoznačně určují, v jaké etapě (revoluce) či v jakém prostředí (chudina, podsvětí) se právě nacházíme. Proměny doby skvěle vystihují použité paruky – až k jejich závěrečnému sejmutí, kdy odličené přítelkyně společně sedí na forbíně jen s páskami na vlasech. Výrazná je také barevná proměna jeviště. Nejdříve jsou všichni v odstínech šedi, postupně jsou barvy sytější a sytější. Až přecházejí do blýskavých flitrů – jako by blíž k současnosti bylo všechno pestřejší.

Geniální přítelkyně v MDP dokládá, že kniha je víc než jen příběh, že akt čtení je něco, co se nedá přenést na jeviště jedna ku jedné. Amslerova inscenace představuje úctyhodný opus, jehož obsah ale divák zapomene už cestou z divadla. Lila zmizela, vymazala se...

groteska s přesahem

Dalším světově úspěšným textem uváděným v MDP je **Pan Polštář** Martina McDonagha.² Stejně jako v případně *Geniální přítelkyně*, i zde je tématem identita autora, její prolínání s reálným životem, dopad na něj a zodpovědnost z toho plynoucí. Příběh pojednávající o spisovateli Katurianovi a jeho mentálně zaostalém bratrovi, který začne mučit a vraždit děti podle Katurianových povídek, je plný překvapivých zvratů. Po kafkovském začátku, kdy zatčený spisovatel nechápe, co se vlastně děje (a s ním i diváci), začne dramatik konstruovat fantazijní světy, ve kterých jsou všichni nějak pokažení. A zároveň si zaslouží soucit.

McDonagh cíleně vytváří velký prostor pro různé interpretace. Zavádí čtenáře do osobní historie postav, nabízí možné motivace jejich chování, ale nepsychologizuje. Vrací se k jednotlivým událostem zmíněným ve hře a staví je do nové perspektivy nebo jim dává alternativní konce. Žádná ze čtyř hlavních postav (dva detektivové, spisovatel a jeho bratr) není jednoznačně dobrá nebo zlá. Vyšetřovatelé jsou hrubí možná proto, že jednoho v dětství taky mučili a druhý přišel o dítě. Anebo prostě jen tak. Katurianův bratr Michal byl pravděpodobně rodiči v dětství týrán, což má také své následky – ale ve zbytcích přičetnosti projevuje k dětem naopak soucit (když svou poslední oběť nezabije, jen ji vcelku nevinně potrápí podle povídky o zeleném prasátku).

Emoční zavádění diváka na slepou stopu je pro McDonagha principem výstavby textu. Pro slabší povahy však může spolu s mírou předvedené brutality představovat tak trochu past (část publika si o přestávce vyzvedávala v šatně kabáty s tím, že „tohle nemáme zapotřebí“). Jakmile začneme s kteroukoliv z postav soucítit, projeví se její nejtemnější stránka. I ty nejbrutálnější činy jako je udušení vlastního bratra polštářem nebo předčasné zastřelení samotného Katuriana mohou být paradoxním aktem milosrdenství. Z nejednoznačnosti navíc zároveň pramení i jistá hravost.

Režisér Tomáš Ráliš udělal dobře, že tuto hravou rovinu nevynechal a nezachází se slavným textem jako s relikvií. Jeho Pana Polštáře lze při vší tíži brát především jako černou grotesku. (Například v úspěšné inscenaci Činoherního klubu tomu tak nebylo, do koncepce obtížené temnými významy komické momenty příliš nezapadaly.) Je zábavné sledovat nejen co se děje, ale také jak se to děje. Groteskní prvky a černý humor vyvažují tíhu sdělení, že život je jedno nepředvídatelné utrpení. Stává se tak navíc i v nejzávažnějších momentech inscenace – Michalova smrt je nevyhnutelná, ale zlehčená komickými pohyby a zvuky psa na baterky. Podobně neortodoxní a vtipné je třeba otevírání piva krucifixem nebo vyobrazení rodičů jako přízraků z dětských představ zabalených do prostěradla.

Poučený divák nebo prostě jen ten, kdo dává v průběhu představení pozor, si navíc zvykne autorovi (a tudíž i postavám) tak zcela nedůvěřovat. Může si pak užívat vyvedení sebe sama z omylu či z obrazu, který si o tom či onom ze čtyř jednajících hrdinů vytvořil. Režii se navíc vzdor komplikovanosti textu dobře daří udržet přehlednost inscenace, včetně rekurzivních (sebe)vražd. Například v momentu, kdy Pan Polštář v příběhu zabije sám sebe, máme dostatek prostoru zpracovat, že se tím zároveň otevírá budoucí utrpení pro všechny děti, které včas nezavraždí. Grotesknímu vyznění pomáhá také scéna, která je zároveň minimalistická i realistická. Vše se odehrává ve staré dřevěné barabizně, v místnosti stlučené z prken, kterými snadno pronikají zvuky mučení z vedlejší místnosti – ať už je to mučirna policie nebo pokoje v domě, kde bratři prožili dětství. Když však dojde na vzpomínky a další scény z minulosti, případně výjevy z Katurianových povídek, promění se jeviště ve snový, surreálný prostor.

Nejednoznačnost předlohy i postav klade velké nároky na herce. Musejí být psychologicky přesvědčiví, ale zároveň se vyhýbat patosu. V tomto ohledu inscenace vychází skvěle, už díky typovému obsazení. Aleš Bílík v roli Katuriana předvede spoustu poloh, od počátečního zmatení po zoufalou snahu obhájit svoje texty. Nejprve je devótní, snaží se zachránit, nechápe situaci. Pomáhá diváka „zavádět“ do nejpravděpodobnější aktuální verze události a vlákat jej tak do pasti ukvapených interpretací. Zároveň je civilní, když vystupuje z role a jen tak vypráví Katurianovy povídky. Jeho bratr Michal v podání Tomáše Daleckého je křehký, ale přitom nevyzpytatelný. Dalecký nehraje karikaturu mentálně zaostalého jedince ani hlubokou studii autismu či retardace. Balancuje přesně na hranici toho, že nevíme, jestli je to už schválnost, nebo ještě diagnóza. Stejně tak se dvojlomnost mezi hrubiánstvím a křehkou prostou duší daří vystihnout Radimu Kalvodovi v roli „zlého“ vyšetřovatele Ariela. Do momentů, kdy si sveřepě nechce připustit, co se mu v dětství dělo, dokáže Kalvoda dostat zarputilost a v tomtéž okamžiku vyvolávat až dojetí. O poznání víc sebeovládání vykazuje jeho „hodný“ kolega Tupolski. Tomáš Havlínek drží postavu při zemi, náznaky sebedojímání okamžitě zaplaší – pohledem, gestem, kousnutím do sendviče. Místy to vypadá, jako by přehrával, ale přístup je v souladu s žánrem grotesky i povahou jeho postavy. Díky tomu si u zásadní závěrečné scény nemůžeme být jisti, jestli je předčasné zmáčknutí kohoutku projevem neobyčejné krutosti nebo naopak slitování. Herci dokáží vytvářet pocit ohrožení, který prostřednictvím permanentního fyzického násilí postav přechází i na publikum. Mučení téměř vyvolává nevolnost, stále jsme v tušení facky visící ve vzduchu.

Inscenace skrze režijní výklad a herectví (jednoznačné i při proměnlivosti charakterů) nabízí bez zbytečně okázalých prostředků mnoho pohledů na to, jak lze bojovat se svými vnitřními démony. Všichni aktéři citlivě reagují na situaci, umějí pracovat s načasováním a s pauzou; každé zdvižené obočí je odrazem vnitřního stavu postavy a jasnou reflexí situace. Herectví je to poučené, čerpající z

konkrétních extrémních pocitů žalu nebo ztráty; dojde tak na otázky a emoce, které si člověk nechce připouštět, nebo o kterých ani nevěděl, že je má. MDP jsou v tomto ohledu v poslední době líhni talentů a je vidět, že při jasném vedení se v souboru dobře uplatňují i nové akvizice. Zároveň tato inscenace vrací diváky k poznání, že ve vyprávění jako takovém a ve slovech obecně je síla. Ale taky že svět je krutý a jeden nikdy neví...

kuchyň jako metafora světa

Inscenaci **Kuchyň** (v režii Michala Dočekala) předchází lektorský úvod dramaturgyně Barbory Hančilové, která přibližuje osobnost autora Arnolda Weskera, vysvětluje pozadí vzniku textu a také ozřejmuje umělecký záměr tvůrců. Výklad „správného“ čtení může být pro zájemce jako bonus osvěžující, zároveň je v něm ale mnoho vyzrazeno předem. Představení hrané v komorním prostoru náležícím k 3Kino Art v Pasáži U Nováků by se přitom docela dobře obešlo i bez vysvětlení. Metafora kuchyně jako celého světa je srozumitelná a přiléhavá pro dobu vzniku díla i tu dnešní.

Po úvodním pojednání napochoduje na malé pódium asi dvacítko herců a sborově zazpívají znělku. Už jen zaplnění prostoru lidmi navodí pocit stísněnosti a z ní plynoucího stresu. V průběhu představení pak napětí i teplota v sále ještě narůstá, úměrně tomu, jak dobře promazaný stroj kuchyňských příprav zvyšuje tempo směrem k vrcholu dne, tedy vydávání obědů. Při expozici jednotliví herci postupně vystupují z řady tak, jak postavy přicházejí od brzkého rána do práce – do kuchyně věčně plné restaurace, která je sice dobře platí, ale vyžaduje za to plné nasazení. Všichni mají kruhy pod očima a většina z nich mizernou náladu. Výjimkou jsou ti starší, ostřílení, přizpůsobení, třeba sous-chef Frank nebo specialistka na přílohy Berta. Ti stavějí do latě mladičké servírky, kuchtíky, pomocníky. Postupně získáváme představu o celém ansámblu. Kdo má s kým jaký vztah a zejména kdo kam patří. Kde je jeho místo a jaké jsou jeho nepřekročitelné kompetence. Většina zúčastněných si na své povinnosti stěžuje, ale zároveň je na ně pyšná. Hierarchie je jasná, všichni si zuby nehty hájí svou pozici. Lze se pustit do práce.

Arnold Wesker byl britský dramatik s rumunsko-ukrajinskými kořeny. Pocházel z chudých poměrů, které měly mimo jiné vliv na jeho levicové smýšlení. Sám imigrant a úspěšný cukrář, vložil do textu vlastní zkušenost s vykořisťováním i pocitem touhy po přijetí v kolektivu, práci, nové zemi. Kuchyň je drama z padesátých let, které obsahuje téma i spoustu silných prohlášení vhodných i do dnešní doby („Tohle není místo pro lidského tvora, to je na infarkt před třicítkou!“). V současném nastudování nemizí ani původní kritika kapitalismu, jehož kola se prostě musejí otáčet, i kdyby při tom měli umírat lidé. Inscenátoři zároveň nespádli do pasti radikalismu a ostentativního salonního levičáctví. Vybrali z textu sociální motivy, aniž by jim vyšla karikatura. Původní text je doplněn o citace z díla George Orwella, nebo šéfkuchaře Anthonyho Bourdaina, konkrétní položky na novém menu byly konzultovány s lidmi z oboru.

Současnost do inscenace proniká v několika vzájemně propojených rovinách. Tematizován je workoholismus a s ním spojené nadužívání návykových látek pro úlevu či lepší výkonnost, v restauračních zařízeních (a nejen tam) stále běžné. Se zběsilým tempem souvisí také zneužívání lidí, kteří si jen těžko seženou méně náročnou práci. Aktuálně tedy mimo jiné Ukrajinců přicházejících k nám se statutem válečného uprchlíka. Válečný konflikt se přenáší i do osobních sporů mezi ruskými a ukrajinskými zaměstnanci. (Inscenátoři obsadili množství ukrajinsky mluvících herců, přízvuk v řeči je tudíž autentický, nepůsobí jako parodie.) Rasová nesnášenlivost se dotýká i postavy Cuonga, který je jako zástupce asijské komunity méněcenným poslíčkem, holkou pro všechno a terčem stereotypních vtipů. Zároveň se je rozvíjeno množství drobných osobních animozit, kterým je dáván prostor a průchod (hádky mezi kuchaři, spory mileneckých dvojic atd.).

Inscenace využívá principů voicebandu, přičemž tempo je často udáváno pomocí kuchyňského náčiní. Rytmická, synkopická recitace je dovedená k dokonalosti, herci precizně vyslovují a neskáčou si do řeči ani při velkém zrychlení a postupném zapojování většího počtu hlasů. Celý orchestr diriguje šéfkuchař a televizní hvězda Ratatouille v podání Filipa Kaňkovského. Roztomilá je stepařská vsuvka stážisty Karla, dobře ilustrující kuchyňský shon. Choreografie vydávání obědů má parametry tance, postavy jsou často charakterizovány typickými gesty, která se spojují do společné sestavy. Vrcholnou sehranost soubor předvede při objednávání a roznášce jídel v době oběda, po níž si citelně oddechne i publikum. Žár i dusno jsou totiž v malém prostoru téměř hmatatelné, na člověka by skoro šly reálné mdloby. Stejně jako na jednu ze servírek, která je v práci navzdory horečce. Dočekalova režie účelně pracuje také se zcizovacím efektem. Postavy o sobě často hovoří ve třetí osobě a navozují tak pocit odosobnění, dojem kolečka v soukolí, které může být kdykoliv nahrazeno – což je ostatně několikrát zmíněno. Zítra musíme otevřít bez ohledu na lidské tragédie, které se v kuchyni odehrávají.

Scéna, jejímž autorem je Martin Chocholoušek, je minimalistická, prostor omezený. Zároveň je ale dobře rozčleněn na místo pro řezníka nebo pro cukrářky. Hojně se pracuje se symboly. Křehkost dokonalých dezertů ilustrují papírové vystřihovánky, které Ukrajinky s něhou a pečlivostí vyrábějí ve svém malém koutku. Kostýmy jsou unifikované, díváme se na jedno těleso, jeden sehraný tým, ve kterém nikdo tak úplně nevyčnívá (a pokud ano, většinou na to doplatí). Působivým detailem jsou talíře na hlavách servírek, které jim zároveň umožňují mít volné ruce pro pohyby v rámci kolektivní choreografie.

Kuchyň je vlastně drobníčka o stopáži jednoho všedního oběda. Přesto svou intenzitou zanechává hlubší zážitek než leckterý rozvláčný opus.

Elena Ferrante, April de Angelis: **Geniální přítelkyně**, překlad Marie Špalová, režie Marián Amsler, výprava Eva Jiřikovská, hudba Ivan Acher, dramaturgie a úprava Kristina Žantovská, Městská divadla pražská, premiéra 25.11. 2023 v Divadle ABC (psáno z reprízy 13.1. 2024)

Martin McDonagh: **Pan Polštář**, překlad Klára Vajnerová, režie Tomáš Ráliš, dramaturgie Simona Petrů, scéna Jakub Peruth, kostýmy Anna Havelková, hudba Tomáš Dalecký a T. Ráliš, Městská divadla pražská, premiéra 28.10. 2023 v Divadle Rokoko (psáno z reprízy 11.1. 2024)

Arnold Wesker: **Kuchyň**, režie Michal Dočekal, dramaturgie Barbora Hančilová a Kamila Krbcová, výprava Martin Chocholoušek, hudba Jiří Hájek, Městská divadla pražská, premiéra 7.10. 2023 v 3Kino Art pasáž U Nováků (psáno z reprízy 22.1. 2024)

ZÁPISKY MALÉ KRITICKY (NO. 9)

Veronika Holečková

3.11.2024, divadelni-noviny.cz

Elena Ferrante (ať už se pod tímto zvukným pseudonymem skrývá kdokoliv) se v letech 2016 – 2018 zjevila na literárním trhu a svou neapolskou ságou o dvou přítelkyních si zcela suverénně utrhla své místo na literárním výsluní. Od té doby o ní nikdo neslyšel, avšak její jméno se prostorem line dál. Kromě všeobecné šeptandy a divadelního uvedení roku 2017 v divadle Rose v Kingstonu, vznikla v roce 2018 úspěšná seriálová adaptace pro HBO a ke znovuvzkříšení jejího odkazu se přidala Městská divadla pražská, která pod taktovkou Mariána Amslera v současnosti uvádí inscenaci *Geniální přítelkyně*.

Ačkoliv se název díla odkazuje pouze k prvnímu dílu, tvůrci inscenace na prknech oživilí celou tetralogii – o čemž vypovídá i téměř pětihodinová stopáž. Divadlo ABC si tak na svůj nově a krásně

zrekonstruovaný vrub rovnou připisuje i prvenství v nejmegalomanštější délce inscenace. (V závěsu pokulhává kamionový Faust uváděný v Národním divadle s necelými čtyřmi hodinami.) Pustit se do takto činoherně atypického rozsahu a neumořit u toho diváka představuje obrovskou výzvu, kterou se inscenačnímu týmu sice podařilo zdolat, ale...

Tím, že je dílo prošpikováno dvěma přestávkami (z nichž jedna činí půl hodiny), tak má publikum dostatek prostoru na načerpání mozkové kapacity pro zpracování smršti postav a děje, která se na něj od první minuty valí. Dramaturgická sekce (**Kristina Žantovská**) nepochybně dramaturgizaci April de Angelis řádně proškrtala, avšak pro díla neznalé představuje tento opus rychle se rozjíždějící vlak, který rozhodně nestaví. Když tak po prvních několika minutách, kdy jsou nám představeny hlavní hrdinky Lila (**Beáta Kaňoková**) a Lenù (**Nina Horáková**), naběhne na jeviště dalších zhruba deset až patnáct postav a nastává úvodní davová přestřelka jmen a mikrosituací, tak má jeden oči navrch hlavy relativně snadno. Pozitivní ovšem je, že pokud se nechytíte hned, máte ještě necelé čtyři hodiny na to to zkusit znovu a uklidnit vás, po prvotním náletu se postavy znovuobjevují v menších uskupeních, a tak je orientace snazší.

Kromě spletné sítě vztahů a osudů Lily s Lenù se před námi otevírá svět jednoho neapolského *rione* (tj. komunitní čtvrti či vnitrobloku), jehož proměnu sledujeme na půdorysu od 50. let minulého století zhruba k 80. – 90. létům. Ovšem zachytit proměny obou přítelkyň v historickém kontextu měnící se Neapole by vyžadovalo více než pět hodin, a tak Marián Amsler pro spoustu situací zvolil divadelní zkratku či zjednodušující metaforu. Výsledný tvar tak připomíná spíše kaleidoskop zběsile se měnících vzpomínek, což je také pravděpodobně největším úskalím – snahou „zachytit vše“ dochází k několika inscenačním neduhům: V první řadě se v této smršti často zplošťuje dynamika, z níž vyčnívá pár umně narežírovaných, vrcholných momentů (například, když se Lila v rozčíleném afektu přizná manželovi Stefanovi (**Petr Konáš**) k nevěře), přičemž zbytek situací se povětšinou veze v jedné významové rovině.

Zkratkovitost také příliš neprospívá srozumitelnosti a logičnosti motivací u některých postav – viz Lila, která je v jednu chvíli vzpurnou, týranou a utiskovanou manželkou Stefana a o několik situací později se změní na vzornou a zamilovanou ženušku s tím, že odér dusivé minulosti je zřejmě na chvíli zapomenut. Podobná situace se objevuje i u Lenù, u níž dojde k trojí proměně ve vztahu k Donatovi Sarratoremu (**Milan Kačmarčík**) – nejprve je jím zneužita, následně se k němu po letech vrátí s žádostí, aby se s ní vyspal, a nakonec ho během jedné situace odkopne coby silná feministická hrdinka.

V neposlední řadě způsobuje tento zjednodušený tetralogický rychloběh i tematickou nejasnost. Podobně jako kniha, tak i inscenace otevírá mnoho témat – ať už sociálních (téma útlu a moci rodiny Solara, vliv chudoby na možnosti vzdělávání), společenských (téma postavení ženy ve společnosti, mateřství, sebeuvědomění, ženství) či kulturních (psaní coby forma komunitní paměti, vliv umělecké tvorby na společnost). Jelikož jsou ústřední dvojicí ženy, tak pochopitelně nejvýrazněji vyniká téma emancipační, ale inscenace spíše než, aby se nořila do vod jednoho tématu, klouže po povrchu tak nějak všech.

Ostré náboje vystříleny; pojďme se nyní probrat chvályhodnými aspekty, které tuto inscenaci činí záhodno k vidění. Pomineme-li náročnější orientační rozjezd (který je následně usnadněn konstantní přítomností hlavních hrdinek), stojí před námi suverénně zpracované dílo plné působivých režijních nápadů, postavené na šikovně vymyšlené scénografi a krásně stylizovanému kostýmnímu řešení, jež odpovídá proměně jednotlivých ér, přičemž celému opusu jednoznačně dominují herecké výkony.

Dílo si obmotávají kolem prstu citlivě a uvěřitelně ztvárněné ústřední hrdinky, které disponují psychologickou hloubkou a vábí svou kontrastní povahou. Lenù v podání **Horákové** ztělesňuje nevýraznou puťku snažící se vyrůst ze stínu své geniální přítelkyně, ale ač se jí podaří vést zdánlivě dokonalý život, nikdy nedosáhne oné živelnosti, kterou vládne Lila a vždy zůstane „tou druhou“. Lila

představená **Kaňokovou** je ztělesněním vzpurnosti a rebelantského ducha. Projde si trnitou cestou života, ale i přes sérii životních pádů si stále zachovává čistotu, a především víru v sebe sama. Svou nezkrotnou povahou výrazně připomíná postavy romantické literatury – nejvýrazněji třeba Kateřinu Earnshawovou z románu *Na Větrné hůrce* nebo Jo Marchovou z *Malých žen*.

Jmenovat přednosti dalších aktérů by v daném počtu vydalo minimálně na samostatný článek, a tak si dovoluji zmínit kolektiv jako celek. Kolektivní scény jsou totiž přehledně vystavěné, přičemž jednotlivé situace na sebe svižně navazují, aniž by se překrývaly či se vzájemně rušily a umožňují tak publiku snadnou orientaci v dění. Nepopíratelným faktem je, že soubor Městských divadel pražských oplývá talentovanými herci a herečkami, kteří v této inscenaci dokázali vytvořit osobité figurky, jejichž souhra přispěla k vytvoření svérázné (a uvěřitelné) neapolské komunity. Avšak, dovoluji si zmínit ještě jedno jméno – výraznou roli totiž sehrál i vynikající **Tomáš Weissner** v roli Nina Sarratoreho, který se od počátků prezentuje jako plachý intelektuál, než se z něj pozvolna vyklube vlk v rouše beránčím, tedy prohnílá, chlípá osobnost, která ve svůj vlastní prospěch parazituje na životech ostatních.

Dojem pravého italského sídliště umocňuje výprava **Evy Jiřikovské** v podobě green-screen vnitrobloku, který je tvořen třemi dvoupatrovými domy do tvaru písmene U, přičemž uprostřed zůstává volné náměstíčko pro veškeré dění. Chytré využití zeleného plátna posloužilo dvojím způsobem: V první řadě jako volná plocha pro projekce (**František Pecháček**) v podobě obrazů či fotek, které poukazovaly na to, kde se právě nacházíme či jako živá vysílací plocha pro záznam tváře vypravěčky (**Eva Salzmannová**). Jelikož je zelené plátno prostor, který se může proměnit téměř v cokoliv, tak funguje zároveň jako chytré využitý symbol všudypřítomné minulosti – ať se hra přesouvá do jakýchkoliv částí světa, stále jsou hrdinky obehnány zdi svého rodného *rione*.

Jedním z leitmotivů *Geniální přítelkyně* je dětská říkanka, která v průběhu několikrát zazní: *točí se svět kolkolem, báb a spadne celá zem* – dva prosté verše sloužící jako metafora života a jeho proměnlivosti, což je v osudech protagonistek mnohokrát reflektováno. Zároveň ale fungují jako pozastavení se nad lidskou pomíjivostí, čímž se dostáváme k rámci díla – příběh je totiž koncipován coby vyprávění a vzpomínání postarší Lenù. Touto říkankou coby variací na *memento mori* nám připomíná, že až jednoho dne nebudeme; jediné, co po nás zbyde, budou vzpomínky. A pokud jsou ještě ke všemu dobře podané, budeme ochotni naslouchat, ať už trvají hodinu nebo pět.

Divadlo ABC, Praha – Elena Ferrante, April de Angelis: Geniální přítelkyně. Režie: Marián Amsler, dramaturgie a úprava: Kristina Žantovská, překlad: Marie Špalová, výprava: Eva Jiřikovská, hudba: Ivan Acher, pohybová spolupráce: Stanislava Vlčková, asistentka režie: Kateřina Adámková, projekce: František Pecháček. Hrají: Nina Horáková, Eva Salzmannová, Hanuš Bor, Daniela Šišková, Evellyn Pacoláková, Viktor Dvořák, Beáta Kaňoková, Stanislav Lehký, Radek Melša, Petr Konáš, Tomáš Krutina, Pepa Honzík, Tomáš Milostný, Dana Batulková, Adam Langer, Veronika Janků, Tomáš Weissner, Milan Kačmarčík, Táňa Malíková, Kryštof Krhovják, Martin Donutil, Sára Affašová. Premiéra 25. listopadu 2023.

b) PAN POLŠTÁŘ

REPORTÁŽ: POD KŮŽÍ OSTRAVY ČÍHÁ OSTEN (NO. 5)

Petr KlariN Klár

22.6.2024, divadelni-noviny.cz

Důležité upozornění: Pozor, tento příspěvek obsahuje ironii, sarkasmus a dokonce hyperbolu!

Vítěznou nedělní hokejovou euforii bohužel v pondělí následovala krutá divadelní deziluze. Pražské A Studio Rubín se totiž v Ostravě vytasil se značně problematickou inscenací Istanbulská úmluva.

Štědře finančně podpořený projekt se v anotaci drsně honosí „hodně vostrým kalibrem“, a až na samém konci propagačních materiálů připojuje i trendy upozornění, že „v lidech s traumatickou zkušeností s násilím může představení vyvolat negativní emoce“. Ve skutečnosti se však jedná o infantilní špuntovku, střílející výhradně slepými náboji, která záporný zážitek produkuje především jalovostí způsobu, jímž se jeho autorky a aktéři nepochybně důležitého tématu násilně zmocňují. Dogmatická agitace kárávě zdviženým prstem totiž nesvědčí ani středoškolským učitelkám, natožpak umění. Výsledkem úporného snažení režisérky Barbary Herz a dramaturgického tandemu Dagmar Fričové a Lucie Ferencové je přímočaře prvoplánový, hystericky ukřičený kabaret, unaveně žonglující sporou hrstkou dávno překonaných výrazových klišé. Permanentním zjednodušováním značně determinovaný produkt v kontextu proklamované profilace Rubínu působí jako příslovečná pěst na oko. Palčivý problém s (nejen) domácím násilím, ani českou liknavostí s ratifikací zásadního dokumentu nijak nezlehčují, přehlížet ovšem nelze ani nelíostnou šikanu špatným divadlem. Au!

Odpornou pachuť odpoledního provaru naštěstí v Divadle loutek rázně zaplašil večerní **Pan Polštář** Městských divadel Pražských. Režiséru Tomáši Rálišovi, jenž je spolu s Tomášem Daleckým i autorem scénické hudby, se podařilo s pouhou čtveřicí výtečně na sebe napojených aktérů muzicky rozlínat vnitřní mikrokosmos McDonaghovy antiutopické hry. Nový překlad Kláry Vajnerové bezbolestně převádí autorova jazyková specifika do současné češtiny, a magicko-realistická výprava Jakuba Perutha kreativně nakládá nejen se žánrovým crossoverem procedurální krimi a existenciální hororové grotesky, ale především s vizuálními odkazy na temně svůdnou uměleckou tvorbu bratří Grimmů, Lewise Carrola, Roalda Dahla či Tima Burtona. Výsledkem je vtahující neogotická atmosféra, v níž si pařáty přátelsky potrášají Střihoruký Edward, Žvahlav i Maxmilián Dráp. Ráliš sice autora příkladně ctí, ale nebojí se odkrývat mnohdy nečekané vrstvy jeho nevšední fantazie. Konečně komplexní, jevištně přitažlivá studie násilí, jež je i přes tříhodinovou stopáž nekompromisním, leč nepovrchním atakem na divákovu pozornost i jeho emoce. Sukces!

Do hlubin pondělní noci nás pak ve Staré aréně doprovodil sólový hudební projekt herečky a hudebnice Julie Goetzové **Zhilee**, jež sice místy irituje neobratnými texty, často hýřícími slovním ezobalastem, pěvecky, hudebně, i nepochybnou citovou investicí však v uších, srdci i vnitřních orgánech zhýralého publicisty zanechala hlubokou brázdou zvící bříteve páně Kruegerových.

Na shledanou příště!

PODIVNĚ JEMNÉ NÁSILÍ: PAN POLŠTÁŘ V ROKOKU

Vendula Holčáková

28.8.2024, divabaze.cz

Pan Polštář je hrou současného irského dramatika a režiséra Martina McDonagha. Jeho hry jsou neobyčejně kruté, vynášejí na povrch palčivá témata, která se týkají zpravidla zoufalých jedinců v absurdních či existenciálních situacích, navíc většinou v průběhu jejich děje dochází k neobyčejně násilné eskalaci konfliktu a nečekanému konci. Výjimkou není ani **Pan Polštář**, jehož děj je postavený do takřka až detektivní roviny. Hlavní postava, Katurian Katurian, je spisovatel, který píše neobvyklé povídky o násilí páchaném na dětech. Děti v nich většinou zažívají muka a na konci jsou pro jistotu

otřesně zavražděny. Katurian je vyslýchán policií jakožto hlavní podezřelý v okamžiku, kdy se začínají dít vraždy motivované právě jeho povídkami. V průběhu inscenace v režii Tomáše Ráliša sledujeme neobyčejně krutý výslech plný zvratů, který ústí v překvapivé a krutě ironické finále.

Do červeného sálu divadla **ROKOKA** je vestavěn modrý pokoj s modrými trámy, zdmi, skříní, postelí i povlečením, dokonce je modrá i část střechy s velkým střešním oknem, kterým prochází bílé (denní) světlo. Vše je ale do značné míry oprýskané, použité, zanedbané – stejně jako psychické rozpoložení všech postav. Přímou v pokoji, na scéně, jsou umístěny tři reflektory, které jsou důležitým zdrojem světla a součástí dramatického děje zároveň. Během vyšetřování je totiž osvětlován hlavně Katurian (Aleš Bílík), a to tak, aby bylo jasné vidět všechna jeho gesta, aby policii (ani divákovi) nic neuniklo. Během představení se přitom intenzita i barva světla mění. Většinou spolu s tím nastává i změna v příběhu – nic netušícímu divákovi, který dosud pouze sledoval průběh výslechu, se začíná předkládat temný obsah Katurianových povídek. Světlo tedy reaguje na atmosféru příběhu a zároveň ji výrazným způsobem spoluutváří. Herci se světlem a stínem taktéž pracují. Například při recitaci povídky, kdy se do této chvíle pracovalo s realistickými prvky coby nejsrozumitelnější formou vyprávění, prostřednictvím které je divák uveden do děje. Až po nějaké době se Katurian ocitá na jevišti sám, s lehkým nádechem nadsázky předčítající (a sám obdivující) své povídky. Ke změně a vytvoření napětí je přitom použit právě jeden z reflektorů. Bílík se k němu různě natáčí, aby světlo ozářilo dramatickým způsobem jeho tvář a postavu, hororovou atmosféru se snaží nastolit i klesnutým, zachraptěným hlasem. V této části je zprvu cítit značná ironie, ale s přibývajícím časem přibývá i na vážnosti zobrazovaných situací, když se samotná děsivá povídka začne stávat skutečností.

McDonaghovy texty pracují s vyobrazováním neobvyklých druhů násilí, které jsou představeny s pomocí černého humoru. Tomáš Ráliš tyto momenty ve své inscenaci ještě umocňuje. Divákovi může ze začátku chvíli trvat, než přistoupí na absurdnost jednání, které na jevišti sleduje. Dokonce se místy i může stydět za to, že se některým „nevhodným“, krutě vtipným okamžikům pousměje. Ale ke konci se už těmto situacím směje většina publika. Tyto absurdně-humorné momenty odlehčují ty serióznější, ve kterých je jasné, kde má divákovo emocionální vnímání stát – že si má uvědomovat hrůzostrašnost toho, co se na scéně odehrává. Během představení tak díky tomuto střídání emocionálního zabarvení dochází k situacím, kdy jsem žasla nad genialitou dramaturgického zpracování. Jak může být něco tak mrazivé a zároveň tak jemné? V představení se jako diváci neustále pohybujeme na velmi tenké hranici mezi přípustným a nepřípustným typem humorného zobrazení. Můžu se tomu smát? Mám se tomu smát? Tomu se přece nemůžu smát! Musím se smát. A přitom jsem o pár vteřin později zažívala návaly úzkosti ze situací, kde šel všechnen humor stranou a příběh získal až hororový nádech.

Takovým příkladem je úsek z první části představení, ve kterém dochází k výslechu Katuriana, jenž je usazen na židli, vlastně se z té židle nemůže (kvůli strachu z autority) pohnout. Po tom, co mu vyšetřující Tupolski (Tomáš Havlínek) klade otázky, na které neexistuje správná odpověď, přichází do místnosti Ariel (Radim Kalvoda) s rukou celou od krve. Před chvílí jsme přitom spolu s postavami slyšeli rány a křik Katurianova bratra. Právě jeho mladší bratr Michael je použit jako nástroj spisovatelova vydírání. Do této chvíle jsou všechna slova pronášena s nadhledem a ironií – tedy se značným odstupem. Ale jakmile vkročí Ariel do místnosti, Katurian odmítá pokračovat ve výslechu, dokud neuvidí svého bratra v pořádku. Situace vy eskaluje neustálým opakováním této jediné věty stále dokola, ve kterém cítíme zoufalství postavy zatlačené do kouta a obávající se o život blízkého člověka. Katurian už nesedí na židli, ale vzteká se jako malé dítě, kterému byla za trest sebrána nejmilejší hračka. Jeho křik – zoufalá a prostá žádost, aby se mohl dozvědět, co je s bratrem – prostupuje celým sálem stejně jako úzkost a mrazení v zádech. Graduující situaci ukončuje Tupolski, který vstává z postele, vytahuje zbraň a natahuje kohoutek. Katurian přestává naříkat a Tupolski jej až otcovsky utěšuje, což je paradoxní, vzhledem k tomu, že na něj vteřinu předtím mířil zbraní.

Síla těchto momentů je převážně zásluhou hereckých výkonů všech čtyř herců. Aleš Bílík jako Katurian dokonale balancuje na hraně střízlivosti a totálního šílenství. U Tomáše Havlíka pozorujeme psychopatické rysy policejního vyšetřovatele, který si sám nezpracoval vlastní trauma, a tak je do případu neobyčejně emočně zaangażovaný (což vyplývá až na samotném konci). Havlík navíc vystupuje za postavy maminky a opatrovníka. Během jednoho představení tak ztvárňuje i se svým kolegou Radimem Kalvodou značně rozdílné postavy, které se jim povedlo skvěle odlišit nejen s pomocí kostýmu, ale především díky různorodým hereckým prostředkům. Tomáš Dalecký jako Michael ukazuje naivitu a zdánlivou bezbrannost, která je v této postavě přítomna, zároveň však vystupuje s určitou zvědavostí, která ho nutí k nevidaným činům. Stejně jako jeho kolegové představuje v inscenaci i další postavu – malé dívky. V zobrazení této role sice byla cítit značná dávka ironie a absurdity, ale neměla jsem problém na zvolenou konvenci přistoupit a s Daleckým coby holčičkou takzvaně „jít“.

Kostýmy v inscenaci mají spíše služebnou funkci a odkazují k současnosti. Katurian je oblečený v béžových kalhotách, mikině a bílých teniskách, vyšetřovatelé jsou v černém, stejně jako Katurianův bratr, který má na sobě tmavé kalhoty, černý svetr s panáčky a bezprstové rukavice, což zdůrazňuje jeho nevyspělost. Zatímco postavy Katuriana a jeho bratra jsou v průběhu představení ztvárňovány stále stejnými herci, představitelé policistů vystupují zároveň i jako postavy rodičů a opatrovníků při přehrávání Katurianových povídek. Aby se umocnilo jejich odlišení v těchto rolích od postav policistů, jsou coby postavy povídek oděni do bílých lesklých plášťů. Navíc se tak vytváří pocit jakéhosi bezčasí, protože kostýmy v povídkách realitě prozvěnu vůbec neodpovídají.

Režie klade v celém představení důraz především na přetváření komičnosti do úzkostné atmosféry. Situace, ve kterých jsem propadala smíchu, vystřídaly během vteřiny pocity tísně. Nepříjemná témata nejen vražd, komplikovaných rodinných vztahů, sebevraždy, vyvíjení psychického nátlaku ale hlavně způsob, jakým jsou tato témata přednášena, se má diváků dotknout a umožnit jim nejen o nich uvažovat, ale také do hloubky procítit jejich temné stránky. Troufám si tvrdit, že během představení byl využit maximální potenciál jak scénografie, tak herců k naplnění tohoto záměru. Vše do sebe v závěru zapadá jako skládačka. A nejen na konci přichází husí kůže doprovázena vlastním uvědomím, že tuhle inscenaci nestačí vidět pouze jednou, aby člověk pronikl do všech zákoutí lidské duše, jak jsou mu v ní představeny...

c) YERMA

TOUŽIT NEBO BÝT VDĚČNÝ?

Jakub Janata

23.10.2024, i-divadlo.cz

Na povrchu je Yerma příběhem o touze po mateřství. Hlavní protagonistka, úspěšná novinářka, feministka a levicová aktivistka, žije ve šťastném a slibně se rozvíjícím vztahu plném humoru, porozumění a upřímnosti. Přesto jí něco chybí - touží po dítěti. Se svým partnerem se sáhodlouze snaží o početí, v temných chvílích její mysl zatemňuje minulost a přežívá svá rozhodnutí. Možná, že není ve správném vztahu a na správném místě?

A ač se zdá, že tento příběh může rezonovat pouze s určitou částí populaci - ženy, které se potýkají s problémem s početím - v jeho nitru je mnohem hlubší a univerzálnější zpověď o údělu lidské existence. Hořkosladké poselství, že pokud až přilíš lpíme na vizi neuskutečněné a často neuskutečnitelné verze

života, a propůjčujeme-li takovéto vizi života hodnotu a význam, přestáváme si uvědomovat hodnotu života reálného, toho jediného života, který opravdu máme, který nám patří.

Vzpírat se osudu a snažit se ho změnit nebo ho přijmout a být za něj vděčný?

Tragické vyvrcholení hry odpovídá na tuto univerzální otázku lidského psyché jednoznačně. Bez vděčnosti člověk ztrácí smysl pro hodnotu toho, co má. K věci bez hodnoty se chováme jako k nepotřebnému odpadu, nezdráháme se jí zahodit. V touze po tom, co bychom mohli mít, se zbavujeme všeho, co máme.

Vnímat tento příběh nikoli pouze svými smysly, ale i srdcem usnadňuje procítěný výkon Niny Horákové, která všechny emoce od mateřské něžnosti, přes citlivou křehkost, závist a kompletní odevzdanost, až po subjektivní pocit absolutního příkoří obydluje s mrazivou dokonalostí.

Nezapomenutelný jevištní zážitek.

6. OCENĚNÍ, ÚSPĚCHY, ÚČAST NA FESTIVALECH A ZAHRANIČNÍ AKTIVITY

6A. Ocenění a úspěchy

V březnu 2024 se stal režisér a dramatik **Tomáš Ráliš** vítězem Ceny divadelní kritiky (časopis Svět a divadlo) za Talent roku 2023.

Ceny Thálie za sezónu 2023/24 znamenaly pro Městská divadla pražská rovnou dvě širší nominace:

Činohra – širší nominace – **Aleš Bílík** za roli Katuriana v inscenaci **Pan Polštář**

Loutkové divadlo – širší nominace – **Jan Strýček** za herecký výkon v inscenaci **Frankenstein**

Inscenace **Pan Polštář** v režii Tomáše Ráliše byla dle divácké ankety na serveru i-divadlo.cz zvolena nejlepší inscenací sezony 2023/2024.

Aleš Bílík získal v divácké anketě o nejlepší mužský herecký výkon sezony 2023/2024 na serveru i-divadlo.cz druhé místo.

6B. Zahraniční aktivity

Zájezdy

ZAGREB (Chorvatsko)

- představení Bílá nemoc
- 1 představení v Zagrebačko Kazalište Mladých
- 30. 4. 2024

BIALYSTOK (Polsko) Festival Kierunek Vschód VIII.

- představení Café 1933
- 1 představení v Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku
- 7. 10. 2024

Koprodukce

QENDRA MULTIMEDIA (KOSOVO)

- mezinárodní divadelní projekt Negotiating Peace – Míroví vyjednaváči
- hostování 20. a 21. 4. 2024 – Hamburg, Německo - Krass Festival
- hostování 7. 6. 2024 – Zagreb, Chorvatsko
- hostování 20. 7. 2024 - Cividale del Friuli, Itálie - festival Mittelfest
- hostování 7. 9. 2024 Montenegro

DIVADLO HROU S KOLOČAVOU

- Červenec 2024 – spolupráce s divadlem Drak, Polárka a Moravským divadlem Olomouc
- Integrovaný projekt pro ukrajinské děti na Zakarpatské Ukrajině

7. EDUKAČNÍ, PUBLIKAČNÍ A DALŠÍ AKTIVITY MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH

V roce 2024 jsme pokračovali v projektech vedoucích k digitalizaci tvorby Městských divadel pražských, dalšímu rozvoji vzdělávacích projektů i většímu zpřístupnění divadel hendikepovaným divákům.

7A. Digitalizace tvorby

V HLAVNÍ ROLI: MATURITA!

Videa ze série **V hlavní roli: Maturita!** vychází ze struktury maturitní zkoušky z češtiny a jsou určena zejména studentům a pedagogům. Zábavnou formou se snaží pomocí divadelních prostředků přiblížit a oživit základní díla světové literatury. Přímo před očima diváků ožijí literární postavy, které představí svůj charakter, předvedou situace, které zažívají, a přinesou esenci celého díla. Videa je možné zhlédnout na webových stránkách v sekci MDPlay nebo na našich FB stránkách, na platformě ČT edu a YouTube kanále Městských divadel pražských.

V roce 2024 vznikla dvě maturitní videa, a to k dílu **Frankenstein** a video zaměřující se na **Shakespearovy komedie**.

DIVADLO DO UŠÍ

Prozkoumat náš repertoár více do hloubky mohou diváci také prostřednictvím dramaturgických podcastů, které fungují i jako doplněk maturitních videí. Audio nahrávky vtáhnou do děje a kontextu hry, prozradí zajímavosti o životě autora i charakteru postav. To vše poví hlasy představitelů hlavních rolí a tvůrců za doprovodu hudby z inscenace. Všechny díly jsou k poslechu na našich webových stránkách, na Youtube i na platformách Spotify, Apple Podcasts, Google Podcasts, Audiolibrix a České podcasty.

V roce 2024 se v rámci projektu Divadlo do uší nahrály celkem tři podcasty.

K inscenaci **Já, Johan*a** propůjčily svoje hlasy herečka Martina Jindrová a herec Petr Jeništa.

V rámci inscenace **Krásný nový svět** se chopili mikrofonu herec Tomáš Krutina, herečka Renáta Matějíčková a dramaturgyně Barbora Hančilová.

Podcastem k představení **Orlando** pak diváky provedli herci Vojtěch Franců a Pavol Smolárik.

100 MONOLOGŮ

Rozsáhlá video série divákům představuje nejkrásnější divadelní monology, které si získaly slávu na světových jevištích. Diváci uvidí a uslyší výběr toho nejlepšího z dramatických textů v podání herců našeho souboru i hostů v režii Jakuba Šmída.

MDPLAY

MDPlay je online platforma, kterou si mohou naši diváci předplatit a sledovat tak profesionální záznamy našich inscenací. V aktuální nabídce jsou inscenace Želary, Hotel Good Luck, Nezlomná a Čapek.

Volně jsou zde přístupné ke zhlédnutí naše trailery, série 100 monologů, V hlavní roli: Maturita!, rozhovory s tvůrci a videa z našeho zákulisí.

Městská divadla také spolupracují s platformou **Dramox**, na kterou pravidelně přidáváme profesionální záznamy našich inscenací, které jsou již po derniéře. Aktuálně může divák na Dramoxu najít tyto naše představení: Želary, Čapek, Hotel Good Luck, A osel na něj funěl, Kanibalky: Soumrak starců a Kanibalky: Soumrak samců.

7B. Další projekty

BEZ BARIÉR

Naše divadla se snažíme průběžně přizpůsobovat i pro diváky s hendikepem tak, aby návštěva divadla byla snadná a bez bariér. V projektu Bez bariér, který probíhá od roku 2020, jsme pokračovali také v roce 2024, mimo jiné instalací zvukových majáčků pro zrakově postižené v divadle Komédie. Zde jsme nainstalovali majáčky dva - u vchodu z ulice i u vchodu z pasáže.

Veškeré informace rozdělené podle typu jejich omezení naleznou diváci s hendikepem na webu MDP v podstránce **Bez bariér**.

VÝSTAVY

Městská divadla pražská nabízí prostor mladým výtvarným umělcům k prezentaci jejich tvorby. V roce 2024 jsme připravili tyto výstavy a instalace:

Na hranici skutečnosti

- výstava obrazů a kreseb Ley Drozdové a porcelánových objektů Emy Auri
- 15. 12. 2023 – 1. 3. 2024
- divadlo Komédie

Scénické krajiny

- výstava obrazů Jitky Mikoláškové a soch a objektů Sary Svobodové
- 6. 4. - 30. 6. 2024
- divadlo Komédie

Venuše v krajině snů

- společná výstava Vavřince Vyoralu, Anny Huškové a Michaela Jana Bublíka
- 3. 10. – 20. 12. 2024
- divadlo Komédie

Osvobozené divadlo 1925 - 2025

- výstava k jubileu 100 let Osvobozeného divadla
- připravila Justýna Bergel Kašparová a Markéta Damková
- divadlo ABC

ČASOPIS MODERNÍ DIVADLO

V roce 2024 jsme pokračovali ve vydávání společenského dvouměsíčníku Moderní divadlo. Časopis vychází v nákladu téměř 20 tisíc kusů, polovina z tohoto nákladu jako příloha Deníku N. Je dostupný také online na webových stránkách MDP.

Náhled všech titulních stran časopisu Moderní divadlo za rok 2024 je v kapitole **13. Obrázkové přílohy**.

KRONIKA MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH

V roce 2024 pokračoval oblíbený cyklus pořadů o historii Městských divadel pražských s názvem Kronika MDP. Vybraná témata představují posluchačům odborníci z oblasti divadelní vědy. Kromě odborného výkladu bývají pravidelně součástí projekce dobových fotografií, ukázky z literatury a podle tématu třeba i promítání z televizního nebo divadelního archivu, případně živá hudba.

Podrobný rozpis pořadů, které se v roce 2024 uskutečnily, je v kapitole **4C. Kronika MDP**.

ARCHITEKTONICKO–HISTORICKÁ PROHLÍDKA DIVADLA

Kromě pravidelných prohlídek zákulisí probíhajících po představení mají diváci možnost navštívit i odborné prohlídky zaměřené na architekturu budov, ve kterých jednotlivé scény MDP nacházejí. Účastníci prohlídek se dozví podrobnosti o historickém kontextu vzniku jednotlivých divadel a jsou upozorněni na architektonické pozoruhodnosti. Do divadel ABC, Rokoko a Komédie zveme diváky na tyto prohlídky dvakrát ročně, vždy na jaře a na podzim. V roce 2024 se tedy uskutečnilo celkem 6 architektonicko-historických prohlídek.

LEKTORSKÉ ÚVODY

Pravidelné lektorské úvody k vybraným inscenacím jsou již zavedeným standardem. Diváci mají příležitost dozvědět se podstatné skutečnosti související s inscenací. Kromě okolností vzniku inscenovaného textu poznávají především specifika režijní interpretace. Pro školy připravujeme lektorské úvody na objednávku.

V roce 2024 byl natočen speciální video lektorský úvod k inscenaci **Frankenstein** s výkladem režiséra Jakuba Maksymova.

DEBATY S TVŮRČÍM TÝMEM

Pro diváky jsou také připraveny debaty s tvůrčím týmem, které probíhají zpravidla po představení v divadle Komédie. Tento formát nabízíme také školám.

EDUKAČNÍ AKTIVITY PRO ŠKOLY

Pro učitele je k dispozici na webu MDP brožura v online formě, která přehledně shrnuje programy MDP zaměřené na prohloubení zážitku z představení pro žáky základních a studenty středních škol. Pro školy organizujeme lektorské úvody, diskuse po představení, debaty s uměleckým týmem nebo workshopy.

K inscenacím učitelům poskytujeme také předpřipravené pracovní listy s odborně navrženými aktivitami pro žáky. Kromě debat s tvůrčím týmem nabízíme také řízené debaty po představení s divadelním pedagogem. Jejich cílem je sdílet ve skupině dojmy z představení a učit se pojmenovávat témata a hlavní myšlenky hry. Workshopy pak prohlubují témata jednotlivých představení. Této nabídky využívají školy v návaznosti na dopolední představení. Kromě workshopů navazujících na představení si dále školy objednávají herecké workshopy, kde mají žáci možnost si vyzkoušet některé herecké aktivity a cvičení.

HERECKÉ KURZY

Široká veřejnost se může seznámit s hereckou prací v divadle prostřednictvím hereckých kurzů. Nabízíme jednodenní herecké dílny pod vedením Petra Haška. Účastníci si během jednoho dne mohou vyzkoušet základy a principy divadla. Pro zájemce máme připraveny také intenzivnější herecké kurzy, které vede režisérka Viktorie Čermáková. Účastníci si osvojí celý proces herecké práce ve směru k inscenaci, od rozboru a nastudování textu až po samotnou realizaci inscenace. Do kurzů se průběžně zapojují i další divadelní odborníci (hlasoví pedagogové, dramaturgové, režiséři, produkční).

V loni jsme na jaře každý druhý měsíc (leden, březen, květen) a pak v říjnu, listopadu a v prosinci uvedli v rámci našich vzdělávacích programů jednodenní herecký kurz s Petrem Haškem.

Dále na jaře (březen - duben) proběhl dvouměsíční herecký kurz s Viktorií Čermákovou. První týden v červenci se ještě konal letní týdenní herecký kurz.

Od května 2024 probíhal poprvé herecký kurz pro veřejnost: Základy herectví a divadelní improvizace s lektorkou Evou Čechovou. Kurz probíhal v rámci čtyř večerních setkání na Malé scéně MDP. V hereckých cvičeních se rozvíjelo partnerství na jevišti, schopnost souhry, aktivního naslouchání, vnímání akce a reakce.

Ve všech případech byly kurzy plně obsazeny.

KLUB PRVNÍ ŘADA

Od roku 2019 se příznivci MDP sdružují v klubu diváků První řada. Pro členy diváckého klubu jsou určeny speciální marketingové akce, zpřístupňujeme jim zákulisí divadla, zveme na zkoušky inscenací a setkání s umělci.

Od roku 2022 pro členy klubu stále uvádíme pořad Místa důvěrných setkání. Členové klubu se při něm setkávají s herci, inscenátory i dalšími divadelními profesemi.

Hosté První řady v roce 2024:

Sára Affašová, Martin Donutil, Anna Turlo, Veronika Pozniak, Martina Čacká, Kristýna Frejová, Eva Jiřikovská, Eva Leinweberová, Karin Bílíková, Daniel Příbyl, Tomáš Pavelka, Tomáš Dalecký, Sebastian Blažek, Tomáš Havlínek, Tomáš Milostný.

A vždy Zuzana Maléřová, která První řaduje připravuje a moderuje.

8. HOSTÉ MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH V ROCE 2024

8A. Tuzemští hosté

ČINOHERNÍ STUDIO ÚSTÍ NAD LABEM (pravidelný host divadla Komédie)

- představení **Bílý Karibu**
- představení **Červotoč**
- představení **Perplex**
- představení **Škola žen**

LENKA VAGNEROVÁ & COMPANY (rezidentní soubor divadla Komédie)

- představení **Mystical Self** (premiéra září 2024)
- představení **Gossip**
- představení **Amazonky**
- představení **Mah Hunt**
- představení **Lešanské jesličky**
- představení **Riders**
- představení **Panoptikum** (koprodukce s Městskými divadly pražskými)
- od října 2018 je **rezidentním souborem divadla Komédie**

DIVADLO KJÓGEN

- představení **Kjógeny z Kjóta – Vytříbený humor i pro samuraje**
- Společné vystoupení Šigejamy Motohika a Divadla kjógen
- 3 klasické hry - *Velké prádlo* ve dvojazyčném provedení, *Kalhoty pro dva* a *Boha Nió* v češtině

DIVADELNÍ SPOLEK JEDL (rezidentní soubor divadla Rokoko)

- představení **Manželská historie**
- představení **Soukromé rozhovory**
- představení **Zahradníček / Vše mé je tvé**
- představení **Ženy, držte huby!**
- představení **Casanova**
- představení **Suzanne Renaud**
- Divadelní spolek Jedl je **rezidentním souborem divadla Rokoko**

AGENTURA HARLEKÝN (pravidelná spolupráce formou spolupřádání)

- představení **Na zlatém jezeře** (dílo Ernesta Thompsona v režii Vladimíra Strniska)
- představení **Vím, že víš, že vím** (dílo Rodolfa Sonega a Renata Giordano v režii Vladimíra Strniska)

FESTIVAL ...PŘÍŠTÍ VLNA/NEXT WAVE...

- 31. ročník festivalu, 15. – 26. září 2024
- podtitul *Divadelní tramping*
- divadlo Komédie

ONDŘEJ HAVELKA A JEHO MELODY MAKERS

- představení **Poklad na stříbrném plátně**

ČESKÁ BOXERSKÁ ASOCIACE

- **Pro čest a slávu**
- Večer věnovaný legendám československého boxu (pod záštitou ministryně obrany Jany Černochové)

JIHOČESKÉ DIVADLO (v rámci showcase Jižní spojka)

- představení **Švejk 2022**
- Legendární český román v nové adaptaci
- Putování dobrých vojáků Švejka a Haška od Budějovic až po Kyjev
- České Budějovice

KVIETAH A ČLOVĚK KRVE

- koncert v rámci festivalu Nová komedie
- divadlo Komedie

KARIN BÍLÍKOVÁ, DR. FILIPITCH, ANATOL SVAHILEC

- slam poetry večer v rámci festivalu Nová komedie
- divadlo Komedie

8B. Zahraniční hosté

Festival Nová Komedie

Ve dnech 5. – 12. dubna 2024 proběhl již 3. ročník mezinárodního festivalu mladých tvůrců Nová komedie, tentokrát na téma IDENTITA-REVOLUCE-IDENTITA-REVOLUCE-IDENTI-.

BÁBKOVÉ DIVADLO ŽILINA

- představení **A jako Antarktida**
- 5. 4. 2024
- Autor a režie: Jakub Maksymov
- Žilina, Slovensko

MÜNCHNER VOLKSTHEATER

- představení **Revoluce**
- 7. 4. 2024
- Autoři: Viktor Martinovič, Philipp Arnold a Rose Reiter
- Režie: Philippp Arnold
- Mnichov, Německo

DIVADLO PETRA MANKOVECKÉHO

- představení **Den Opičnicka**
- 8. 4. 2024
- Autor: Vladimir Sorokin
- Režie: David Vyhnánek
- Představení **Převozníci**
- 9. 4. 2024
- Autorka: Lenka Garajová

- Režie: Šimon Ferstl
- Představení **Amatéri**
- 10. 4. 2024
- Autorka: Lenka Garajová
- Režie: Šimon Ferstl
- Žilina, Slovensko

MAĎARSKÉ DIVADLO V KLUŽI

- představení **Élektra**
- 12. 4. 2024
- Autoři: Sofoklés, Ágnes Kali a Botond Nagy
- Režie: Botond Nagy
- Cluj Napoca, Rumunsko

La Batalla (Souboj dramatiků) 2024

- 3. ročník společné aktivity Městských divadel pražských a pražského Instituto Cervantes
- prezentace současné španělské dramatické tvorby a posílení česko-španělské kulturní výměny, soutěžní večer scénických čtení
- čtyři současní španělští autoři a čtyři čeští režiséři
- 8. 11. 2024, divadlo Komedie

PACO GÁMEZ

- ukázka ze hry **Mezery a mlha**
- překlad: Martina Kutková
- redakce: Blanka Stárková
- režie: Tereza Říhová
- obsazení: Bára Hrušková, Karolína Kněžů, Daniela Šišková, Lukáš Černoch, Michael Dean

ESTHER F. CARRODEGUAS

- ukázka ze hry **Meganormální**
- překlad: Stanislav Škoda
- redakce: Denisa Škodová
- režie: Tomáš Ráliš
- obsazení: Rosalie Malinská, Kamila Trnková, Prokop Košař, Tomáš Milostný, Pavel Prais

SERGIO BLANCO

- ukázka ze hry **Thébyland**
- překlad: Denisa Škodová
- redakce: Stanislav Škoda
- režie: Marián Amsler
- obsazení: Tomáš Krutina, Tomáš Petřík

DENISE DESPEYROUX

- ukázka ze hry **Jakési třetí místo**
- překlad: Blanka Stárková
- redakce: Martina Kutková

- režie: Michal Moravec
- obsazení: Dana Batulková, Martina Jindrová, Renáta Matějčková, Stano Čaban, Radim Kalvoda, Tomáš Weissner

Další hosté

TEATRO DE LA ABADÍA

- představení Ježíš je na tinderu
- režie: Rodrigo García
- Jeden z nejvýznamnějších a také nejkontroverznějších světových divadelních režisérů Rodrigo García poprvé v Česku
- Organizace tohoto projektu proběhla ve spolupráci s pražským Instituto Cervantes
- Madrid, Španělsko
- Dvě reprízy proběhly v divadle Komedie ve dnech 23. a 24. dubna 2024
- Mezinárodní koprodukce s Městskými divadly pražskými

DIMITAR IVANOV KAPITANA

- Neobvyklá show
- NeObvyklá show nabízí divákům nejlepší Kapitanovy scénky a skeče
- BG Institut, Sofia, Bulharsko

Program hostů v rámci Měsíce Ukrajiny je popsán v další kapitole **9. MDP pro Ukrajinu**.

9. MDP PRO UKRAJINU

Projekty realizované v rámci 2. ročníku festivalu **Měsíc Ukrajiny** ve dnech 24. 2. – 24. 3. 2024.

Tři komponované večery se scénickým čtením:

Deset současných ukrajinských dramatiků napsalo pro MDP deset divadelních her.

NA VÝCHODNÍ FRONTĚ BEZ PRASÁTKA

- 24. 2. 2024, 3KINO ART PASÁŽ v Domě U Nováků
- V prvním z komponovaných večerů jsme představili první tři hry: historickou frašku od autorské skupiny Pirátská zátoka s názvem **Na východní frontě bez prasátka**, která přibližuje zaručeně pravdivou epizodu z pobytu Jaroslava Haška na Ukrajině. A dále fragmenty z her **Pták v podkroví** od charkovského dramatika Olega Mychajlova a **Převozník** od dramatičky ze Lvova Niny Zahoženko.

MŮJ PŘÍTEL ČERNÝ ELF

- 15. 3. 2024, 3KINO ART PASÁŽ v Domě U Nováků
- Ve druhém z komponovaných večerů uvedl režisér Kostiantyn Zhyrov, rodák z Charkova a student DAMU, hru **Můj přítel černý elf** Andrije Bondarenka, spoluzakladatele divadla dramatiků v Kyjevě. Post-dokumentární příběh o válce, přátelství a paměti je více než divadelní hrou osobitým záznamem autorova světa. V něm se v syrové koláži dialogů a vyprávění prolínají smyšlená dobrodružství a vzpomínky, groteskní fraška střídá hororové sny. V hlavních rolích 90. léta, elfové a sniper.
- Večer představil také fragmenty dvou dalších dramát: hru Oleksije Paljanyčky **Dlouhé. Světlé. Barevné.** v českém překladu Jekatěřiny Gazukiny a **Světlušky za bránou aneb Káva na ukrajinský způsob** autorky Iryny Harets v českém překladu Petra Ch. Kaliny.

SIGNÁLY ŽIVOTA

- 24. 3. 2024, 3KINO ART PASÁŽ v Domě U Nováků
- Ve třetím komponovaném večeru zazněla hra Volodymyra Rafieienka **Signály života** s podtitulem „Verbum caro factum est“ neboli „Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi“. Dramatický debut ukrajinského spisovatele, který byl nucen žít měsíc v okupované chatové kolonii mezi Bučou a Borodjankou na jaře 2022. Postavy jeho hry se stejně jako on náhodně ocitly na stejném místě. Společná je jim potřeba chytit mobilní signál kdesi na lesní mýtině. Ale bytí v době války ztrácí reálné kontury – spojení s živými navazují zesnulí příbuzní, hrdinové Shakespeara a Edgara Allana Poea. Barokně košatá, krutá a pohnutá hra o ceně, kterou člověk někdy platí za právo dotknout se toho, nad čím ani smrt nemá moc.
- Třetí komponovaný večer scénických čtení režíroval ukrajinský herec a režisér Orest Pastukh. Hru do češtiny přeložila Tereza Chlaňová.
- Večer představil také fragmenty dvou dalších dramát: **Bílý Dym** a radioaktivní popel dramatičky Iryny Feofanové v českém překladu Petra Ch. Kaliny a **Divadlo válka** Tymofije Binjukova v českém překladu Adély Mikešové.

ZAPOMENUTOU CESTOU PRAHA - LVOV

Simona Petru

- Premiéra 10. 3. 2024
- Reprízy 11. a 14. 3. 2024, 3KINO ART PASÁŽ v Domě U Nováků

- Víte, kde skutečně leží střed Evropy? Ve městě Leopolis - městě Iva, Lembergu, Lwówě, Lvově, Lvivě. Městě, které za svou existenci změnilo jméno hned sedmkrát a které s Prahou spojuje mnohem víc než kdysi společná náruč Rakousko-uherské monarchie. Právě odtamtud se vydávají napříč 20. stoletím postavy našeho příběhu. Na cestu s mnoha společnými zastávkami, historickými odbočkami, míjením, čekáním, zpožděními a výlukami. Skrz mír i války, radost i bolest. Necháávají za sebou minulé, věří v budoucí a chovají v sobě naději, že i jejich cesta najde svůj cíl. A dovede je třeba šťastně zpátky domů.

ČERNOBYLDORF

Roman Grygoriv, Illia Razumeiko

- 17. 3. 2024, divadlo Komédie
- Archeologická opera. Postapokalyptická fantasy, která kombinuje lidový a klasický zpěv s fyzickým divadlem, tancem, unikátními hudebními nástroji a filmovými dotáčkami. Potomci lidí, kteří přežili řadu katastrof, existují v post-společnosti, ve světě po konci kapitalismu, opery i filozofie. Putují kolem rozvalin jaderných elektráren, kostelů, divadel nebo muzeí. Zkouší oživit rituály z dávných dob a znovu tak stvořit zaniklou civilizaci.
- Představení bez jazykové bariéry.
- OPERA APERTA, laboratoř pro současnou operu Kyjev

PRAŽSKÉ INTERMEZZO

- 20. 3. 2024
- Komentovaná procházka po stopách ukrajinské emigrace. Z ulic staré Prahy ještě nezmizely stopy meziválečných osudů ukrajinských umělců, architektů, sochařů, vědců, spisovatelů, hudebníků, kteří tu našli útočiště. Jejich pražské intermezzo trvalo krátce, ale zanechalo za sebou díla známá po celém světě a založilo spolupráci mezi Čechy a Ukrajinci na další dlouhá léta. Zveme vás na komentovanou procházku Prahou 20. a 30. let minulého století, při které třeba aspoň na chvíli zapomenete na nynější zběsilou dobu.
- Průvodci Pražským intermezem budou herci Vera Timofejeva a Tomáš Milostný
- Scénář a režijní vedení: Anna Turlo

CAFÉ 1933

Anna Turlo

- 22. a 23. a 24. 3 2024, 3KINO ART PASÁŽ v Domě U Nováků
- Dokumentární čtyřchodová performance o hladu.
- V říjnu 2022 zničili ruští okupanti pomník obětem hladu z let 1932 až 1933 v napadeném Mariupolu. Pochopitelně. Holodomor je totiž jedním ze základů historického povědomí Ukrajinců, je to děsivě sjednocující příběh, kolektivní trauma, příklad bezprecedentní genocidy s jasným cílem vyhladovět ty, kteří by se chtěli cítit jako součást svébytného národa. V dokumentární performanci provede ukrajinská režisérka Anna Turlo diváky Holodomorem na Ukrajině prostřednictvím konkrétních lidských osudů, autentických scén a dialogů i příkladů dobového jídelníčku. Přijměte pozvání k prazvláštně prostřenému stolu v nasycené Evropě, u kterého započne cesta unášející nás nazpět dějinami do nejtemnějších časů, na které ovšem není radno zapomínat.
- Představení je v češtině s ukrajinským přízvukem.

10. PODPOROVATELÉ, DÁRCI, MECENÁŠI, SPONZOŘI V ROCE 2024

BNT

Ministerstvo kultury ČR – Zahraniční odbor

Ministerstvo kultury ČR – Rok české hudby

Národní plán obnovy - Mobilita III., Kreativní učení

Evropská unie

Státní fond kultury MK ČR

Institut umění – Divadelní ústav

Nadace ČEZ

Čeps, a.s.

Zeitraum Apartments

Institut Cervantes Praha – spolupráce na La Batalla

Polský institut v Praze

Lisztův institut v Praze

Francouzský institut v Praze

Velvyslanectví Slovinské republiky v ČR

Ministerstvo zahraničí SR – Slovenský Institut

bnt attorneys
in CEE

	ROK	
	ČESKÉ	
	HUDBY	
	2024	

Státní fond kultury ČR

11. VÝKONOVÉ UKAZATELE

11A. Divadlo ABC

ukazatel	měrná jednotka	plán 2024	skutečnost k 31. 12. 2024	% plnění
DIVADLO ABC				
Představení na vlastní scéně	počet	250	239	96%
z toho: vlastním souborem	počet	225	221	98%
z toho: spolupořadatelství - hostování	počet	25	18	72%
Představení na zájezdech	počet	6	6	100%
Představení hostujících souborů tj. pronájem divadla cizím subjektům	počet	10	15	150%
Návštěvníci na vlastní scéně celkem:	počet	87 050	77 041,0	89%
z toho: vlastním souborem	počet	75 000	68 899,0	92%
spolupořadatelství / koprodukce	počet	12 050	8 142,0	68%
z toho: počet diváků - děti	počet	6 000	5 353,0	89%
počet diváků - studenti	počet	10 000	9 273,0	93%
počet diváků - senioři	počet	150	23,0	15%
počet diváků - dospělí	počet	70 900	62 392,0	88%
Tržby - výnosy z hlavní činnosti celkem:	tis. Kč	29 000	25 970,2	90%
z toho: ze vstupného na vlastní scéně vlastním souborem	tis. Kč	23 200	21 842,7	94%
ze spolupořadatelství / koprodukce	tis. Kč	4 400	3 515,9	80%
ze zájezdů	tis. Kč	1 200	496,5	41%
ostatní výnosy	tis. Kč	200	115,2	58%
Tržby - výnosy z doplňkové činnosti celkem:	tis. Kč	840	1 119,7	133%
z toho: za pronájmy divadel. sálu	tis. Kč	300	879,3	293%
za pronájmy ostatních prostor	tis. Kč	500	197,8	40%
ostatní výnosy z DČ	tis. Kč	40	42,6	106%
Doplatek hl. m. Prahy na 1 představení na vlastní scéně	v Kč	210 715 Kč	227 328 Kč	108%
Doplatek hl. m. Prahy na 1 návštěvníka na vlastní scéně	v Kč	605 Kč	705 Kč	117%
Nabídnutá místa, kapacita divadla	počet	104 000	92 238	89%
Návštěvnost na vlastní scéně	%	82%	84%	102%
Tržebnost na vlastní scéně	%	68%	70%	103%
Průměrná cena vstupenky	Kč	317 Kč	329 Kč	104%
Počet premiér	počet	2	2	100%
Počet derniér	počet	2	2	100%

11B. Divadlo Komedie

ukazatel	měrná jednotka	plán 2024	skutečnost k 31. 12. 2024	% plnění
DIVADLO KOMEDIE				
Představení na vlastní scéně	počet	170	190	112%
z toho: vlastním souborem	počet	130	140	108%
z toho: spolupořadatelství - hostování	počet	40	50	125%

Představení na zájezdech	počet	3	1	
Představení hostujících souborů tj. pronájem divadla cizím subjektům	počet	10	17	170%
Návštěvníci na vlastní scéně celkem:	počet	26 800	29 289	109%
z toho: vlastním souborem	počet	18 800	20 820	111%
spolupořadatelství / koprodukce	počet	8 000	8 469	106%
z toho: počet diváků - děti	počet	10	5,0	50%
počet diváků - studenti	počet	5 000	7 695,0	154%
počet diváků - senioři	počet	100	108,0	108%
počet diváků - dospělí	počet	21 690	21 481,0	99%
Tržby - výnosy z hlavní činnosti celkem:	tis. Kč	6 100	6 319,3	104%
z toho: ze vstupného na vlastní scéně vlastním souborem	tis. Kč	4 500	4 585,5	102%
ze spolupořadatelství / koprodukce	tis. Kč	1 100	1 570,5	143%
ze zájezdů	tis. Kč	450	88	19%
ostatní výnosy	tis. Kč	50	75,7	
Tržby - výnosy z doplňkové činnosti celkem:	tis. Kč	440	996,4	226%
z toho: za pronájmy divadel. sálu	tis. Kč	160	477,2	298%
za pronájmy ostatních prostor	tis. Kč	270	491,6	182%
ostatní výnosy z DČ	tis. Kč	10	57,9	
Doplatek hl. m. Prahy na 1 představení na vlastní scéně	v Kč	138 455	127 767 Kč	92%
Doplatek hl. m. Prahy na 1 návštěvníka na vlastní scéně	v Kč	878	829 Kč	94%
Nabídnutá místa, kapacita divadla	počet	34 000	39 163	115%
Návštěvnost na vlastní scéně	%	78%	75%	96%
Tržebnost na vlastní scéně	%	61%	60%	99%
Průměrná cena vstupenky	Kč	209 Kč	210 Kč	101%
Počet premiér	počet	5	4	80%
Počet derniér	počet	3	3	100%

11C. Divadlo Rokoko

ukazatel	měrná jednotka	plán 2024	skutečnost k 31. 12. 2024	% plnění
DIVADLO ROKOKO				
Představení na vlastní scéně	počet	145	206	142%
z toho: vlastním souborem	počet	125	158	126%
z toho: spolupořadatelství - hostování	počet	20	48	240%
Představení na zájezdech	počet	5	4	80%
Představení hostujících souborů tj. pronájem divadla cizím subjektům	počet	3	6	200%
Návštěvníci na vlastní scéně celkem:	počet	24 060	35 182	146%
z toho: vlastním souborem	počet	20 000	25 388	127%
spolupořadatelství / koprodukce	počet	4 060	9 794	241%
z toho: počet diváků - děti	počet	100	323,0	323%
počet diváků - studenti	počet	4 000	5 091,0	127%

počet diváků - senioři	počet	260	261,0	100%
počet diváků - dospělí	počet	19 700	29 507,0	150%
Tržby - výnosy z hlavní činnosti celkem:	tis. Kč	5 880	7 940,7	135%
z toho: ze vstupného na vlastní scéně vlastním souborem	tis. Kč	4 500	5 821,6	129%
ze spolupořadatelství / koprodukce	tis. Kč	1 000	1 828	183%
ze zájezdů	tis. Kč	350	266,9	76%
ostatní výnosy	tis. Kč	30	24,0	80%
Tržby - výnosy z doplňkové činnosti celkem:	tis. Kč	25	82	328%
z toho: za pronájmy divadel. sálu	tis. Kč	15	123	822%
za pronájmy ostatních prostor	tis. Kč	0	-41	
ostatní výnosy z DČ	tis. Kč	10	0	
Doplatek hl. m. Prahy na 1 představení na vlastní scéně	v Kč	247 354 Kč	179 571 Kč	73%
Doplatek hl. m. Prahy na 1 návštěvníka na vlastní scéně	v Kč	1 491 Kč	1 051 Kč	71%
Nabídnutá místa, kapacita divadla	počet	28 600	38 114	133%
Návštěvnost na vlastní scéně	%	83%	86%	103%
Tržebnost na vlastní scéně	%	60%	70%	116%
Průměrná cena vstupenky	Kč	229 Kč	217 Kč	95%
Počet premiér	počet	5	6	120%
Počet derniér	počet	3	3	100%

11D. Celkem za divadla

ukazatel	měrná jednotka	plán 2024	skutečnost k 31. 12. 2024	% plnění
CELKEM				
Představení na vlastní scéně	počet	565	635	112%
z toho: vlastním souborem	počet	480	519	108%
z toho: spolupořadatelství - hostování	počet	85	116	136%
Představení na zájezdech	počet	14	11	79%
Představení hostujících souborů		0		
tj. pronájem divadla cizím subjektům	počet	23	38	165%
Návštěvníci na vlastní scéně celkem:	počet	137 910	141 512	103%
z toho: vlastním souborem	počet	113 800	115 107	101%
spolupořadatelství / koprodukce	počet	24 110	26 405	110%
z toho: počet diváků - děti	počet	6 110	5 681,0	93%
počet diváků - studenti	počet	19 000	22 059,0	116%
počet diváků - senioři	počet	510	392,0	77%
počet diváků - dospělí	počet	112 290	113 380,0	101%
Tržby - výnosy z hlavní činnosti celkem:	tis. Kč	42 070	40 848,5	97%
z toho: ze vstupného na vlastní scéně vlastním souborem	tis. Kč	32 200	32 802,1	102%
ze spolupořadatelství / koprodukce	tis. Kč	6 500	6 914,6	106%
ze zájezdů	tis. Kč	2 000	922	46%
ostatní výnosy	tis. Kč	370	331,2	90%
Tržby - výnosy z doplňkové činnosti celkem:	tis. Kč	2 850	3 167,6	111%

z toho: za pronájmy divadel. sálu	tis. Kč	475	1 399,5	295%
za pronájmy ostatních prostor	tis. Kč	770	1 006,4	131%
ostatní výnosy z DČ	tis. Kč	1 605	761,7	47%
Doplatek hl. m. Prahy na 1 představení na vlastní scéně	v Kč	198 376	182 046 Kč	92%
Doplatek hl. m. Prahy na 1 návštěvníka na vlastní scéně	v Kč	813	817 Kč	101%
Nabídnutá místa, kapacita divadla	počet	166 600	169 515	102%
Návštěvnost na vlastní scéně	%	83%	82%	99%
Tržebnost na vlastní scéně	%	65%	68%	105%
Průměrná cena vstupenky	Kč	281 Kč	281 Kč	100%
Počet premiér	počet	12	13	108%
Počet derniér	počet	8	11	138%

11E. Náklady na inscenace

Sál	DIVADLO: Městská divadla pražská	Pořizovací náklady		Autorské honoráře			Náklady celkem
	TITUL:	věcné	inscenátoři	hosté	tantiémy %	tantiémy (tis. Kč)	(tis. Kč)
ABC	Vím, že víš, že vím	437 480	26 000	5 214 660	19	6 626	12 304
ABC	Shirley Valentine	117 392	15 600	9 556 680	15	10 707	20 397
ABC	Romeo a Julie	641 162	472 070	1 750 800	8	265	3 129
ABC	Revizor	564 197	294 745	1 629 840	12,2	657	3 146
ABC	Smrt obchodního cestujícího	411 685	377 600	2 271 848	15	855	3 916
ABC	Elefantazie DERNIÉRA 12.12.2024	919 117	716 922	1 456 090	15	351	3 443
ABC	Vojna a mír	1 057 440	633 618	1 064 360	10	182	2 937
ABC	Zítra swing bude zníti všude	707 869	713 272	4 532 200	15,25	1 378	7 331
ABC	Petr Pan	676 334	420 755	1 216 300	13,5	410	2 723
ABC	Hamlet	728 096	443 050	391 500	8,5	198	1 761
ABC	Bílá nemoc	855 534	537 650	1 609 100	4,25	175	3 177
ABC	Jak se vám líbí DERNIÉRA 17.6.2024	1 248 102	1 063 744	573 750	7	81	2 967
ABC	Kuchyň DERNIÉRA 9.5.2024	204 880	582 600	1 046 797	8,26	32	1 866
ABC	Café1933 / UA projekt / DERNIÉRA 22.11.2024	0	0	215 700	0	0	216
ABC	Geniální přítelkyně	1 298 571	859 089	551 100	14,55	396	3 105
ABC	Zapomenutou cestou Praha – Lvov PREMIÉRA 10.3.2024 / DERNIÉRA 23.10.2024	49 454	40 000	147 000	0	0	236
ABC	Lištičky PREMIÉRA 21.9.2024	868 876	555 390	89 000	14,7	68	1 581
ABC	Ježek PREMIÉRA 7.12.2024	894 513	250 000	0	9,75	64	1 209
KOM	Lazarus	609 973	536 650	4 986 664	17,7	1 679	7 812
KOM	Panoptikum / koprodukce /	0	200 000	0	0	0	200
KOM	Roberto Zucco DERNIÉRA 29.6.2024	476 248	469 000	340 400	13	64	1 350
KOM	Tesla	245 246	464 167	431 920	7	74	1 215
KOM	Hotel Good Luck DERNIÉRA 3.3.2024	115 668	105 800	0	12	17	238
KOM	Iokasté / koprodukce / DERNIÉRA 12.1.2024	354 547	173 152	44 000	4	5	577
KOM	Antigona / koprodukce /	335 962	244 980	549 000	9	108	1 238

KOM	Riders / koprodukce /	0	0	0	0	0	0
KOM	Komedie Jack staví dům	534 617	529 971	452 250	10,7	50	1 567
KOM	Já, Johan*a	586 030	607 743	585 865	14,55	52	1 832
KOM	Krásný nový svět PREMIÉRA 23.3.2024	794 133	1 158 688	127 500	12,7	37	2 117
KOM	Frankenstein PREMIÉRA 8.6.2024	654 226	415 000	184 500	8	16	1 270
KOM	Orlando PREMIÉRA 26.10.2024	443 382	226 204	67 000	3,75	7	744
KOM	Mytical Self / koprodukce / PREMIÉRA 18.9.2024	0	0	0	0	0	0
RKK	Oddací list	71 336	59 600	3 737 775	12,6	1 103	4 972
RKK	Neviditelný	427 438	475 063	654 520	6,5	67	1 624
RKK	Marat + Sade DERNIÉRA 3.6.2024	632 352	338 550	147 000	13	50	1 168
RKK	Herečka sobotní noci	363 382	195 500	430 815	12,5	256	1 246
RKK	Yerma	293 638	354 500	143 500	13,5	191	983
RKK	Prasklej svět DERNIÉRA 2.12.2024	489 641	382 600	177 000	12,6	46	1 095
RKK	Dr. Johann Faust DERNIÉRA 10.12.2024	366 824	495 187	723 450	13,5	102	1 687
RKK	Honzlová	728 575	753 700	991 380	12	159	2 633
RKK	Čurda, hrdina jedné prohry	370 866	416 600	214 520	7,25	78	1 080
RKK	Pan Polštář	461 766	387 326	56 000	13,2	128	1 033
RKK	Soused PREMIÉRA 16.3.2024	425 815	343 420	262 400	14,9	150	1 182
RKK	Tekoucí písky PREMIÉRA 25.5.2024	562 758	244 000	14 500	16,05	28	849
RKK	Kniha nocí PREMIÉRA 22.6.2024	541 746	150 500	136 500	8	9	838
RKK	Proměna PREMIÉRA 19.10.2024	459 709	385 362	42 500	1,5	4	892
RKK	Vánoce u Čapků PREMIÉRA 23.11.2024	392 170	499 500	373 000	8,5	78	1 343

12. ZPRÁVA O VÝSLEDKU HOSPODAŘENÍ

12A. Hlavní činnost

v tis. Kč

HLAVNÍ ČINNOST	Schválený rozpočet 2024	Upravený rozpočet k 31.12. 2024	Skutečnost k 31.12. 2024	% plnění k UR	Skutečnost k 31.12.2023
VÝNOSY celkem (mimo účet 672)	42 070,0	46 989,5	46 104,7	98%	51 069,4
z toho: ze vstupného na vlastní scéně	32 200,0	32 802,1	32 802,1	100%	30 521,2
ze spolupořadatelství	6 500,0	6 914,6	6 914,6	100%	6 909,8
ze zájezdů	2 000,0	922,3	922,3	100%	3 108,0
ostatní výnosy	1 370,0	6 350,5	5 465,7	86%	20 548,2
NÁKLADY celkem	154 170,5	164 485,7	163 550,8	99%	164 199,0
z toho vybrané položky					
Spotřebované nákupy - z toho:	4 384,0	4 415,2	4 365,8	99%	3 626,0
spotřeba materiálu (501)	1 504,0	1 908,2	1 908,1	100%	1 662,4
spotřeba energie (502)	3 300,0	2 963,7	2 914,4	98%	2 746,6
Služby - z toho:	48 334,0	58 795,1	57 910,2	98%	57 841,4
opravy a udržování (511)	160,0	5 748,3	4 863,4	85%	9 238,6
cestovné (512)	1 000,0	1 630,3	1 630,4	100%	1 566,8
náklady na reprezentaci (513)	150,0	229,1	229,1	100%	389,9
nájemné a služby (nebyt. prost.) (518)	8 200,0	8 400,5	8 400,6	100%	7 927,1
úklid (518)	300,0	409,9	409,9	100%	309,8
výkony spojů (518)	199,0	150,9	150,9	100%	188,2
honoráře externích umělců (518)	17 000,0	18 362,2	18 361,6	100%	17 197,1
tantiémy (518)	6 400,0	7 980,6	7 980,8	100%	6 585,5
propagace (518)	3 300,0	3 199,0	3 198,9	100%	3 327,2
Osobní náklady - z toho:	84 449,5	84 233,6	84 233,6	100%	85 021,4
prostředky na platy (521 030x)	57 879,6	58 285,3	58 285,3	100%	58 277,3
ostatní osobní náklady (521 031x)	3 800,0	2 851,1	2 851,2	100%	3 210,6
zákonné soc. pojištění (524)	20 050,9	20 201,4	20 201,5	100%	20 080,8
zák. soc. náklady - FKSP(527 030x)	579,0	583,7	583,7	100%	1 167,3
Daně a poplatky (53x)	20,0	24,8	24,8	100%	21,7
Ostatní náklady - z toho:	575,0	754,6	754,5	100%	666,6
Smluv. pokuty a úroky z prodlení (541)	0,0	0,3	0,3		0,0
jiné pokuty a penále (542)	0,0	0,0	0,0	0%	0,8
manka a škody (547)	80,0	97,8	97,8	100%	89,4
Odpisy dlouhodobého majetku	10 078,0	10 506,0	10 505,6	100%	10 127,5
z dotace HMP - zdroj 416 (551 03xx-08xx)	10 060,0	10 488,3	10 488,0	100%	10 109,9
ze stát. dotace a zahraničí (551 09xx)	18,0	17,7	17,6	100%	17,6
Drobný dlouhodobý majetek (558)	5 950,0	5 389,7	5 389,7	100%	6 584,5
Daň z příjmů (591)	200,0	153,5	153,5	100%	198,8

Hospodářský výsledek	-112 100,5	-117 496,2	-117 446,1	100%	-113 129,6
Neinvestiční příspěvek	112 082,5	115 649,0	115 599,0	100%	115 296,7
Státní dotace	0,0	1 640,0	1 640,0	100%	1 272,2
Ostatní (672)	18,0	207,2	207,1	100%	218,4
Celkový výsledek hospodaření	0,0	0,0	0,0		3 657,6

12B. Doplnková činnost

v tis. Kč

DOPLŇKOVÁ ČINNOST	Schválený rozpočet 2024	Skutečnost k 31.12. 2024	% plnění
VÝNOSY celkem	2 850,0	3 167,6	111%
NÁKLADY celkem	2 500,0	2 818,4	113%
z toho vybrané položky			
Spotřebované nákupy	80,0	103,7	130%
z toho: spotřeba materiálu	3,0	7,2	240%
spotřeba energie	40,0	54,1	135%
Služby	450,0	658,6	146%
z toho: opravy a udržování	0,0	0,0	
cestovné	0,0	0,0	
nájemné a služby (nebytové prostory)	75,0	171,4	229%
úklid	3,0	8,4	280%
výkony spojů	2,0	3,1	155%
Osobní náklady - z toho:	1 900,0	2 011,6	106%
mzdové náklady (521 003x)	1 400,0	1 492,7	107%
ostatní osobní náklady	0,0	0,0	
zákonné soc. pojištění	0,0	0,0	
zák. soc. náklady - FKSP	0,0	0,0	
Daně a poplatky (53x)	0,0	0,0	
Ostatní náklady - z toho:	0,0	0,0	
smluvní pokuty a úroky z prodlení	0,0	0,0	
jiné pokuty a penále	0,0	0,0	
manka a škody	0,0	0,0	
Odpisy dlouhodobého majetku	0,0	0,0	
z toho: z budov a staveb (551)	0,0	0,0	
zařízení (551)	0,0	0,0	

Drobný dlouhodobý majetek (558)	0,0	0,0	
Daň z příjmů (591 a 595)	70,0	44,4	63%
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK	350,0	349,2	100%
(+ zisk, - ztráta)			

12C. Komentář ke zprávě o činnosti MDP

Rok 2024 byl v Městských divadlech (MDP) pražských sedmým rokem funkčního období ředitele Daniela Přibyla. MDP v tomto roce zrealizovala svůj umělecký i investiční plán v souladu se stanoveným plánem. Na scénách se uskutečnilo **635 představení pro 141 512 diváků**, dále se rozvíjely vzdělávací a osvětové programy, digitální aktivity i kulturní diplomacie.

Úspěšně proběhly v roce 2024 důležité **investiční akce**. Prioritami MDP v plánu investic jsou energetická úspornost, ekologická udržitelnost, implementace pokročilých technologií a zvýšení diváckého komfortu. Největšími investicemi roku 2024 byly komplexní modernizace vnitřního komunikačního systému v divadle ABC a celková proměna divácké kavárny a šatny v divadle ABC ve víceúčelový společenský prostor.

Také v roce 2024 se do činnosti MDP promítala válka na Ukrajině. MDP se od jara 2022 významně angažují v podpoře Ukrajiny, Ukrajinců a ukrajinských umělců, především těch, kteří opustili svou vlast a uprchli do České republiky. V květnu 2022 zahájila MDP v rámci své činnosti **ukrajinský program**, v jehož rámci od té doby vznikají koprodukční projekty s ukrajinskými subjekty, hostování ukrajinských divadel v MDP, dále organizace poskytuje zázemí ukrajinským studentům uměleckých škol, spolupracuje na nových textech s ukrajinskými autory a také zaměstnává dva ukrajinské umělce ve stálých pracovních úvazcích. Přehledně jsou všechny aktivity MDP pro Ukrajinu popsány zde: <https://www.mestskadivadlaprazska.cz/presahy/pro-ukrajinu/>. Na významu nabývá festival Měsíc Ukrajiny, který se v roce 2024 konal podruhé od 24. 2. do 24. 3. se značným ohlasem odborné i široké veřejnosti a také ukrajinské menšiny v Praze.

Návštěvnost MDP byla v roce 2024 na podobné úrovni, jako v předchozím roce, a to 82 % (ABC 84 %, Rokoko 86 %, Komédie 75 %). Pokračoval přitom meziroční nárůst počtu diváků, kterých do MDP přišlo v roce 2024 celkem 141 512 (pro srovnání v roce 2023 to bylo 137 965, v roce 2022 pak 123 128 diváků). Celkem nabídla MDP 169 515 míst. Tržebnost se držela na 68 % (ABC 70 %, Rokoko 70 %, Komédie 60 %). Průměrná cena vstupenky byla 277,- Kč (ABC 329,- Kč, Rokoko 217,- Kč, Komédie 210,- Kč).

Také v roce 2024 zaznamenala MDP silnou poptávku po návštěvě představení, ale také po doprovodných programech od škol a organizovaných skupin mladých diváků; celkem se v roce 2024 odehrálo rekordních 80 dopoledních či odpoledních představení či vzdělávacích programů pro školy a 8 představení pro Klub mladých diváků, další stovky studentů navštívily večerní představení MDP.

Úhrnem MDP v roce 2024 odehrála **635 představení**, z toho 519 vlastním souborem. Na zájezdy jsme vyjeli 11krát, z toho ABC 6krát, Rokoko 4krát a Komédie jednou.

V roce 2024 uvedla MDP **13 premiér** (z toho 2 koprodukce) a **11 derniér**:

- 10. 3. Zapomenutou cestou Praha-Lvov v 3KINO ART PASÁŽ V DOMĚ U NOVÁKŮ
- 16. 3. Soused v Rokoku
- 23. 3. Krásný nový svět v Komedii

- 25. 5. Tekoucí písky v Rokoku
- 8. 6. Frankenstein v Komedii
- 22. 6. Kniha nocí v Rokoku
- 13. 9. Zdeněk Adamec v Rokoku (koprodukce s Divadelní fakultou AMU)
- 18. 9. Mystical Self v Komedii (koprodukce s Lenka Vagnerová and Company)
- 21. 9. Lištičky v ABC
- 19. 10. Proměna v Rokoku
- 26. 10. Orlando v Komedii
- 23. 11. Vánoce u Čapků v Rokoku
- 7. 12. Ježek v ABC

Z repertoáru **bylo staženo** s přihlédnutím na provozní a ekonomické faktory **11 inscenací**; v divadle ABC to byly Elefantazie a Jak se vám líbí, v divadle Rokoko Marat + Sade, Dr. Johann Faust a Prasklej svět, v divadle Komédie Hotel Good Luck, Roberto Zucco a locasté a v 3KINO ART PASÁŽ V DOMĚ U NOVÁKŮ Kuchyň, Zapomenutou cestou Praha - Lvov a Café 1933.

V roce 2024 pokračovaly vzdělávací programy MDP zaměřené na širokou veřejnost, především cyklus **Kronika** – pravidelné pořady věnované popularizaci historie MDP. Dále MDP organizovala **odborné architektonické prohlídky** jednotlivých divadelních budov. Pravidelné **lektorské úvody** nadále doplňovaly **dramaturgické podcasty** a **vzdělávací videa pro středoškoláky**. Pokračoval také formát Kronika pro školy, který interaktivní formou přibližuje příběh Osvobozeného divadla. Zcela novým vzdělávacím formátem pro středoškoláky se stal **projektový den** v divadle. Divadelní profesi přibližují veřejnosti **herecké kurzy**: jednodenní kurz je zaměřený na základní herecké cvičení a aktivity. Na jaře 2024 se ještě konal naposledy dvouměsíční kurz, zaměřený na poznání celého divadelního procesu, a na podzim ho nahradily měsíční kurzy, zaměřené na získávání uměleckých dovedností (improvizace).

Značný důraz je stále kladen na **zpřístupňování tvorby MDP hendikepovaným divákům**. MDP se zaměřují na pohybově, sluchově i zrakově postižené diváky. Došlo mj. k instalaci indukční smyčky pro sluchově znevýhodněné diváky do divadla Komédie.

Pandemická situace urychlila **digitalizaci tvorby MDP** a její umístění na internet. Na webových stránkách MDP funguje vlastní platforma MDPlay, vybrané inscenace jsou průběžně vkládány na streamovací platformu Dramox.

MDP jsou i nadále členem mezinárodní platformy **UTE – Unie evropských divadel, Asociace profesionálních divadel České republiky a Asociace divadelních lektorů**. V oblasti mezinárodní spolupráce se v roce 2024 podařilo realizovat mezinárodní inscenační projekt Krásný nový svět, který pro MDP připravil tým slovinských tvůrců. V listopadu 2024 se v Komedii uskutečnil za mimořádného diváckého zájmu druhý ročník „souboje dramatiků“ La Batalla, což je společná aktivita MDP a pražského Institutu Cervantes zacílená na propagaci současné španělské dramatiky a posílení česko-španělské kulturní výměny.

Zásadním momentem v programovém kalendáři MDP je **festival Nová Komédie**, který si klade za cíl představit především nedávné absolventy divadelních škol a tvůrce všech uměleckých profesí do třiceti let. V roce 2024 dostal festival podtitul Identita-revoluce-identita-revoluce-identi... a konal se od 5. do 12. dubna 2024. V rámci tohoto třetího řádného ročníku byly v Komedii uvedeny inscenace z polských, rumunských, slovenských a českých divadel doplněné o koncerty a debaty s inscenátory.

Pokračovalo vydávání **dvouměsíčníku Moderní divadlo** v nákladu téměř 20 tisíc výtisků.

12D. Komentář ke zprávě o výsledku hospodaření

Hospodaření MDP v hlavní činnosti skončilo za rok 2024 úsporou ve výši 50 tis. Kč, kterou bychom chtěli převést do FFV a vyčerpat ji v roce 2025.

HLAVNÍ ČINNOST

Výnosy - tržby

Celkový plán výnosů z vlastní činnosti v roce 2024 (42.070 tis. Kč) v původním schváleném rozpočtu byl o 4 mil. Kč překročen: 46 104,7 tis. Kč. Přes 700 tis. Kč přinesly do rozpočtu bankovní úroky díky lépe uloženým prostředkům. Bohužel mají tyto výnosy díky poklesu úroků sestupnou tendenci, ale pořád je to důležitá částka. Dobře jsme si vedli i ve výnosech za spoluprádání. A v neposlední řadě jsme aktivně nakládali s prostředky s IF.

- vstupné na vlastní scéně **32.802,1 tis. Kč** - oproti plánu o 600 tis. Kč více
- spolupředatelství **6.914,6 tis. Kč** - oproti plánu růst o 400 tis. Kč
- zájezdy **922,3 tis. Kč** - oproti plánu pokles o 1 mil. Kč. Naše inscenace jsou čím dál tím více technicky náročné a zájezdy se nám přestávají vyplácet po finanční stránce.
- ostatní (herecké kurzy, vstupné do zákulisí apod.) **188 tis. Kč** - oproti plánu o 52 tis. Kč méně
- prodej programů **121,3 tis. Kč**, plán roku 2024 byl dodržen

Náklady

Náklady MDP za hlavní činnost v roce 2024 byly celkem ve výši **163.550,8 tis. Kč**. Byly tedy srovnatelné s rokem 2023 (164.199,04 tis. Kč). Rozdíly jsou způsobeny zejména:

- vyšším nájemným vlivem inflace (o 500 tis. Kč oproti roku 2023)
- nižším nákladům na opravy hrazené z IF (o 5,4 mil. Kč méně než v roce 2023)
- nižšími náklady na výrobu inscenací (o 1,1 mil. Kč méně než v roce 2023)
- vyšší náklady na odpisy (o 370 tis. Kč více oproti roku 2023)
- vyššími náklady na honoráře externistů a tantiémy (dohromady o 2,5 mil. Kč více oproti roku 2023)
- nižším odvodem do FKSP o polovinu oproti roku 2023, což představuje rozdíl cca 600 tis. Kč
- vyšším nákladům na spotřebované nákupy o 700 tis. Kč v porovnání s rokem 2023

Mzdová oblast

Limit prostředků na platy byl pro rok 2024 stanoven ve výši **57.879,6 tis. Kč** a posléze zvýšen o 104 tis. Kč z důvodu nové metodiky, která do limitu zahrnuje i náhrady platu za dočasnou pracovní neschopnost. Limit tedy nakonec byl **57 983,6 tis. Kč**.

Prostředky na platy byly v roce 2024 čerpány na 100 % stanoveného limitu. Nad rámec limitu jsme ještě rozdělili 385,6 tis. Kč z prostředků fondu odměn.

OON jsou čerpány ve výši **2.851,2 tis. Kč**, tedy o 360 tis. Kč méně než byla skutečnost v roce 2023. Dohody jsou využívány zejména pro uvaděče a šatnáře a dále pak na výpomoc a zástupy za dlouhodobě nemocné kolegy, kolegyně na mateřské, na opravu a výrobu rekvizit a paruk do nových inscenací.

K poklesu nákladů došlo z důvodu přesunu požárních dozorů na jiný typ smluvní spolupráce vzhledem k úpravě legislativy u dohod konaných mimo pracovní poměr. Tyto náklady tedy narostly na účtu 518.

Počet zaměstnanců byl pro rok 2024 stanoven na **137**. Skutečnost v roce 2024 byla **133** (v roce 2023 pak 136,2).

Limit – odpisový plán

Limit odpisů byl stanoven pro rok 2024 na 10.078 tis. Kč, a to 10.060 tis. Kč pro hlavní činnost a 18 tis. Kč pro odpisy z majetku pořízeného z dotace stát. rozpočtu, zahraničí, darů. Poté byl na naši žádost a na základě usnesení Rady hlavního města Prahy č. 2855 ze dne 16. 12. 2024 zvýšen o 428,3 tis. Kč na 10.488,3 tis. Kč pro hlavní činnost a snížen o 0,3 tis. Kč na 17,7 tis. Kč pro odpisy z majetku pořízeného z dotace stát. rozpočtu, zahraničí, darů. Po této úpravě činí limit odpisového plánu MDP na rok 2024 celkem 10.506 tis. Kč.

Skutečnost byla **10.487,9617 tis. Kč** pro hlavní činnost a **17,628 tis. Kč** pro odpisy z majetku pořízeného z dotace stát. rozpočtu, zahraničí, darů. Úspora 338,3 Kč bude odvedena do rozpočtu MHMP.

Kapitálové výdaje

V roce 2024 jsme žádné kapitálové výdaje neměli.

DOPLŇKOVÁ ČINNOST

Výnosy - tržby

Tržby doplňkové činnosti za rok 2024 ve výši **3.167,6 tis. Kč** (o 300 tis. Kč více než v roce 2023) jsou v této struktuře:

- pronájem divadelního sálu – **1,4 mil. Kč**
- pronájem ostatních nebytových prostor – **1 mil. Kč**
- zakázky krejčovny – **64 tis. Kč**
- reklama – **642 tis. Kč**
- prodej knih – **4,7 tis. Kč**
- prodej CD z představení MDP – **4 tis. Kč**
- prodej reklamních předmětů – **47 tis. Kč**

Zisk z doplňkové činnosti je ve výši 349 tis. Kč.

12E. Závěr

MDP hospodařila v roce 2024 s příspěvkem zřizovatele v původně schválené výši **112.082,5 tis. Kč**. Ten byl na základě naší žádosti o převod prostředků z FFV a usnesení Rady hlavního města Prahy č. 2330 ze dne 4. 11. 2024 **navýšen o 1.566.500 Kč s UZ 11**. Dále byl na základě naší žádosti a stejného usnesení Rady hlavního města Prahy č. 2330 ze dne 4. 11. 2024 **navýšen o 2 mil. Kč s UZ 137** na mimořádný úkol „Ukrajinský program příspěvkové organizace MDP“.

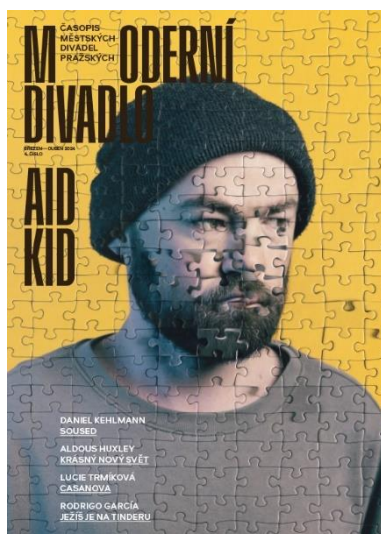
Činnost MDP byla dále podpořena 4 granty MKČR – Hostování inscenace Bílá nemoc v Záhřebu (290 tis Kč), vznik inscenace Ježek (700 tis. Kč), Kulturní diplomacie Městských divadel pražských (250 tis. Kč) a Pilotní část nového projektu vzdělávacího programu Městských divadel pražských pro střední školy (400 tis. Kč).

Dále jsme obdrželi dar od společnosti ČEPS ve výši 200 tis. Kč na podporu cenově výhodných vstupenek na představení pro mládež, na výrobu 2 maturitních videí a na odměnu externím lektorům workshopů. Nadace ČEZ nás podpořila částkou 104.500 Kč na odstraňování bariér pro neslyšící diváky. Státní fond kultury ČR nám poskytl účelovou dotaci ve výši 85 tis. Kč na 3. ročník festivalu Nová Komedie.

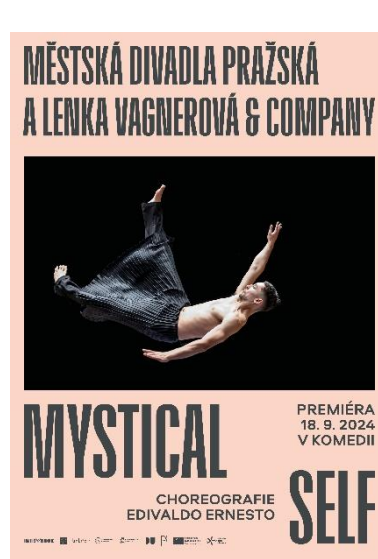
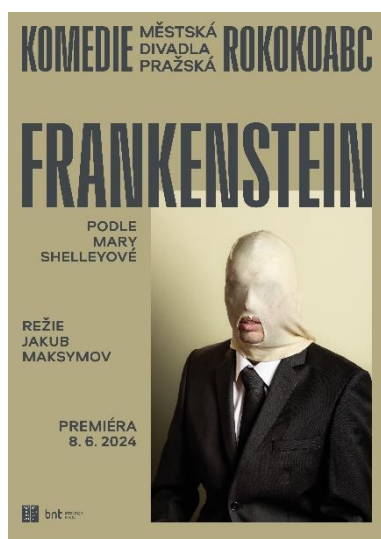
Hospodaření MDP v hlavní činnosti skončilo za rok 2024 úsporou ve výši 50 tis. Kč, kterou bychom chtěli převést do FFV a vyčerpat ji v roce 2025.

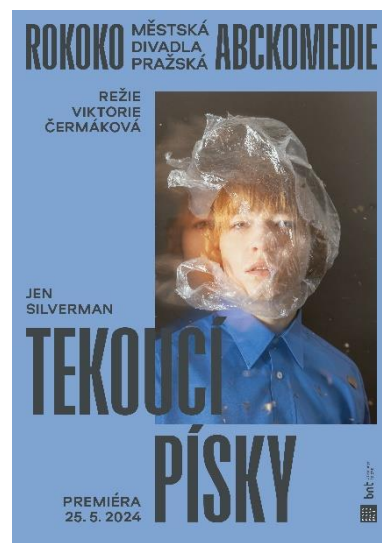
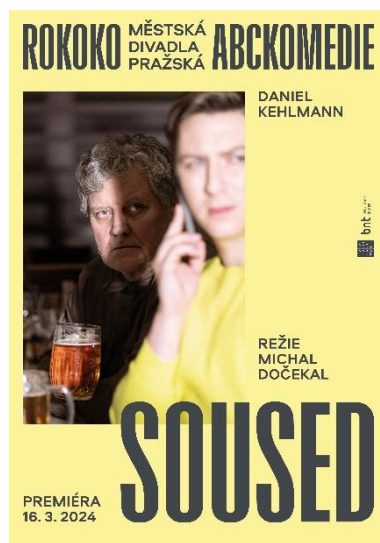
13. OBRÁZKOVÉ PŘÍLOHY

MODERNÍ DIVADLO

PLAKÁTY K INSCENACÍM

OSTATNÍ TISKOVINY

